ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА III РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА 2026-2030.
(Измењени стандарди)

Стручно веће III разреда

Фонд часова за трећи разред

р.бр.	А. ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	ТРЕЋИ РАЗРЕД	
		нед.	год.
1.	Српски језик	5	180
2.	Енглески језик	2	72
3.	Математика	5	180
4.	Природа и друштво	2	72
5.	Ликовна култура	2	72
6.	Музичка култура	1	36
7.	Физичко и здравствено васпитање	3	108
8.	Дигитални свет	1	36
Укупно : А		**21**	**756**
р.бр.	**Б. ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ**		
1	Верска настава/ Грађанско васпитање	1	36
Укупно : Б		1	36
Укупно : А+Б		**22**	**792**
р.бр.	**В. ОБЛИК ОБРАЗОВНО - ВАСПИТНОГ РАДА**		
1	Редовна настава	22	792
2	Допунска настава	1	36
3	Додадатна настава	1	36
4	Настава у природи	7-10 дана годишње	
Ред бро	**Г. ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА**		
1.	Час одељењског старешине	1	36
2.	Ваннаставне активности	1-2	36
3.	Излет-екскурзија	1-3 дан годишње	
Укупно : А+Б+В+Г (без наставе у природи и излета		**26**	**936**

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ТРЕЋИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

ЦИЉЕВИ ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА:

1. обезбеђивање добробити и подршка целовитом развоју ученика;
2. обезбеђивање подстицајног и безбедног окружења за целовити развој ученика, развијње ненасилног понашања и успостављање нулте толеранције према насиљу;
3. свеобухватна укљученост ученика у систем образовања и васпитања;
4. развијање и практиковање здравих животних стилова, свести о важности сопственог здравља и безбедности, потребе неговања и развоја физичких способности;
5. развијање свести о значају одрживог развоја, заштите и очувања природе и животне средине и еколошке етике, заштите и добробити животиња;
6. континуирано унапређивање квалитета процес и исхода образовања и васпитања заснованог на провереним научним сазнањима и образовној пракси;
7. развијање компетенција за сналажење и активно учешће у савременом друштву које се мења;
8. пун интелектуални, емоционални, оцијални, морални и физички развој сваког ученика, у складу са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима;
9. развијање кључних компетенција за целоживотно учење, развијање међупредметних компетенција за потребе савремене науке и технологије;
10. развој свести о себи, развој стваралачких способности, критичког мишљења, мотивације за учење, способности и тимски рад, способности самовредновања, самоиницијативе и изражавања свог мишљења;
11. оспособљавање за доношење одлука о избору даљег образовања и занимања, сопственог развоја и будућег живота;
12. развијање осећања солидарности, разумевања и конструктивне сарадње са другима и неговање другарства и пријатељства;
13. развијање позитивних људских вредности;
14. развијање компетенција за разумевање и поштовање права детета, људских права, грађанских слобода и способности за живот у демократски уређеном и праведном друштву;
15. развој и поштовање расне, националне, културне, језичке, верске, родне, полне и узрасне равноправности, развој толеранцијеи уважавање различитости;
16. развијање личног и националног идентитета, развијање свести и осећања припадности Републици Србији, поштовање и неговање српског матерњег језика, традиције и културе српског народа и националних мањина, развијање интеркултуралности, поштовањеи очување националне и светске културне баштине;
17. повећање ефикасности употребе свих ресурса образовања и васпитања, завршавање образовања и васпитања у предвиђеном року са минималним продужетком трајања и смањеним напуштањем школовања;
18. повећање ефикасности образовања и васпитања и унапређивање образовног ниво становништва Републике Србије као државе засноване на знању.

О Б А В Е З Н И Н А С Т А В Н И П Р Е Д М Е Т И

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА предмета СРПСКИ ЈЕЗИК за 3. разред за период 2026-2030.године

Годишњи фонд: 180
Недељни фонд: 5

Циљ учења Српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика ради правилног усменог и писаног изражавања, негујући свест о значају улоге језика у очувању националног идентитета; да се оспособе за тумачење одабраних књижевних и других уметничких дела из српске и светске баштине, ради неговања традиције и културе српског народа и развијања интеркултуралности.

Редни бр.	**НАСТАВНА ТЕМА/ОБЛАСТ**	**ФОНД ЧАСОВА**			
		обрада	Утврђивање	остало	свега
1.	КЊИЖЕВНОСТ	49	28	3	80
2.	ЈЕЗИК	37	10	3	50
3.	ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	20	28	2	50
Укупно		104	67	9	180

Предметни исходи	**Стандарди**	**Опште и међупредметне компетенције**	**Назив области/ теме / број часова / Садржај**	**Кључни појмови садржаја**	**Начини и поступци остваривања програма (Дидактичко методичко упутство)**	**Начин провере остварености исхода**

Кључник појмови:књижевност, језик, језичка култура

-чита са разумевањем различите текстове; -опише свој доживљај прочитаних књижевних дела; -изнесе своје мишљење о тексту; -разликује књижевне врсте: лирску и епску песму, причу, басну, бајку, роман и драмски текст; -одреди тему, редослед догађаја, време и место дешавања у прочитаном тексту; -именује главне и споредне ликове и разликује њихове позитивне и негативне особине; -уочи основне одлике лирске песме (стих, строфа и рима); -разуме пренесено	**Основни ниво** – СРП.ОО1.О.1.5. Владају техником читања ћириличког и латиничког текста и разумеју информације експлицитно исказане у краћим уметничким и неуметничким текстовима (линеарним и нелинеарним) идентификујући речи и изразе који су им непознати. – СРП.ОО1.О.2.5. Издвајају и репродукују информације експлицитно исказане у краћим текстовима као и непознате речи и изразе, траже објашњење у доступним изворима. – СРП.ОО1.О.3.5. Изводе директне закључке о догађајима, поступцима и осећањима ликова и размењују их са вршњацима; проширују фонд речи мање фреквентним речима ради квалитетнијег изражавања и разумевања других. – СРП.ОО1.О.1.6. Уз помоћ наставника, разликују врсте текстова. – СРП.ОО1.О.2.6. Читањем текстова упознају основне одлике и функције различитих врста текстова. – СРП.ОО1.О.3.6. Користе информације из различитих врста текстова у свакодневном животу. – СРП.ОО1.О.1.7. Процењују садржај прочитаног текста на основу сопственог доживљаја, уочавају ликове, догађаје, време и место у књижевном тексту. – СРП.ОО1.О.2.7. Изражавају својим речима читалачки доживљај идентификујући осећања која текст покреће у њима; одговарају на питања у вези са ликовима, догађајима, местом и временом радње, доживљавајући грешке током рада као фазе учења. – СРП.ОО1.О.3.7. Износе лични доживљај прочитаног текста; повезују поступке ликова са животним искуством преиспитујући своје	**Општа предметна компетенција:** - Читају ради уживања, да би учили, да би се сналазили у свакодневном животу, неговали традицију и културу српског народа, развијали интеркултуралност. -Читају естетски вредне текстове српске и светске књижевности за децу и релевантне информативне текстове у складу са узрастом и интересовањима. - Проширују фонд речи и израза, као и опсег њиховог значења. - Одговорно користе различите медије за учење српског језика, водећи рачуна о безбедности. **Међупредметне компетенције:** 1.Компетенција за целоживотно учење 2.Комуникација 4.Дигитална компетенција	**Област: КЊИЖЕВНОСТ** **(80 часова)** **Садржај** **Школска лектира:** **ШКОЛСКА ЛЕКТИРА** **Лирска поезија** 1. Душан Костић: *Септембар* 2. Григор Витез: *Какве је боје поток /* Десанка Максимовић: *Вожња* 3. Душан Васиљев: *Зима* 4. Мирослав Антић: *Шта је највеће /* Ф. Г. Лорка: *Луцкаста песма* 5. Драган Лукић: *Свакога дана / Шта је отац* 6. Бранислав Црнчевић: *Љутито мече /* Љубивоје Ршумовић*: Аждаја своме чеду тепа* 7. Милован Данојлић: *Љубавна песма* 8. Љубивоје Ршумовић: *Домовина себрани лепотом* 9. Химна Светоме Сави	Књижевна врста поезија, проза, – шаљива народна песма, – прича о животињама, - приповетка, – особине народне епске песме, – бајка - басна, – роман за децу, - драмски текст - научно популарни текст - лирска песма -стих, трофа, рима и ритам; – опис природе и ликова, – приповедање у 1. и 3. лицу, – сукоб – драмских лица, - тема, - идеја (порука) - редослед догађаја	- кроз читање књижевноуметничких текстова и у разговору о њима на часу градити критичко мишљење , -упућивати ученика на коришћење додатне литературе, интернета, енциклопедија, ради израде паноа, кратких записа, кратких излагања -коришћење е-уџбеника,и др. -обезбеђивање корелације са сродним предметима -постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације -развијање емпатију, тиме што од читалаца тражи да се ставе на место другога и да разумеју најразличитије особине и поступке ликова -развијати способност читања књижевних текстова са разумевањем, подстицати љубав према читању -функционално повезивање текстова по сродству; - компаративна анализа и уочавање разлике између	-иницијална процена нивоа на коме се ученици налазе -формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика (причање, препричавање, описивање, ортоепске вежбе лексичке и семантичке вежбе, синтаксичке и стилске вежбе, изражајно читање, казивање напамет научених текстова, сценско извођење) - сумативно оцењивање усмених одговора; -писане провере знања из књижевности Домаћи задатак Самоевалуација и евалуација на крају часа и месеца;

значење пословице и басне и њихову поучност; -разуме идеје књижевног дела; -уочи основне одлике народне бајке; -разликује народну од ауторске бајке; -представи главне особине јунака; -уочи основне одлике народне епске песме; -уочи поређење у књижевном делу и разуме његову улогу; -разликује опис од приповедања у књижевном делу; -покаже примере дијалога у песми, причи и драмском тексту; -уочи хумор у књижевном делу; -чита текст поштујући интонацију реченице/стиха; -изражајно	поступке; развијају отпорност и самопоуздање. **Средњи ниво** – СРП.ОО1.С.1.1. Читају и казују текст одговарајућом динамиком. – СРП.ОО1.С.2.1. Течно читају и природно казују текст одговарају-ћим темпом и интонацијом, правилно наглашавајући речи у реченици, поштујући смисао текста. – СРП.ОО1.С.3.1. Користе вештине читања (читање у себи, читање с оловком у руци, летимично читање) и казивања у свакодневном животу, учествују у културним догађајима у школи и заједници. – СРП.ОО1.С.1.6. Разликују основне делове текста и књиге (наслов, па-сус, име аутора; садржај, речник) и именују формалне елементе уметни-чких и неуметничких текстова (пасус, стих, строфа, рима, опис, приповедање, дијалог). – СРП.ОО1.С.2.6. Проналазе информације користећи основне делове текста и књиге и издвајају тражене формалне елементе уметничког и неуметничког текста. – СРП.ОО1.С.3.6.Сналазе се у лите-ратури и другим изворима сазнања. – СРП.ОО1.С.1.7. Разликују књи-жевне врсте (бајка, басна, песма, прича, приповетка, роман, драмски текст, кратке народне умотворине); разликују народну од ауторске књижевности – СРП.ОО1.С.2.7. Уочавају специ-фичности конкретних књижевних дела и закључују о основним одликама књижевних врста. – СРП.ОО1.С.3.7. Књижевна дела која самостално читају, разумеју у одговарајућем жанровском кључу. – СРП.ОО1.С.1.8. Одређују садржи-нске елементе књижевноуметничког текста (тему, главне и споредне ликове, догађаје, време и место…).	6.Сарадња 7.Одговорно учешће у демократском друштву 9.Одговоран однос према околини 10.Естетичка компетенција	10. Бранко Стевановић: *Занимање Марка Краљевића* **Епска поезија** 11. Народне песме: *Марко Краљевић и бег Костадин, Орање Марка Краљевића* **Проза** 1. Ла Фонтен: *Цврчак и мрав* / Езоп: *Корњача и зец* 2. Народна приповетка: *Свети Сава и сељак без среће* 3. Народна бајка: *Чардак ни на небу ни на земљи* 4. Народна приповетка: *Свијету се не може угодити* 5. Бранко Ћопић: *Изокренута прича* 6. Оскар Вајлд: *Себични џин* 7. Светлана Велмар Јанковић: *Златно јагње* (одломак) 8. Бранко В. Радичевић: *Прича о дечаку и Месецу* 9. Ијан Макјуен: *Реч-две о Питеру* (одломак) 10. Јохана Шпири: *Хајди* (одломак)		књижевне и позоришне/филмске (адаптиране, измењене) фабуле и сценског израза (народна бајка) чиме ученици упознају природу различитих медија и развијају своју медијску писменост. - путем упоредне анализе филма и књижевног дела, ученици ће увидети да је филм независно уметничко остварење, као и да је књижевни текст инспиративан предложак за ново, оригинално уметничко дело. - корелативност је омогућена адекватним комбиновањем обавезних и изборних дела. Исти текст може се повезивати са другима на различите начине, према различитим мотивима или основном тону, у склопу пројектне наставе, која се базира на исходима, а не на садржајима учења; - међупредметну повезаност учитељи	праћења Табеларна евиденција о писменим проверама Чек-листе са скалом процене Протоколи посматрања Упитници (за групни и рад у пару) *Учесталост јављања (запис датума и области) *Свеобухватност одговора (област; скала по нивоима) *Самосталност у извршавању задатака (област; скала по нивоима Динамика оцењивања Формативно: Свакодневно бележење током наставне године Сумативно: Пресек стања на месечном нивоу Пресек стања

рецитује песму и чита прозни текст; -изводи драмске текстове; -разликује врсте (и подврсте) речи у типичним случајевима; -одреди основне граматичке категорије именица, придева и глагола; -примењује основна правописна правила; јасно и разговетно изговори обавештајну, упитну и заповедну реченицу, поштујући одговарајућу интонацију и логички акценат, паузе, брзину и темпо	– СРП.ОО1.С.2.8. Анализирају догађаје, поступке, осећања и односе међу ликовима у књижевно уметничком тексту; одређују тему. – СРП.ОО1.С.3.8. Формирају етичке и естетско-емоционалне вредности, развијају емпатију. – СРП.ОО1.С.1.9. Примењују стратегије читања и разумевања прочитаног. – СРП.ОО1.С.2.9. Прате и предвиђају даљи ток радње, преиспитују претпоставке, повезују очигледне узроке и последице, поткрепљују своје закључке позивајући се на текст – СРП.ОО1.С.3.9. Проналазе решења за животне ситуације свесни веза између узрока и последица (одговоран однос према здрављу, безбедност, друштвено ангажовање, еколошка свест итд.). тога разу-међу његов смисао; **Напредни ниво** – СРП.ОО1.Н.1.2. Читају и критички промишљају, издвајају и повезују релевантне изворе и информације, уочавају различите перспективе и гледишта аутора, као и сврху текста. – СРП.ОО1.Н.2.2. Промишљају о комплексним информацијама из различитих делова текста и различитих извора, раздвајају чињенице од интерпретације, процењују релевантност, упоређују, тумаче и интегришу информације приказане на различите начине (графикон, дијаграм, илустрација, фотографија, звук и анимација). — СРП.ОО1.Н.3.2. Изводе сложеније закључке да би процењивали садржај и сврху текста, да би предвиђали, описивали, упоређивали, објашњавали, повезивали и обједињавали; критички се односе према изворима информација водећи рачуна о релевантности информација и безбедности на интернету.				успостављају, пре свега, са наставом природе и друштва, ликовне културе, музичке културе, верске наставе и грађанског васпитања. - богаћење речника путем усвајања: ◦ непознатих речи из прочитаних текстова ◦ примена тимског, групног и рада у пару. - упућивање ученика на коришћење додатне литературе, интернета, енциклопедија, ради израде паноа, кратких записа, кратких излагања -коришћење е-уџбеника и др.	након обрађене области Пресек стања по тромесечјима Провера на крају школске године

	– СРП.ОО1.Н.1.3. Именују књиже-вне врсте и наводе њихове одлике; познају најзначајније ствараоце и њихова дела. – СРП.ОО1.Н.2.3. Образлажу одлике књижевне врсте у конкретном делу. – СРП.ОО1.Н.3.3. Бирају текстове према интересовањима, уживају у читању и граде своје читалачко искуство; – СРП.ОО1.Н.1.4. Тумаче и интегри-шу догађаје, поступке, особине, гла-вне идеје, мисли и осећања; прате развој ликова у књижевноуметнич-ком тексту. СРП.ОО1.Н.2.4. Уочавају сложеност ликова и узрочно-последичне везе међу догађајима, изводе закључке о догађајима, намерама, поступцима и осећањима ликова, објашњавају чиме су мотивисани поступци и осећања ликова и своје ставове поткрепљују доказима из текста. – СРП.ОО1.Н.3.4. Решавају проблеме, упоређују и образлажу догађаје кроз процену узрока и по-следица у свакодневном животу; формирају се као моралне личности које познају и негују општеприхва-ћене људске и друштвене редности.		2. Избор из поезије Душана Радовића (*Замислите*, *Да ли ми верујете*, *Страшан лав*, *Кад је био мрак*, *Тужне ђачке исповести*, *Здравица*, *Плави зец* и друге песме) 3. Браћа Грим: *Бајке* (по избору) **Књижевни појмови:** –лирска песма, – химна, – епска песма, – народна бајка, – роман, – поређење, – персонификација (на нивоу препознавања), – опис, – дијалог, – приповедање, – епски јунак, – драмска радња			
- повеже граматичке појмове обрађене у претходним разредима са новим наставним садржајима; - разликује речи које мењају облик (именице, заменице,	**Основни ниво** – СРП.ОО1.О.1.8. Препознају врсте речи и подврсте именица (заједничке и властите) у низу;; препознају врсте реченица по комуникативној функцији. – СРП.ОО1.О.2.8. Уочавају заједничке одлике издвојених речи и закључују којој врсти припадају; закључују о заједничким одликама главних функција речи у реченици и реченица у комуникативном контексту. – СРП.ОО1.О.3.8. Користе знања из	**Општа предметна компетенција:** - Овладавају знањем српског стандардног језика. - Користе ћириличко и латиничко писмо. - Овладавају знањем српског	**Област:** **ЈЕЗИК** **(50 часова)** **Граматика и правопис** Врсте речи: именице (градивне, збирне); придеви (присвојни,	- Врсте и (подврсте) речи: именице (зједничке, властите, збирне и градивне), придеви (описни, присвојни и градивни),	- У програму су наведени само нови садржаји из граматике, али се подразумева да се градиво повезује са садржајима обрађеним у првом и другом разреду. Основна знања из	-иницијална процена нивоа на коме се ученици налазе -формативно, свакодневно оцењивање усмених и писаних одговора;

придеви, бројеви, глаголи) и уочи оне које су увек у истом облику; - одреди основне реченичне чланове; - разликује врсту речи од службе речи у реченици; - поштује и примени основна правописна правила; - правилно пише сва три модела управног говора.	језика како би се јасно изражавали писаним и усменим путем; доживљавају језик као део свог идентитета и као основу за учење других језика. **Средњи ниво** – СРП.ОО1.С.1.11. Одређују врсте речи (именице, заменице, придеве, бројеве и глаголе) и подврсте речи (властите, заједничке и градивне именице; описне, присвојне и градивне придеве; личне заменице; основне и редне бројеве) и препознају збирне именице; разликују граматичке категорије глагола и глаголско време, као и граматичке категорије именица, бројева, придева и заменица. – СРП.ОО1.С.2.11. У реченици/тексту уочавају и издвајају одговарајуће примере речи, а затим индуктивно и по аналогији закључују о одликама врсте и подврсте којој припадају (користе табеле, праве мапе ума…); мењају облике речи према задатим критеријумима (лице, број и род). –СРП.ОО1.С.3.11. Користе знања из језика како би се јасно и правилно изражавали писаним и усменим путем и учили друге језике. –СРП.ОО1.С.1.12. одређују врсте реченица по комуникативној функцији (обавештајне, упитне, заповедне, узвичне) и по облику. – СРП.ОО1.С.2.12. Рашчлањују реченицу издвајајући реченичне чланове; састављају реченице различите по комуникативној функцији и облику. – СРП.ОО1.С.3.12. Користе различите врсте реченица сходно комуникативној ситуацији; граде свој стил изражавања у свакодневном говору, писању и језичком стваралаштву играјући се могућностима варирања редоследа	стандардног језика. - Одговорно користе различите медије за учење српског језика, водећи рачуна о безбедности. - Постављају краткорочне циљеве учења, праве планове и истрајавају у њиховој реализацији и траже подршку. **Међупредметне компетенције:** 1.Компетенција за целоживотно учење 2.Комуникација 4.Дигитална компетенција 6.Сарадња 7.Одговорно учешће у демократском друштву 9.Одговоран однос према околини 10.Естетичка компетенција	градивни**);** род и број придева; заменице (личне заменице); глаголи; лице и број глагола. Подела речи на крају реда (граница на самогласник). Управни говор (први и други модел). Неуправни говор. Велико слово: писање имена народа, вишечланих географских назива (планина, река, језера, мора и сл.), празника, наслова књига и часописа; Писање присвојних придева изведених од властитих имена (суфикси: *-ов*, *-ев*, *-ин; -ски, -чки, -шки*). Речца *не* уз именице и придеве**.** Наводници (у управном говору, насловима дела, називима школа). Сугласник *ј* (између самогласника *и-о* и *о-и)*. Скраћенице (мерне јединице за масу, дужину, време и запремину течности).	заменице (личне), глаголи (радња, стање, збивање), бројеви (основни, редни и збирни) - Реченица и реченични чланови (субјекат, предикат, објекат, прилошке одредбе за време, место и начин); промењиве и непромењиве речи вишечлани бројеви. Управни говор	морфологије проширују се у вези са именицама, придевима и глаголима, а уводи се нова врста речи: заменице (само личне). Две нове именичке подврсте, градивне и збирне именице, треба увести тек пошто се понове властите и заједничке именице. Нову подврсту придева – градивне и присвојне треба увести тек пошто се понове описни придеви. Важно је да ученици повежу градивне именице као основу за извођење градивних придева, а да не мешају ове две врсте речи. Кад су у питању присвојни придеви, градиво из граматике треба што више повезивати са правописом. Да би се одредио род и број придева, треба поновити род и број именица и	-писане провере знања из граматике и правописа путем правописних вежби, преписивања, диктата и самостално писање -постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације; **Инструменти праћења** Табеларна евиденција о писменим проверама Чек-листе са скалом процене Протоколи посматрања Упитници (за групни и рад у пару) *Учесталост јављања (запис датума и области) *Свеобухватност одговора (област; скала по

	речи у реченици. **Напредни ниво** – СРП.ОО1.Н.1.6. Именују врсте и подврсте речи, именују граматичке категорије глагола и глаголско време, као и граматичке категорије именица, бројева, придева и заменица; – СРП.ОО1.Н.2.6. Анализирају реченицу/текст издвајајући врсте и подврсте речи, састављају реченице према задатим синтаксичким критеријумима. **Основни ниво** – СРП.ОО1.О.1.1. Знају све гласове и слова ћириличког и латиничког писма, као и значења речи и фразеологизама које користе у свакодневном говору и писању. – СРП.ОО1.О.2.1. Изговарају све гласове и пишу сва слова оба писма поштујући језичку норму у говору и писању; употребљавају речи и изразе у одговарајућем контексту. – СРП.ОО1.О.3.1. Разговетно и јасно говоре тако да их саговорник разуме и писано се изражавају у одговарајућим ситуацијама. – СРП.ОО1.О.1.2. Почињу реченицу великим словом, завршавају је одговарајућим интерпункцијским знаком, употребљавају велико почетно слово у једноставнијим примерима. – СРП.ОО1.О.2.2. Пишу кратким, потпуним реченицама једноставне структуре. – СРП.ОО1.О.3.2. Пишу кратке поруке, текстове и попуњавају једноставне обрасце.				указати ученицима на слагање придева са именицом у роду и броју, без увођења нових термина. Увођење личних заменица подразумева само основне облике и њихово повезивање са глаголским лицем, односно бројем, што ће представљати основу за уочавање слагања субјекта и предиката у наредном разреду. Врсте речи уочавати најпре на изолованим примерима (у основном облику), а затим увежбавати и у оквиру реченице. Наставу граматике треба повезивати са наставом књижевности тако што књижевни текстови из *Читанке* могу послужити за граматичку анализу и послужити као пример употребе врста речи у	нивоима) *Самосталност у извршавању задатака (област; скала по нивоима **Динамика оцењивања** ***Формативно:*** Свакодневно бележење током наставне године **Сумативно:** Пресек стања на месечном нивоу Пресек стања након обрађене области Пресек стања по тромесечјима Провера на крају школске године

					реченици и различитих врста реченица по облику и значењу. Водити рачуна о томе да примери буду једноставни за анализу. Учитељ може и прилагодити текст, тако да примери буду типични. **Правопис** Правописна правила ученици треба да усвајају постепено, уз понављање и вежбање већ наученог и уз усвајање нових садржаја, и то путем различитих вежбања како на нивоу речи тако и на нивоу реченице. Писање вишечланих географских назива потребно је повезати са наставом природе и друштва – завичајном географијом. Пожељно је направити корелацију са	

					наставом математике у вези са писањем скраћеница за мерне јединице. Пошто се градиво из математике проширује великим бројем јединица мере, требало би, на овом нивоу, скренути пажњу на њихово писање само латиничким писмом.	
- употреби основне облике усменог и писменог изражавања: препричавање, причање и описивање; - употреби речи истог облика, а различитог значења, као и речи истог значења, а различитог облика; - препозна значење речи и фразеологизама који се употребљавају у свакодневној комуникацији; - напише разгледницу, честитку, приватно писмо; - прилагоди језички израз комуникативној ситуацији –	**Основни ниво:** – СРП.ОО1.О.1.3. Познају основна начела вођења разговора и форме учтивог обраћања, препознају говор мржње као негативну појаву. – СРП.ОО1.О.2.3. Постављају питања, траже и дају објашњења, учтиво прихватају или одбијају, захваљују се или се извињавају. – СРП.ОО1.О.3.3. Пажљиво слушају саговорнике, постављају питања у складу са својим потребама, поштују правила уљудног опхођења, без говора мржње. – СРП.ОО1.О.1.4. Вођено препричавају, причају и описују на задату тему. – СРП.ОО1.О.2.4. Прате дати план, предлажу и бележе идеје за усмено и писано изражавање. – СРП.ОО1.О.3.4. Веродостојно препричавају и описују оно што су прочитали, видели или чули. – СРП.ОО1.О.3.8. Користе знања из језика како би се јасно изражавали писаним и усменим путем; доживљавају језик као део свог идентитета и као основу за учење	**Општа предметна компетенција:** - Ученици овладавају вештинама слушања и говорења, читања и писања. - Разумеју улогу језика као средства комуникације и учења, као део националног идентитета и културе. - У комуникацији поштују саговорника и бирају речи, усвајају општеприхваћене друштвене норме. - Стварају писане	**Област: ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА** **(50 часова)** Краћи и дужи текстови – књижевни и некњижевни, као и нелинеарни текстови. Причање о догађајима и доживљајима, стварним и измишљеним (усмено и писано). Описивање људи, животиња и природе (плански приступ) – усмено и писано. Различите	- препричавање - причање - описивање -речи супротног значења - речи сличног значења, речи истог облика, а различитог значења, устаљени језички изрази, поређења, персонификација, фразеологизми	- Подстицати ученике да препричавају, причају и описују и на сажет и на опширан начин како усмено, тако и писмено. - Свако препричавање треба да има свој циљ и планско усмеравање да одаберу чињенице, одвајањем главног од споредног и мање битног према хронолошком току садржаја. - *Причање – п*очиње се са причањем доживљаја, па потом догађаја. Износити личне доживљаје, ставове, да буду маштовити и оригинални, да се емоционално и сликовито изражавају. Предност требало дати причању у дијалошкој форми. - Оспособљавати ученика да пажљиво	Процес праћења и вредновања једног ученика треба започети иницијалном проценом нивоа постигнућа ученика. **Формативно оцењивање:** Акценат би требало да буде на учениковим способностима – на ономе што ученик може или покушава да учини. Током процеса наставе и учења учитељ континуирано и на примерен начин указује ученику на квалитет његовог

формалној и неформалној; - повеже информације исказане у линеарном и нелинеарном тексту и на основу њих изводи закључак; - правилно структурира текст; - учествује у предлагању садржаја и начина рада.	других језика. **Средњи ниво:** – СРП.ОО1.С.1.2. Познају значења речи и фразеологизама који се јављају у школским текстовима (у уџбеницима, књигама из лектире и сл.) и идентификују оно што им је непознато – СРП.ОО1.С.2.2. Одређују значења непознатих речи и фразеологизама на основу ситуације и контекста у којем су употребљени, издвајају делове текста који су им нејасни, траже објашњење и прикупљају додатне информације из различитих извора. – СРП.ОО1.С.3.2. У свакодневној комуникацији користе одговарајуће речи и фразеологизме; уважавају саговорнике. – СРП.ОО1.С.1.3. Усмено и писано препричавају, причају, описују и учествују у разговору на задату тему; у писаном изражавању примењују правописна правила. – СРП.ОО1.С.2.3. Држе се теме, јасно структурирају излагање (уводни, средишњи и завршни део); пишу јасним и потпуним реченицама, исправљају своје грешке. – СРП.ОО1.С.3.3. Правилно пишу и говоре на одговарајућу тему у различитим комуникативним ситуацијама/дигиталном окружењу. – СРП.ОО1.С.1.4. У кратким цртама образлажу своје идеје. – СРП.ОО1.С.2.4. Описују како су дошли до идеје, зашто је та идеја добра и како се може реализовати. – СРП.ОО1.С.3.4. Слободно изражавају своје идеје у различитим комуникативним ситуацијама, одговорно се односе према интелектуалној својини. – СРП.ОО1.С.1.5.Идентификују битне информације у линеарном и	и усмене текстове различитог садржаја, структуре и намене. - Проширују фонд речи и израза, као и опсег њиховог значења. - Воле и чувају свој језик користећи речи и изразе српскога језика у различитим комуникативним ситуацијама и дигиталном окружењу. Разумеју значај учења других језика. Пружају подршку вршњацима који уче српски језик као нематерњи. **Међупредметне компетенције:** 1.Компетенција за целоживотно учење 2.Комуникација 4.Дигитална компетенција 6.Сарадња 7.Одговорно учешће у демократском	комуникативне ситуације (комуникација са одраслима и са вршњацима; у школи, у продавници, телефонски разговор, поздрављања, честитања и сл.). Богаћење речника: речи истог или сличног значења; речи супротног значења; речи које значе нешто умањено и увећано (уз одговарајуће текстове из лектире). Правописне вежбе: вежбе допуњавања и избора правилног облика речи; диктат, аутодиктат. Језичке вежбе: проширивање и допуњавање реченица различитим врстама речи, промена реда речи у реченици, промена дужине реченице. Лексичко-семантичке вежбе: речи који припадају различитим тематским		посматрају, уочавају, откривају, упоређују, и да мисаоно заокруже и језички уобличе. - Усмеравати пажњу ученика да при читању текстова који обилују описним елементима (опис односа међу предметима, бићима и појавама; описивање природе, личности, књижевних ликова и сл.), као најбоље обрасце за спонтано усвајање описивања - вештине у језичком испољавању. - Лексичким вежбама богатити речник ученика и унапређивати њихове комуникативне компетенције. - Предочити одређена правила која се односе на облике писане комуникације (писмо, разгледница и честитка). - Изучавањем различитих врста текстова – линеарних и нелинеарних – кроз осмишљавање, организовање и реализовање бројних активности, код ученика би требало унапређивати читалачку компетенцију. - Помоћу књижевних и некњижевних текстова ученицима би требало указати на различите могућности употребе речи, синтагми и реченица у формалним/неформалним језичким	постигнућа тако што ће повратна информација бити довољно јасна и информативна, како би била подстицајна за даље напредовање ученика. Свака активност је добра прилика за процену напредовања и давање повратне информације, а ученике треба оспособљавати и охрабривати да процењују сопствени напредак у остваривању исхода предмета, као и напредак других ученика. -Квалитативно и квантитативно процењивање резултата рада група (пано, табела...) - Панои: добровољно учешће у разним наставним и ваннаставним активностима Домаћи задатак

	нелинеарном тексту – СРП.ОО1.С.2.5. Издвајају, упоређују и повезују битне информације исказане у различитим деловима текста, као и различитим врстама текстова; представљају информације на различите начине. – СРП.ОО1.С.3.5. Размењују информације и закључке у вези са различитим врстама текстова; процењују квалитет информација и примереност илустрација које прате текст; користе табеле, графиконе, дијаграме и мапе у контексту. – СРП.ОО1.С.1.10. Издвајају и именују поређење и персонификацију у тексту. .– СРП.ОО1.С.2.10. Истражују функцију поређења и персонификације у тексту и на основу тога разумеју његов смисао; – СРП.ОО1.С.2.13. Кроз игру спарују и групишу задате речи препознајући лексичке односе међу њима; примењују основне творбене обрасце. – СРП.ОО1.С.3.13. Језички израз усклађују са контекстом. **Напредни ниво:** – СРП.ОО1.Н.1.1. Умеју аргументовано и на занимљив начин да почну, развију и заврше своје усмено и писано излагање користећи богат фонд речи у јасним и потпуним реченицама. – СРП.ОО1.Н.2.1. Усмено и писано излагање обогаћују детаљима, образлажу своје ставове. – СРП.ОО1.Н.3.1. Слободно и аутентично исказују своје мисли у говору и писању придобијајући пажњу других. – СРП.ОО1.Н.1.5. Препознају фигуративну употребу језика у књижевноуметничком тексту и свакодневној комуникацији (нпр. пренесено значење).	друштву 9.Одговоран однос према околини 10.Естетичка компетенција	скуповима; речи супротног значења али исте врсте и истог рода и броја, промена граматичког лица у тексту; основно и пренесено значење речи и друго. Стилске вежбе: састављање прича на основу задатих речи; сажимање или проширивање познате приче (текста), мењање краја приче (текста); настављање приче на основу датог почетка; промена становишта (нпр. увести у текст нове ликове; сместити бајку у далеку будућност...). Говорне вежбе: рецитовање, изражајно читање, сценско приказивање драмског / драматизованог текста и сл.		ситуацијама, као и на промену њиховог значења у зависности од контекста. - Оспособљавање ученика да састављају логички смислене текстове на основу задатих речи или да састављају текстове чија ће дужина бити ограничена. Подстицати их да осмисле више различитих почетака текста на исту задату тему или да осмисле више различитих завршетака. - Системска примена адекватних правописних вежби омогућава да теоријско правописно знање благовремено пређе у умење, као и да се стечена навика примене правописних правила испољи у практичној и спонтаној намени. - Говорне вежбе у функцији изграђивања доброг језичког укуса, елоквентности и флуентности у изражавању.	**Сумативно оцењивање** говорних вежби, писмених вежби, правописних вежби, језичких вежби, лексичко-семантичких вежби

	– СРП.ОО1.Н.2.5. Тумаче фигуративну употребу језика. – СРП.ОО1.Н.3.5. Користе језик као низ могућности у изражавању, употребљавајући речи и изразе у основном и фигуративном значењу. – СРП.ОО1.Н.3.6. Стилски овладавају реченицом у свакодневном говору и писању, користе знања из језика у стваралачком изражавању, као и приликом учења страних језика.					

АКТИВНОСТИ У НАСТАВНОМ ПРОЦЕСУ

за наставни предмет Српски језик

АКТИВНОСТ НАСТАВНИКА	АКТИВНОСТ УЧЕНИКА
планира, припрема, води разговор; примењује различите облике и методе рада; демонстрира и илуструје; подстиче ученике на увиђање и повезивање са садржајима; проверава оствареност исхода;	слуша, посматра, прича, чита текстове, активно учествује у разговору, описује доживљај прочитаних књижевних дела и износи мишљење о њима, поставља питања, препричава. повезује са наученим, уочава врсте речи у књижевним текстовима, истражује, решава задато;

МЕЂУПРЕДМЕТНО ПОВЕЗИВАЊЕ

Наставни предмет:	Наставна област/ Садржаји
Природа и друштво	**Област Књижевност:** Прошлост- Историјски извори, Начини живота данас и у прошлости; Природа, човек, друштво - Услови за живот, ланац исхране и међусобни утицаји у животним заједницама **Област Језик и Језичка култура:** Природа, човек, друштво - Услови за живот, Облици рељефа; Материјали – Промене материјала; Животне заједнице у мом крају и човеков однос према њима.
Музичка култура	*Слушање музике*: Композиције различитог карактера; Музички дијалог; *Музичко стваралаштво*: Стварање звучне приче
Ликовна кулотура	*Споразумевање*: Слика, текст, звук; Кратки анимирани филмови; Тумачење вузуелних информација
Математика	*Мерење и мере:* Јединице мере

предмета енглески језик за 3. разред

Циљ наставе страног језика у основном образовању стога јесте: развијање сазнајних и интелектуалних способности ученика, његових хуманистичких, моралних и естетских ставова, стицање позитивног односа према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу, уз уважавање различитости и навикавање на отвореност у комуникацији, стицање свести и сазнања о функционисању страног и матерњег језика. Током основног образовања, ученик треба да усвоји основна знања из страног језика која ће му омогућити да се у једноставној усменој и писаној комуникацији споразумева са људима из других земаља, усвоји норме вербалне и невербалне комуникације у складу са специфичностима језика који учи, као и да настави, на вишем нивоу образовања и самостално, учење истог или другог страног језика.

Предметни исходи	**Стандарди**	**Компетенције** **Опште међупредметне компетенције**	**Назив теме/ садржај**	**Кључни појмови садржаја**	**Начини и поступци остваривања програма** **(Дидактичко-методичко упутство)**	**Начин провере остварености исхода**
Ученици умеју да:представе себе и другог; поздраве и отпоздраве примењујући једноставна језичка средства;препознају и именују предмете из непосредног окружења; разумеју једноставне описе и опишу предмете из непосредног	ПСТ.1.1.2. Разуме значење најфреквентнијих речи, у оквиру једноставних, кратких , јасно контекстуализованих усмених исказа. ПСТ.1.1.3. Разуме и прати једноставна упутства и обавештења која се односе на познате ситуације, а исказана су спорим темпом и разговетно.	Компетенција за учење; Одговорно учешће у демократском друштву; Естетичка компетенција; Комуникација; Решавање проблема; Сарадња	**Introductory unit** **What's your name?**	Поздрављање и представљање; давање основних информација о себи;описивање предмета и исказива	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, Увођење ученика у главне појмове. увежбавање правилног изговора и ритма речи кроз песме Демонстративно – експериментална: уџбеник радна свеска, ЦД, компјутер, табла, применом на примерима, а потом и самостално	Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика Самоевалуација и евалуација на крају

окружења једноставним језичким средствима; разумеју јасно постављена једноставна питања личне природе иодговоре на њих; постављају једноставна питања личне природе;разумеју и примењују устаљена правила учтиве комуникације.	ПСТ.1.1.4. Разуме споро и разговетно артикулисана јасно контекстуализована питања која се односе на непосредне личне потребе и интересовања, породицу, блиско окружење. ПСТ.1.1.5. Разуме основни смисао најједноставније конверзације, тј. предмет разговора који прати, уколико саговорници говоре довољно разговетно и споро. ПСТ.2.1.19. Једноставним средствима описује или представља људе, предмете у свакодневној употреби, места, уобичајене активности. ПСТ.3.1.2. Разуме основни смисао и главне информације из разговора двоје или више (са) говорника, уколико се говори разговетно и			ње положаја у простору , алфабет	давање примера од стране ученика Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду: анализа слика, видео материјали Обезбеђивање корелације са сродним предметима:, ликовно-цртежи музичко васпитање-, верска настава- грађанско васпитање-,српски језик	месеца и током појединих часова Домаћи задатак

	умереним темпом. ПСТ.3.3.1. Разуме основне сличности и разлике између своје и циљних култура у различитим аспектима свакодневног живота и прихвата постојање разлика.					
Ученици умеју да: препознају, именују и описују животиње из зоо врта ; разумеју једноставне описе и описују жиотиње једноставним језичким средствима; разумеју исказе у вези са способностима у ужем и ширем смислу и реагују на њих; изражавају способности у ужем и ширем смислу једноставним језичким	ПСТ.1.1.6. Препознаје лична и друга имена, као и најуобичајеније интернационализме, разуме фреквентне речи и изразе. ПСТ.1.1.7. Разуме кратке и једноставне поруке у белешкама, електронским порукама (мејл, СМС). ПСТ.1.1.8. Разуме најједноставна упутства, уколико укључују и визуелне елементе. ПСТ.2.1.18. На једноставан начин тражи од саговорника предмет, објашњење, услугу	Компетенција за учење; Одговорно учешће у демократском друштву; Естетичка компетенција; Комуникација; Предузимљивост и оријентација ка предузетништву	**Pets**	Описивање живихбића; изражавање способности	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, Увођење ученика у главне појмове. увежбавање правилног изговора и ритма речи кроз песме и брзалице. Демонстративно – експериментална: уџбеник радна свеска, ЦД, компјутер, табла, применом на примерима, а потом и самостално давање примера од стране ученика Користити методе/технике и облике	Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова Домаћи задатак

средствима; траже информацију о туђим способностима и саопштавају шта он/она уме/не уме да ради-	ПСТ.2.1.10. Разуме најједноставније савете и упутства који се тичу непосредних потреба (оријентација у простору, употреба апарата, правило игре), праћена визуелним елементима. ПСТ.2.1.19. Једноставним средствима описује или представља људе, предмете у свакодневној употреби, места, уобичајене активности ПСТ.2.1.26. Пише једноставне поруке (у личном обраћању) и објаве као и кратка писма пријатељима и познаницима да би изразио захвалност, извињење и слично. ПСТ.3.3.1. Разуме основне сличности и разлике између своје и циљних култура у различитим аспектима свакодневног живота и прихвата постојање разлика				рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду: анализа слика, видео материјали Обезбеђивање корелације са сродним предметима:, ликовно-цртежи музичко васпитање-, верска настава- грађанско васпитање-,српски језик	Писана провера

; Ученици умеју да: препознају и именују предмете и појаве из непосредног окружења и учионице; разумеју једноставне описе и опишу предмете користећи кратке, једноставне изразе у комбинацији боје и именице; разумеју једноставне исказе који се односе на количине; поставе питања и саопште количине једноставним језичким средствима; разумеју и упуте једноставне изразе за скретање пажње; разумеју, упуте и реагују на похвале; разумеју и препознају сличности и разлике у животу у школама у ВБ и код нас; поштују	ПСТ.1.1.11. Успоставља и одржава друштвени контакт користећи најједноставнија језичка средстава приликом поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, давања података о себи, распитивања о основним подацима који се тичу саговорника. ПСТ.1.1.12. Саопштава саговорнику основне информације о себи и најближем окружењу (породица, кућни љубимци, место становања, школа, хоби). ПСТ.1.1.13. Најједноставнијим језичким средствима тражи од саговорника одређени предмет. ПСТ.2.1.4. Разуме краћа саопштења и питања која се односе на блиску и познату	Компетенција за учење; Одговорно учешће у демократском друштву; Естетичка компетенција; Комуникација; Предузимљивост и оријентација ка предузетништву; Решавање проблема; Сарадња	**School**	Описивање предмета и појава; изражавање количина, припадања, скретање пажње; похвале и захваљивање	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, Увођење ученика у главне појмове. увежбавање правилног изговора и ритма речи кроз песме и брзалице. Демонстративно – експериментална: уџбеник радна свеска, ЦД, компјутер, табла, применом на примерима, а потом и самостално давање примера од стране ученика Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду: анализа слика, видео материјали Обезбеђивање корелације са сродним предметима:, ликовно-цртежи музичко	Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика Самоевалуација на крају месеца и током појединих часова Домаћи задатак Писана провера-вежба контролни задатак

правила учтиве комуникације.	тематику. ПСТ.2.1.21. Исказује допадање и недопадање, слагање и неслагање. ПСТ.3.1.13. Описује себе и околину, школски контекст и приватан живот, свакодневне навике, претходне и планиране активности и догађаје.				васпитање-, верска настава- грађанско васпитање-,српски језик	
Ученици умеју да: препознају и именују појмове који се односе на тему; разумеју свакодневне исказе који се односе на изражавање осета; изражавају своје осете једноставним језичким средствима; разумеју једноставне исказе за изражавање допадања/недопадања и реагују на	ПСТ.1.1.6. Препознаје лична и друга имена, као и најуобичајеније интернационализме, разуме фреквентне речи и изразе. ПСТ.1.1.7. Разуме кратке и једноставне поруке у белешкама, електронским порукама (мејл, СМС). ПСТ.1.1.8. Разуме најједноставна упутства, уколико укључују и визуелне елементе. уколико су праћени илустративним елементима	Компетенција за учење; Одговорно учешће у демократском друштву; Одговоран однос према околини, Одговоран однос према здрављу Естетичка компетенција; Комуникација; Решавање проблема; Сарадња;	**Food**	Изражавање потреба, осета; допадањане/допадања; исказивање упозорења, једноставних научних чињеница; описив	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, Увођење ученика у главне појмове. увежбавање правилног изговора и ритма речи кроз песме и брзалице. Демонстративно – експериментална: уџбеник радна свеска, ЦД, компјутер, табла, применом на примерима, а потом и самостално давање примера од стране ученика	Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика, сумирање постигнућа усменог ангажовања крајем децембра Самоевалуација на крају

њих;разумеју и реагују на једноставна упозорења; упућују кратка упозорења; разумеју кратка упутства и налоге и реагују на њих; траже мишљење и изражавају допадање/недопадање једноставним језичким средствима; разумеју једноставне исказе везане за појаве – научне чињенице и реагују на њих; исказују научне чињенице најједноставнијим језичким средствима; уочавају сличности и разлике у начину исхране у ВБ и код нас.	и препознатљивим начином графичког обликовања ПСТ.2.1.29. На матерњем језику саопштава основну тему и најважније информације краћег усменог исказа. ПСТ.2.2.4. Поседује ограничени репертоар готових израза и вишечланих конструкција за исказивање свакодневних конкретних активности и потреба. ПСТ.3.1.21. На једноставан начин описује догађаје и обављене активности.	Предузимљивост и оријентација ка предузетништву		ање врста и порекла хране	Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду: анализа слика , видео материјали Обезбеђивање корелације са сродним предметима:, ликовно-цртежи музичко васпитање-, верска настава- грађанско васпитање-,српски језик	месеца и током појединих часова Домаћи задатак Писана провера

Ученици умеју да: препознају и именују појмове који се односе на тему;разумеју једноставне описе и опишу предмете из непосредног окружења једноставним језичким средствима; разуме и користи једноставне исказе којима се изражава припадање и поседовање, разумеју и препознају сличности и разлике у животу ВБ и код нас; разумеју и примењују правила учтивог обраћања и ословљавања (формалног исказивања	ПСТ.1.1.8. Разуме најједноставна упутства, уколико укључују и визуелне елементе. ПСТ.2.1.20. Поставља једноставнија питања о темама које одговарају његовим интересовањима (слободно време, хоби, школа, породица, другови) и одговара на слична питања саговорника ПСТ.3.1.1. Разуме саопштења, упутства, молбе итд. који се тичу његових потреба и интересовањаСТ.3.1.2. Разуме основни смисао и главне информације из разговора двоје или више (са) говорника, уколико се говори разговетно и умереним темпом.	Компетенција за учење; Одговорно учешће у демократском друштву; Естетичка компетенција; Комуникација; Одговоран однос према околини; Предузимљивост и оријентација ка предузетништву; Решавање проблема; Сарадња	**Countries**	Описивање предмета и места, исказивање положаја у простору, изражавање припадања	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, Увођење ученика у главне појмове. увежбавање правилног изговора и ритма речи кроз песме и Демонстративно – експериментална: уџбеник радна свеска, ЦД, компјутер, табла, применом на примерима, а потом и самостално давање примера од стране ученика Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду: анализа слика, видео материјали Обезбеђивање корелације са сродним предметима:, ликовно-цртежи музичко васпитање-, верска	Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика Самоевалуација на крају месеца и током појединих часова Домаћи задатак

поштовања).					настава- грађанско васпитање-,српски језик	
Ученици умеју да: препознају и именују појмове који се односе на тему; разумеју једноставне описе живих бића; описују жива бића једноставним језичким средствима; разумеју и изражавају исказе у вези са (урођеним) способностима и реагују на њих; разумеју и формулишу кратке исказе који се односе на чуђење; разумеју кратка упутства и налоге и реагују на	ПСТ.1.1.4. Разуме споро и разговетно артикулисана јасно контекстуализована питања која се односе на непосредне личне потребе и интересовања, породицу, блиско окружење. ПСТ.1.1.16. Најједноставнијим језичким средствима саопштава шта воли, а шта не и поставља иста/таква питања саговорнику. ПСТ.2.1.10. Разуме најједноставније савете и упутства који се тичу непосредних потреба (оријентација у простору, употреба апарата, правило игре), праћена визуелним елементима ПСТ.2.1.21. Исказује допадање и недопадање, слагање и неслагање ПСТ.3.1.15. Објашњава зашто му се нешто допада	Компетенција за учење; Одговорно учешће у демократском друштву; Естетичка компетенција; Комуникација; Одговоран однос према околини; Одговоран однос према здрављу; Предузимљивост и оријентација ка предузетништву; Решавање проблема; Сарадња	**Families**	Описивање живих бића;изражавање чуђења; изражавање (урођених) способности	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, Увођење ученика у главне појмове. увежбавање правилног изговора и ритма речи кроз песме и брзалице. Демонстративно – експериментална: уџбеник радна свеска, ЦД, компјутер, табла, применом на примерима, а потом и самостално давање примера од стране ученика Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су	Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика Самоевалуација на крају месеца и током појединих часова Домаћи задатак Писана провера-

њих;упућују кратка упутства и налоге; уочавају сличности и разлике у породичним односима у ВБ и код нас. -	или не допада, зашто се слаже или не слаже, зашто нешто воли или не; на једноставан начин износи и образлаже своје ставове и мишљење.				самосталнији у раду: анализа слика, видео материјали Обезбеђивање корелације са сродним предметима:, ликовно-цртежи музичко васпитање-, верска настава- грађанско васпитање-,српски језик	
Ученициумеју да: препознају и именују просторије у кући и места из непосредног окружења; разумеју једноставна питања и обавештења о положају у простору и реагују на њих; размењују информације о месту становања;уочавају сличности и разлике у изгледу стамбеног простора и култури становања у ВБ и код нас;поштују правила	ПСТ.1.1.11. Успоставља и одржава друштвени контакт користећи најједноставнија језичка средства приликом поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, давања података о себи, распитивања о основним подацима који се тичу саговорника. ПСТ.1.1.14. Најједноставнијим језичким	Компетенција за учење; Одговорно учешће у демократском друштву; Естетичка компетенција; Комуникација; Одговоран однос према околини; Одговоран однос према здрављу; Предузимљивост и оријентација	**Rooms**	Описивање места; исказивање положаја у простору	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, Увођење ученика у главне појмове. увежбавање правилног изговора и ритма речи кроз песме и брзалице. Демонстративно – експериментална: уџбеник радна свеска, ЦД, компјутер, табла, применом на примерима, а потом и самостално давање примера од стране ученика	Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика Самоевалуација на крају месеца и током појединих часова Домаћи

учтиве комуникације.	средствима, уз употребу увежбаних фраза, именује и описује људе и ствари из свог непосредног окружења или везане за лична искуства. ПСТ.2.1.5. Разуме предмет краће усмене интеракције о личним и породичним стварима, непосредном друштвеном окружењу, природној средини. ПСТ.2.1.19. Једноставним средствима описује или представља људе, предмете у свакодневној употреби, места, уобичајене активности ПСТ.2.3.2. Познаје основне елементе у области умећа живљења (начин обраћања и поздрављања, тачност, конвенције и сл.). ПСТ.3.1.15. Објашњава зашто му се нешто допада или не допада, зашто се слаже или не слаже, зашто	предузетништву ; Решавање проблема; Сарадња			Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду: анализа слика, видео материјали Обезбеђивање корелације са сродним предметима:, ликовно-цртежи музичко васпитање-, верска настава- грађанско васпитање-,српски језик	задатак Писана провера-

	нешто воли или не; на једноставан начин износи и образлаже своје ставове и мишљење					
Ученициумеју да: препознају и именују бића из непосредног окружења; разумеју једноставне описе места и описују их користећи једноставна језичка средства; разумеју једноставна обавештења о положају у простору и реагују на њих; траже и пружају кратка и једноставна обавештења о положају у простору; уочавају сличности и разлике у изгледу	ПСТ.1.1.2. Разуме значење најфреквентнијих речи, фраза и других основних лексичких елемената у оквиру једноставних, кратких, јасно контекстуализованих усмених исказа. ПСТ.1.1.6. Препознаје лична и друга имена, као и најуобичајеније интернационализме, разуме фреквентне речи и изразе. ПСТ.1.1.14. Најједноставнијим језичким средствима, уз употребу увежбаних фраза, именује и описује људе и ствари из свог непосредног окружења или везане за лична	Естетичка компетенција; Комуникација; Одговоран однос према околини; Одговоран однос према здрављу; Сарадња	**My town**	Описивање бића, места; Исказивање положаја у простор	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, Увођење ученика у главне појмове. увежбавање правилног изговора и ритма речи кроз песме и брзалице. Демонстративно – експериментална: уџбеник радна свеска, ЦД, компјутер, табла, применом на примерима, а потом и самостално давање примера од стране ученика Користити методе/технике и облике	Прегледање свески Самоевалуација и евалуација Провера

стамбеног простора и култури становања у ВБ и код нас	искуства. ПСТ.1.1.17. Пише најједноставније податке о себи и лицима из свог блиског окружења, у обрасцима, упитницима или табелама. ПСТ.2.1.10. Разуме најједноставније савете и упутства који се тичу непосредних потреба (оријентација у простору, употреба апарата, правило игре), праћена визуелним елементима. ПСТ.2.1.21. Исказује допадање и недопадање, слагање и неслагање. . ПСТ.3.1.14. Поставља неколико повезаних питања у низу, на познате теме у вези са личним потребама, интересовањима, обавезама, жељама, уз евентуалну помоћ и понављање; одговара на				рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду: анализа слика, видео материјали Обезбеђивање корелације са сродним предметима:, ликовно-цртежи музичко васпитање-, верска настава- грађанско васпитање-,српски језик	

	слична питања саговорника.					
Ученици умеју да: препознају и именују појмове који се односе на тему; разумеју једноставне описе живих бића и описују их користећи једноставна језичка средства; разумеју и реагују на кратке налоге, упутства и упозорења; дају кратке налоге, упутства и упозорења; разумеју једноставна обавештења о метеоролошком времену и реагују на њих; траже и дају кратка и једноставна обавештења о	ПСТ.1.1.2. Разуме значење најфреквентнијих речи, фраза и других основних лексичких елемената у оквиру једноставних, кратких, јасно контекстуализованих усмених исказа. ПСТ.1.1.6. Препознаје лична и друга имена, као и најуобичајеније интернационализме, разуме фреквентне речи и изразе. ПСТ.1.1.14. Најједноставнијим језичким средствима, уз употребу увежбаних фраза, именује и описује људе и ствари из свог непосредног окружења или везане за лична искуства. ПСТ.1.1.17. Пише	Компетенција за учење, Одговорно учешће у демократском друштву; Естетичка компетенција; Комуникација; Одговоран однос према околини; Одговоран однос према здрављу; Предузимљивост и оријентација ка предузетништву; Решавање проблема; Сарадња	**Summer fun**	Описивање живих бића; исказивање метеоролошког времена	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, Увођење ученика у главне појмове. увежбавање правилног изговора и ритма речи кроз песме и брзалице. Демонстративно – експериментална: уџбеник радна свеска, ЦД, компјутер, табла, применом на примерима, а потом и самостално давање примера од стране ученика Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду: анализа слика, видео	Прегледање свески Самоевалуација и евалуација Провера

метеоролошком времену; разумеју сличности и разлике у начину одевања вршњака у ВБ и код нас.	најједноставније податке о себи и лицима из свог блиског окружења, у обрасцима, упитницима или табелама. ПСТ.2.1.10. Разуме најједноставније савете и упутства који се тичу непосредних потреба (оријентација у простору, употреба апарата, правило игре), праћена визуелним елементима. ПСТ.2.1.21. Исказује допадање и недопадање, слагање и неслагање. . ПСТ.3.1.14. Поставља неколико повезаних питања у низу, на познате теме у вези са личним потребама, интересовањима, обавезама, жељама, уз евентуалну помоћ и понављање; одговара на слична питања саговорника.				материјали Обезбеђивање корелације са сродним предметима:, ликовно-цртежи музичко васпитање-, верска настава- грађанско васпитање-,српски језик	

Ученици умеју да: препознају и именују врсте активности на летњем распусту; описују тренутне активности кратким једноставним језичким средствима; разумеју позив и реагују на њега; упућују позив на заједничку активност; разумеју једноставне исказе за изражавање расположења (емпатије и забринутости) и реагују на њих; изражавају расположење (емпатију и забринутост) једноставним језичким средствима; уочавају	ПСТ.1.1.2. Разуме значење најфреквентнијих речи, фраза и других основних лексичких елемената у оквиру једноставних, кратких, јасно контекстуализованих усмених исказа. ПСТ.1.1.6. Препознаје лична и друга имена, као и најуобичајеније интернационализме, разуме фреквентне речи и изразе. ПСТ.1.1.14. Најједноставнијим језичким средствима, уз употребу увежбаних фраза, именује и описује људе и ствари из свог непосредног окружења или везане за лична искуства. ПСТ.1.1.17. Пише најједноставније податке о себи и лицима из свог блиског окружења, у обрасцима, упитницима или табелама. ПСТ.2.1.10. Разуме	Компетенција за учење; Одговорно учешће у демократском друштву; Естетичка компетенција; Комуникација; Одговоран однос према околини; Одговоран однос према здрављу; Предузимљивост и оријентација ка предузетништву; Решавање проблема; Сарадња	**Free time**	Исказивање тренутних активности; позив на заједничку активност; исказивање расположења	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, Увођење ученика у главне појмове. увежбавање правилног изговора и ритма речи кроз песме и брзалице. Демонстративно – експериментална: уџбеник радна свеска, ЦД, компјутер, табла, применом на примерима, а потом и самостално давање примера од стране ученика Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду: анализа слика, видео материјали Обезбеђивање корелације са сродним предметима:, ликовно-цртежи музичко васпитање-, верска	Прегледање свески Самоевалуација и евалуација Провера

сличности и разлике у начину провођења летњег распуста у ВБ и код нас.	најједноставније савете и упутства који се тичу непосредних потреба (оријентација у простору, употреба апарата, правило игре), праћена визуелним елементима. ПСТ.2.1.21. Исказује допадање и недопадање, слагање и неслагање. . ПСТ.3.1.14. Поставља неколико повезаних питања у низу, на познате теме у вези са личним потребама, интересовањима, обавезама, жељама, уз евентуалну помоћ и понављање; одговара на слична питања саговорника.				настава- грађанско васпитање-,српски језик	
Ученициумеју да: разумеју једноставне честитке и одговоре на њих; упућују једноставне честитке; уочавају сличности и разлике у начину прославе	ПСТ.1.1.2. Разуме значење најфреквентнијих речи, фраза и других основних лексичких елемената у оквиру једноставних, кратких, јасно контекстуализованих усмених исказа. ПСТ.1.1.6. Препознаје лична и друга имена, као и	Компетенција за учење; Одговорно учешће у демократском друштву; Естетичка компетенција; Комуникација; Предузимљивос	**Festivals/Holidays**	Честитање	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, Увођење ученика у главне појмове. увежбавање правилног изговора и ритма речи кроз песме Демонстративно –	Прегледање свески Самоевалуација и евалуација Провера

Божићакод нас и у ВБ; повезују садржаје других наставних предмета са енглеским језиком; поштују правила учтиве комуникације.	најуобичајеније интернационализме, разуме фреквентне речи и изразе. ПСТ.1.1.14. Најједноставнијим језичким средствима, уз употребу увежбаних фраза, именује и описује људе и ствари из свог непосредног окружења или везане за лична искуства. ПСТ.1.1.17. Пише најједноставније податке о себи и лицима из свог блиског окружења, у обрасцима, упитницима или табелама. ПСТ.2.1.10. Разуме најједноставније савете и упутства који се тичу непосредних потреба (оријентација у простору, употреба апарата, правило игре), праћена визуелним елементима.	т и оријентација ка предузетништву ; Решавање проблема; Сарадња			експериментална: уџбеник радна свеска, ЦД, компјутер, табла, применом на примерима, а потом и самостално давање примера од стране ученика Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду: анализа слика, видео материјали Обезбеђивање корелације са сродним предметима:, ликовно-цртежи музичко васпитање-, верска настава- грађанско васпитање-,српски језик	

	ПСТ.2.1.21. Исказује допадање и недопадање, слагање и неслагање. . ПСТ.3.1.14. Поставља неколико повезаних питања у низу, на познате теме у вези са личним потребама, интересовањима, обавезама, жељама, уз евентуалну помоћ и понављање; одговара на слична питања саговорника.					

- просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих...)
- што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима
- размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...
- коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја
- и све друго што ће се применити у складу са конкретним случајем

ПЛАН ЕВАЛУАЦИЈЕ

Упутство за формативно и сумативно оцењивање ученика Правилник о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању:					
Шта пратимо		Критеријуми оцењивања	Поступак	Инструменти оцењивања	Време
Степен остварености циљева и прописаних, односно прилагођених стандарда постигнућа у току савладавања програма предмета:	процењују се: вештине изражавања и саопштавања; разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура; рад са подацима и рад на различитим врстама текстова; уметничко изражавање; вештине, и извођење радних задатака.	Оцену одличан (5) добија ученик који: − у потпуности показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама; − лако логички повезује чињенице и појмове; − самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; − решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује; .	- Формативно оцењивање: Свакодневно бележење активности ученика на часу у свеску евиденције наставника	Евидентирање смајлића у е дневнику или у свесци педагошке евиденције, на основу ангажовања.	
		Оцену врло добар (4) добија ученик који: − у великој мери показује способност примене знања и логички повезује чињенице и појмове; − самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; − решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у знатној мери критички расуђује;	- Усмено одговарање	Свеобухватност одговора Самосталност у одговарању Правилно изговарање речи и поштовање граматичких правила	По потреби, бар једном у полугодишту
			-Редовност доношења домаћег	За три недоношења домаћег -1 у свеску, а након опомене и у	

		Оцену добар (3) добија ученик који: − у довољној мери показује способност употребе информација у новим ситуацијама; − у знатној мери логички повезује чињенице и појмове; − већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме; − у довољној мери критички расуђује;	-Ученици воде евиденцију	дневник	пресек стања за тромесечје
			Прегледање свески	Уредност Све забележено са часова	
		Оцену довољан (2) добија ученик који: − знања која је остварио су на нивоу репродукције, уз минималну примену; − у мањој мери логички повезује чињенице и појмове и искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима; − понекад је самосталан у решавању проблема и у недовољној мери критички расуђује;	- Писане провере Ученици дају самопроцену оцене	Бодовање: 40-54%-2 55-69%-3 70-84%-4 85-100%-5	Након сваке теме (4 провере које се раде цео час - по две у полугодишту и бар две провере до 15 минута- једна у првом и једна у другом полугодишту)
			- Групни рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих	Сарадња у групи (сви чланови су укључени, сви имају задато забележено у свескама...)	По потреби
		Недовољан (1) добија ученик који: − знања која је остварио нису ни на нивоу препознавања и не показује способност			

		репродукције и примене; − не изводи закључке који се заснивају на подацима; − критичкинерасуђује; .	ученика)		
			- Рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика)	Сарадња у пару, укљученост оба ученика.	По потреби
Ангажованьеученика у настави	одговоран однос према раду, постављеним задацима, и исказано интересовање и мотивацију за учење и напредовање. активно учествовање у настави, сарадњу са другима	− показује изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања.(5)	Вођење евиденције од стране наставника о: -Јављању на часовима (учесталост и активност по месецима) -Успешности у групном раду, раду у пару (ангажовање, продукти) --Несебичном пружању помоћи другим ученицима -	-Све што је рађено на часу налази се у свескама и уредно је написано -Учесталост јављања и активност по месецима -Учествује и израђује самостално или у сарадњи са другима продукте рада - -Спреман је да помогне другима	-Пресек стања по тромесечјима
		− показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања.(4)			
		− показује делимични степен активности и ангажовања (3)			
		− показује мањи степен активности и ангажовања.((2)			
		− не показује интересовање за учешће у активностима нити ангажовање (1)			

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА
предмета МАТЕМАТИКА за 3. разред за период 2026-2030.године

Годишњи фонд: 180
Недељни фонд: 5

Циљ учења Математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.

р.бр.	НАСТАВНА ТЕМА/ОБЛАСТ	ФИНД ЧАСОВА			
		обрада	утврђ.	остало	свега
1.	БРОЈЕВИ	90	42	4	136
2.	ГЕОМЕТРИЈА	4	8	1	13
3.	МЕРЕЊЕ И МЕРЕ	9	19	3	31
Укупно		103	69	8	180

Предметни исходи	Стандарди	Опште и међупредметне компетенције	Назив области/ теме / број часова / Садржај	Кључни појмови садржаја	Начини и поступци остваривања програма (Дидактичко методичко упутство)	Начин провере остварености исхода
– прочита, запише и упореди бројеве прве хиљаде и прикаже их на бројевној правој; – прочита број записан римским цифрама и напише дати број римским цифрама (до 1000); – изврши четири основне рачунске операције, писмено и усмено (до 1000); – подели број бројем прве десетице, са и без остатка, и	Основни ниво: – MAT.OO1.O.1.1. Читају, записују и упоређују природне бројеве и приказују их на датој бројевној правој. – MAT.OO1.O.2.1. Правилно употребљавају математичке симболе. – MAT.OO1.O.3.1. Решавају једноставну проблемску ситуацију коришћењем израза са једном рачунском операцијом. – MAT.OO1.O.1.2. Одређују природни број са датим својством (паран, непаран, највећи, најмањи, претходни, следећи број) и одређују следеће чланове започетог једноставног бројевног низа. – MAT.OO1.O.1.3. Рачунају вредност бројевног израза са највише две операције сабирања и одузимања у оквиру прве хиљаде. – MAT.OO1.O.1.4. Множе и деле без остатка двоцифрене и троцифрене бројеве једноцифреним. – MAT.OO1.O.3.4. Изражавају одређену суму новца преко различитих апоена и рачунају са новцем у једноставним	Општа предметна компетенција: - Ученици усвајају основне математичке појмове, знања и вештине, стичу почетну математичку писменост и развијају основе апстрактног мишљења, што представља основу за наставак образовања. - Оспособљени су да усмено и писмено комуницирају користећи математички језик. - Решавају проблеме из свакодневног живота, користећи математику, индивидуално или у сарадњи са другима. - Развијају истраживачки	Наставна област: БРОЈЕВИ (136 часова) Садржаји . Бројеви прве хиљаде. Сабирање и одузимање (усмени и писмени поступак). Множење једноцифреним бројевима и бројем 10 и дељење бројевима прве десетице са и без остатка (усмени и писмени поступак). Зависност резултата од промене компонената. Једначине облика: $a + x = b$, $a - x = b$, $x - a = b$, $a \cdot x = b$. Неједначине облика: $a \pm x < b$, $a \pm x > b$, $x - a < b$, $x - a > b$. Римске цифре D, M. Разломци облика	- природни бројеви, - декадни систем, својства операција, - својства рачунских операција - уређеност, кардиналност скупа природних бројева - месна вредност цифре у броју - бројевна права - декадне и вишеструке декадне јединице сабирак, збир, умањеник, умањилац, разлика, чинилац, дељеник, делилац, количник, - израз, - једначине и -неједначине, - разломци, - децимални	- Упознавање природних бројева до1000 и формирање појма скупа природних бројева N и скупа природних бројева са нулом N0. - Упознају својства рачунских операција (замена места сабирака, здруживање сабирака, замена места чинилаца, 0 као сабирак, 1 као чинилац, множење збира и разлике бројем, сталност збира и разлике). - Бројеви се представљају у декадном запису као збирови вишеструких декадних јединица или збира производа једноцифрених бројева и декадних јединица - Одређује се месна вредност цифре у броју. - Визуелизација бројева и места броја у бројевном низу ради разумевању декадног бројевног система -Увежбавање технике рачунања, како би ученици стекли	- Праћење и процењивање степена остварености исхода, треба да обезбеди што поузданије сагледавање развоја и напредовања ученика. - иницијална процена нивоа на коме се ученик налази. Формативно оцењивање - активност на часу, (учествовање у разговору и дискусији), самосталан рад, рад у групи, тестови , учешћу на такмичењима и у различитим активностима практичним радовима, уредност свеске ученика, израда домаћих задатака, Сумативно оцењивање. -усмено одговарање(опис поступка рада);

резултат; – процени вредност израза са једном рачунском операцијом; – израчуна вредност бројевног израза са највише три рачунске операције; – одреди десетице и стотине најближе датом броју; – реши једначину са једном рачунском операцијом; – одреди и запише скуп решења неједначине са сабирањем и одузимањем;	– MAT.OO1.O.1.5. Решавају једначине са једном операцијом у оквиру прве хиљаде. – MAT.OO1.O.3.5. Читају податке са једноставнијих графикона и табела и дијаграма који се односе на свакодневне животне ситуације .– MAT.OO1.O.1.6. Читају, записују и упоређују разломке облика (n ≤ 10), препознају њихов сликовни приказ и одређују део целине (половину, трећину ... десетину). – MAT.OO1.O.2.6. Закључују шта се од њих очекује у математичком захтеву једноставног познатог контекста. – MAT.OO1.O.2.7. Примењују једноставне математичке процедуре (директна примена правила, извођење познатих процедура...) при решавању математичких захтева једноставног познатог контекста. – MAT.OO1.O.2.8. Анализирају и уочавају правилност код датих бројчаних и других података. Средњи ниво: – MAT.OO1.C.1.1. Користе својства природних бројева (паран, непаран, највећи, најмањи, претходни, следећи број) и одређују	креативност. - Мотивисани су да уче, напредују и изграђују позитивне ставове према математици. - Развијају основе математичко-логичког резоновања. - Уочавају примену математичких знања у другим областима људске делатности (екологија, здравље, култура, финансије, предузетништво …). - Одговорно користе дигиталне технологије и податке за учење и решавање проблема. - Користе дате податке за извођење закључака. Међупредметне компетенције: 1.Компетенција за целоживотно	$\frac{}{n}$ $(m \leq n \leq 10)$. Упоређивање разломака са једнаким имениоцима. Децимални запис броја са једном децималом.		при усменом и писменом рачунању. - Решавање једначина заснива се на познавању рачунских операција и њихове међусобне повезаности. - Ученици се упућују да утврде вредности које би могла имати непозната у неједначини и у том скупу утврђује се за које вредности непознате се добија тачна неједнакост. - Решавање неједначина заснива се на таблицама или на решавању одговарајућих једначина и познавања функционалне зависности резултата рачунских операција од њених компонената. -Решавање задатака у реалистичним и проблемским ситуацијама - Развијање способности математичког моделовања, примене математике у решавању проблема из реалних животних ситуација или других предметних области. - Разумевање појма	(контролни задаци, тестови, -Заједничко вредновање ученика и наставника Инструменти за праћење напредовања -•Табеларна евиденција о писменим проверама -Чек-листе са скалом процене -Протоколи посматрања •Упитници (за групни и рад у пару) *Учесталост јављања (запис датума и области) *Свеобухватност одговора (област; скала по нивоима) *Самосталност у извршавању задатака (област; скала по нивоима) *Листе: сарадња у групи (сви чланови су укључени, сви имају задато забележено у свескама...) -Квалитативно и квантитативно процењивање резултата рада. Праћење и

реши проблемски задатак користећи бројевни израз или једначину; – уочи делове целине и запише разломке облика $\frac{m}{n}$ $(m \leq n \leq 10)$; – упореди разломке облика $\frac{m}{n}$ са једнаким имениоцима; – резултат мерења дужине запише децималним бројем са једном децималом; – уочи и речима опише правило за настајање бројевног низа;	бројевног низа. МАТ.ОО1.С.2.1. Издвајају битне податке из текста задатка и креирају одговарајући математички запис. – МАТ.ОО1.С.3.1. Користе математички језик и симболе и формирају математички запис при решавању једноставних проблемских ситуација. – МАТ.ОО1.С.1.2. Одређују месну вредност цифре, као и десетицу, стотину датом броју.– МАТ.ОО1.С.2.2. Процењују тачност решења (провера начина закључивања и тачности спровођења поступака). – МАТ.ОО1.С.1.3. Решавају једначине са највише две операције – МАТ.ОО1.С.2.3. Доносе и формулишу закључке који се односе на математички захтев познатог контекста, уз коришћење математичког језика. – МАТ.ОО1.С.1.4. Читају, записују и упоређују разломке облика , који имају исте имениоце или бројиоце и препознају сликовни приказ разломака. – МАТ.ОО1.С.1.4. Читају, записују и упоређују децималне записе бројева са једном децималом.	2.Комуникација 3.Рад с подацима и информацијама 4.Дигитална компетенција 5.Решавање проблема 6.Сарадња 7.Одговорно учешће у демократском друштву 10.Естетичка компетенција 11.Предузимљивост и оријентација ка предузетништву.			практичне активности деобе и спајања, лепљења и сечења погодног дидактичког материјала. - Примена тимског, групног и рада у пару. - Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације	): - Свакодневно бележење током године. - Пресек стања на месечном нивоу. - Пресек стања након обрађене области. - Пресек стања по тромесечјима. - Провера на крају школске године.

чита и користи податке представљене табеларно или графички (стубичасти дијаграм и сликовни дијаграм);	Решавање проблема своде на решавање мањих целина. . – MAT.OO1.C.3.5. Представљају дате податке графички и табеларно и преводе их из једне у другу форму. – MAT.OO1.C.3.6. Користе податке приказане графички или табеларно у решавању једноставних ситуација Напредни ниво: – MAT.OO1.H.1.1. Израчунавају бројевну вредност израза са више операција, поштујући приоритет. – MAT.OO1.H.2.1. Креирају математички запис на основу података датих текстуално и визуелно у сложенијим ситуацијама. – MAT.OO1.H.3.1. Математички моделују реалистичне проблемске ситуације из различитих области (екологија, здравље, култура, финансије, предузетништво…). – MAT.OO1.H.1.2. Решавају проблемске задатке применом својстава природних бројева и операција (укључујући и дељивост и садржавање). – MAT.OO1.H.2.2. Образлажу начин					

	коришћење шема, графичких приказа, цртежа и модела по потреби. – MAT.OO1.H.3.2. Примењују геометријске методе решавања задатака (метод дужи, метод правоугаоника…)– MAT.OO1.H.1.3. Решавају неједначине са једном операцијом. – MAT.OO1.H.2.3. Анализирају „логичност” решења с обзиром на природу проблема. – MAT.OO1.H.1.8. Сабирају и одузимају разломке облика , који имају исте имениоце. ($b \leq 10$, $a < b$) неке целине.					
– црта паралелне и нормалне праве, правоугаоник и квадрат; – конструише троугао и круг; – именује елементе угла, правоугаоника, квадрата, троугла и круга; – разликује врсте	Основни ниво: – MAT.OO1.O.2.2. Анализирају међусобни положај објеката у простору. – MAT.OO1.O.3.2. Одређују положаје, односе и смер кретања објеката у окружењу. MAT.OO1.O.1.7. Именују геометријске објекте у равни и простору. – MAT.OO1.O.2.5. Упоређују и класификују геометријске објекте према својствима. – MAT.OO1.O.1.8. Уочавају и именују делове од којих је сложен геометријски објекат; – MAT.OO1.O.1.9.		Наставна област: ГЕОМЕТРИЈА (13 часова) Узајамни положаји правих (паралелне праве и праве које се секу). Угао, врсте углова. Троугао, врсте троуглова. Кружница и круг. Правоугаоник и квадрат. Обим троугла, квадрата и правоугаоника. Цртање паралелних	фигура, линија, права, полуправа, тачка, дуж, паралелност и нормалност страна, ивица, теме, подударност, прав, туп и оштар угао врсте троуглова (једнако-странични, једнакокра-ки, неједна-костранични, правоугли троугао) ; круг и кружница,	- Посматрањем и описивањем предмета у реалном простору: полазећи од просторних облика познатих из свакодневног живота (коцка и лопта, квадар и ваљак, пирамида и купа), најпре су издвојени равни геометријски облици (круг, квадрат, правоугаоник, троугао), затим су издвојене линије којима су оивичени уочени облици и најзад тачке као пресеци линија. -развој перцепције простора и просторног	

троуглова; – одреди обим правоугаоника, квадрата и троугла, применом обрасца; – опише особине правоугаоника и квадрата; – преслика геометријску фигуру у квадратној или тачкастој мрежи на основу задатог упутства; – користи геометријски прибор и софтверске алате за цртање;	два геометријска објекта у равни (паралелност, нормалност, припадност). – MAT.OO1.O.2.3. Цртају геометријске облике помоћу лењира. Средњи ниво: – MAT.OO1.C.1.5. Користе својства геометријских објеката у равни и простору (квадрат, правоугаоник, троугао, круг,) при решавању задатака. – MAT.OO1.C.2.5. Уочавају и цртају различите врсте углова. – MAT.OO1.C.2.6. Конструишу квадрат, правоугаоник и троугао, ако су дате дужине страница и кружницу датог полупречника. – MAT.OO1.C.2.4. Решавање проблема своде на решавање мањих целина. – MAT.OO1.C.2.5. Уочавају и цртају различите врсте углова. – MAT.OO1.C.2.6. Конструишу квадрат, правоугаоник и троугао, ако су дате дужине страница и кружницу датог полупречника. – MAT.OO1.C.3.7. Уочавају симетричност и подударност објеката у окружењу. – MAT.OO1.C.2.8.		помоћу лењира. Конструкције троугла и кружнице. Пресликавање геометријских фигура на квадратној мрежи.		упознавање геометријских фигура у равни и њихових својстава цртање правих и углова помоћу лењира и троугаони-ка или два троугаоника, конструисање кружнице/круга шестаром и увиђају да су круг и кружница одређени центром и полупречником, подстицање ученика да самостално откривају формуле израчунавања обима и пресликавање једноставних геометријске фигуре на квадратној мрежи или тачкастој мрежи симетрично, развијање геометријског мишљења реализацијом следећих активности: посматрање, прављење модела.	

	тако да добијена фигура буде симетрична у односу на дату праву и одређују осу симетрије. – MAT.OO1.C.2.9. Радећи самостално или са вршњацима проширују математичка знања.					
– чита, упореди и претвара јединице за мерење дужине, масе, запремине течности и времена; – упореди величине (дужина, маса, запремина течности и време); – измери површину геометријске фигуре задатом мером (правоугаоником, квадратом и троуглом); примењује концепт мерења у	Основни ниво: – MAT.OO1.O.2.4. Мере дужину дужи мерним инструментом и површину фигуре нестандардном јединицом мере. – MAT.OO1.O.1.10. Користе јединице за мерење дужине, масе, времена и запремине течности и изражавају дужине претварањем веће јединице у мању. Средњи ниво: – MAT.OO1.C.3.2. Мере дужину и резултат мерења записују коришћењем природних бројева или бројева у децималном запису. – MAT.OO1.C.3.3. Користе мерне јединице за мерење времена, масе, запремине течности и дужину и пореде дате величине у једноставним ситуацијама. – MAT.OO1.C.3.4. Рачунају са новцем у сложенијим ситуацијама. – MAT.OO1.C.1.6. Претварају мере за мерење масе, времена и запремине течности из већих мерних јединица у мање.		Наставна област: МЕРЕЊЕ И МЕРЕ (31 час) Мерење масе (kg, g, t). Мерење времена (деценија, век, секунд). Мерење дужине (mm, km). Мерење запремине течности (l, dl, cl, ml, hl). Мерење површине геометријских фигура задатом мером.	дужина, обим, површина, запремина	Упознају се стандардне мерне јединице за мерење масе (kg, g, t), времена (деценија, век, секунд), дужине (mm, km) и запремине течности (l, dl, cl, ml, hl). За усвајање основних знања о мерама и јединицама мере потребно је користити очигледна средства и давати ученицима да процењују и мере различите предмете из окружења. Важно је да ученици овладају претварањем мерних јединица из већих у мање и обрнуто, као и претварањем вишеименованих у једноименоване и обрнуто. Ученици се упознају са	

реалним ситуацијама.	Одређују обим троугла, квадрата и правоугаоника. – МАТ.ОО1.С.1.9. Уочавају подударне и симетричне фигуре. Напредни ниво: – МАТ.ОО1.Н.3.3. Користе мерне јединице за мерење времена, масе, запремине течности и дужине и пореде дате величине у сложенијим ситуацијама. – МАТ.ОО1.Н.2.4. Изводе закључке повезивањем знања о геометријским објектима, мерењу и рачунским операцијама. – МАТ.ОО1.Н.3.4. Користе процењивање приликом мерења, рачунања и решавања проблемских задатака. . – МАТ.ОО1.Н.2.5. Користе дигиталне алате за проналажење и представљање решења. – МАТ.ОО1.Н.3.5. Изводе закључке користећи и упоређујући податке приказане графички или табеларно. – МАТ.ОО1.Н.1.7. Претварају мере за мерење дужине, масе, времена, запремине течности.				површине геометријских фигура без увођења стандардних јединица за мерење површине. Са ученицима се решавају једноставнији проблеми у којима је потребно поплочати одређену површину различитим задатим геометријским фигурама (правоугаоник, квадрат и троугао).Задаци у реалном контексту основа су за бављење овим садржајима. Вишеименовани бројеви као резултат мерења дужине пружају контекст за увођење децималног записа броја, при чему се раде само случајеви записа са једним децималним местом. Полази се од сазнања да је дециметар десети део метра и да се зато може записати	

АКТИВНОСТИ У НАСТАВНОМ ПРОЦЕСУ **за наставни предмет Математика**	
АКТИВНОСТ НАСТАВНИКА	**АКТИВНОСТ УЧЕНИКА**
планира, припрема, даје објашњења; демонстрира и илуструје; демонстрира начин цртања; подстиче ученике на примену наученог у реалним животним сигуацијама; организује игров.активности, проверава оствареност исхода;	слуша, посматра, објашњава, учествује у раду и разговору, процењује, записује поступак, израчунава, правилно користи прибор за цртање, црта, процењује, проверава, користи е-уџбеник, тражи објашњења;

МЕЂУПРЕДМЕТНО ПОВЕЗИВАЊЕ	
Наставни предмет:	**Наставна област/ тема / Садржаји:**
Природа и друштво	Наставна тема: *Оријентација у простору и времен* у: – Географска карта Србије; - План насеља (размера) - Прошлост година, (деценија, век, миленијум, лента)
Музичка култура	Наставна област: *Извођење музике:* Елементи музичког писма (ноте по трајању)
Ликовна култура	Наставна тема: *Композиција:* - Облици у простору - Орнамент; - Волумен - Традиционална и савремена употреба орнамената, симетрија;
Српски језик	Наставна област: *Језичка култура:* - Правопис: Записивање реченице, правописни знаци, зарез, две тачке, записивање низа; Споразумевање – јасно и прецизно изражавање

ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА
предмета ПРИРОДА И ДРУШТВО за 3. разред за период 2026-2030.године

Годишњи фонд: 72
Недељни фонд: 2

Циљ учења Природе и друштва јесте упознавање себе, свог природног и друштвеног окружења и развијање способности за одговоран живот у њему

Редни број области	**ПРЕДМЕТНЕ ОБЛАСТИ**	**Редни број тема**	**НАСТАВНА ТЕМА**	**ФОНД ЧАСОВА**		
				обрада	**утврђивање**	**Свега**
1.	**Мој крај**	1.	Природа, друштво, човек	23	10	33
		2.	Оријентација у простору и времену	8	3	11
		3.	Прошлост	3	2	5
		4.	Кретање	8	4	12
		5.	Материјали	6	5	11
	Укупно			**48**	**24**	**72**

Предметни исходи	**Стандарди**	**Опште и међупредметне**	**Назив области/ теме / број часова /**	**Кључни појмови**	**Начини и поступци**	**Начин провере**

					програма (Дидактичко методичко упутство)	**исхода**
– идентификује облике рељефа и површинских вода у свом крају; – одреди положај задатог објекта у односу на истакнуте облике рељефа и површинске воде у свом крају; – илуструје примерима како рељеф и површинске воде утичу на живот људи у крају; – примени правила друштвено прихватљивог понашања поштујући права, обавезе и различитости међу људима; – повеже различита занимања и делатности са потребама људи у крају у коме живи; – повеже врсте и значај саобраћаја у свом крају са	**Основни ниво:** – ПД.ОО1.О.1.5. Одређују облике рељефа и облике појављивања воде у окружењу. – ПД.ОО1.О.2.5. Проналазе кључне географске објекте на карти Србије. – ПД.ОО1.О.1.8. Наводе и кратко описују основне одреднице државе Србије, најважније догађаје, појаве и личности из прошлости Србије. – ПД.ОО1.О.2.1. Постављају питања о природним и друштвеним појавама и процесима. – ПД.ОО1.О.2.2. Користе препоручени извор информација за прикупљање података о природним и друштвеним феноменима. – ПД.ОО1.О.1.2. Класификују жива бића према следећим критеријумима:	**Опште предметне Компетенције:** - Учењем предмета Природа и друштво ученици стичу знања о појавама, променама и процесима у природи и друштву, уочавају њихову повезаност и међузависност; развијају вештине и формирају ставове и вредности који им омогућавају да упознају себе и свет који их окружује и развијају способности за активан и одговоран живот. - Подстиче се изградња личног, културног и националног идентитета, уз истовремено уважавање других, као и	**Предметна област:** Мој крај (33 часа) **Природа, друштво, човек** **Садржаји:** Облици рељефа**:** узвишења (подножје, стране, обронци, врх), равнице и удубљења. Рељеф у мом крају. Површинске воде: река и њене притоке (лева и десна обала); бара и језеро. Површинске воде у мом краја. Групе људи: становници и народи краја (права и обавезе; обичаји; суживот). Производне и непроизводне делатности и њихова међузависност. Село и град, њихова повезаност, зависност и међуусловљеност. Значај и улога саобраћаја**.** Путнички, теретни и	крај, човек, животне заједнице, ланац исхране саобраћај стања воде у природи	Тема *Природа, човек, друштво* бави се узајамним дејством природних и друштвених фактора у окружењу. У том смислу креће се од облика рељефа и површинских вода у крају. Ови појмови су познати ученицима из претходних разреда, али се сада изучавају у ширем простору, уз додавање нових сегмената који се односе на елементе узвишења (подножје, стране, обронци, врх) и одређивање десне и леве	-иницијална процена нивоа на коме се ученици налазе - усмено одговарање(опис поступка рада) - писане провере (контролни задаци, тестови, домаћи задаци и писмени задаци) -вођење прописане педагошке документације -белешке о: активностима, самосталности у току рада, практичним радовима, свескама ученика, учешћу на такмичењима и у различитим активностима -заједничко вредновање ученика и наставника

– примени правила безбедног понашања у саобраћају; – разликује чврсто, течно и гасовито стање воде у природи и свакодневном животу; – повеже температурне промене са променама запремине и кретања ваздуха; – очита вредности температуре воде, ваздуха и тела помоћу термометра; – прикаже везе међу живим бићима у различитим животним заједницама помоћу ланаца исхране; – илуструје примерима одговоран и неодговоран однос човека према животној средини; – примени поступке (мере) заштите од	исхране, кретања и размножавања, станиште/животна заједница којој припадају. – ПД.ОО1.О.1.3. На очигледним примерима препознају значај природе за живот човека и разликују повољно и неповољно деловање човека на очување природе. – ПД.ОО1.О.1.4. Именују природне ресурсе и кратко објашњавају њихову употребну вредност. **Средњи ниво:** – ПД.ОО1.С.1.1. Објашњавају повезаност живе и неживе природе на очигледним примерима. – ПД.ОО1.С.1.2. Речима или сликом објашњавају међусобну повезаност живих бића у животној заједници. – ПД.ОО1.С.1.3. Препознају еколошку оправданост употребе обновљивих	природног окружења; формирају се елементарни науч ни појмови и постепено гради основа за систем појмова из природних, друштвених и техничко-технолошких наука, чиме се стварају темељи за наставак образовања. - Ученици се кроз различите врсте вођених активности, а уз уважавање њиховог претходног искуства, оспособљавају да самостално истражују и анализирају природне и друштвене појаве и процесе, чиме се подстиче њихова природна радозналост и негује жеља за сазнавањем и откривањем. - Кроз истражива-чки рад, ученици развијају вештине	саобраћај. Безбедно понашање ученика на саобраћајницама у крају. Опрема за безбедну вожњу ролера, тротинета и бицикла. Течно, гасовито и чврсто стање воде**.** Кружење воде у природи. Промене при загревању и хлађењу ваздуха (промена температуре, запремина и кретање ваздуха). Мерење температуре воде, ваздуха и тела. Услови за живот, ланац исхране и међусобни утицаји у животним заједницама: • Копнене животне заједнице: шуме, ливаде и пашњаци; • Водене животне заједнице: баре, језера и реке. Култивисане животне заједнице:		вода у циљу оријентације у простору. Кроз исходе учења и препоручене садржаје јасно је видљива потреба разматрања утицаја географских фактора на начин живота људи (људи су се насељавали тамо где су имали повољне географске услове, плодно земљиште и воду, правили су утврђења на узвишењима и сл.). Специфичност краја чине и групе људи који у њему живе (становници и народи краја). У том смислу наставља се разматрање дуализма права и обавеза, али	оцене и ангажовања од стране ученика групни рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика) рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика) Инструменти за праћење напредовања -Табеларна евиденција о писменим проверама скалом процене -Протоколи посматрања ·Упитници (за групни и рад у пару) *Учесталост јављања (јављање +; више пута ++; комплетан,

–	рационалног коришћења необновљивих ресурса на једноставним примерима. ─ ПД.ОО1.С.2.2. Прате и објашњавају једноставне природне и друштвене појаве и процесе и на основу тога доносе закључке. – ПД.ОО1.С.3.2. Бирају и примењују поступке којима чувају природно окружење и културно наслеђе. – ПД.ОО1.С.3.4. Препознају своју улогу у различитим друштвеним групама прихватајући права и обавезе. **Напредни ниво:** ПД.ОО1.Н.1.3. На примерима блиским њиховом искуству процењују утицај природних процеса на друштвена збивања, као и друштвених збивања на промене у	мишљења и решавања проблема, самостално закључивање, креативност и иновативност. - Оспособљавају се да, у процесу сазнавања, користе релевантне изворе информација, а прикупљене податке представљају на различите начине, укључујући и коришћење ИКТ-а. - Ученици излажу идеје и дискутују о њима, уз поштовање и међусобно уважавање, чиме развијају сараднички дух и унапређују способност комуникације. **Међупредметне компетенције** 1.Компетенција за целоживотно учење 2.Комуникација	површњаци, њиве и паркови. Значај и заштита земљишта и копнених животних заједница. Значај и заштита вода и водених животних заједница. Животне заједнице у мом крају и човеков однос према њима. Начини преношења и мере заштите од заразних болести (грип, заразна жутица, варичеле) и болести које преносе животиње (крпељи, вашке).		становника краја, уз упознавање обичаја других народа у крају, а све у циљу хармоничног суживота. Разматрања започета у другом разреду кроз типологију насеља (село, град), сада се настављају разматрањем повезаности села и града, њихове зависности и међууусловљености кроз различите послове којима се баве становници у насељима краја. Ово представља и основу за прво груписање сличних послова (којима се задовољавају животне потребе људи	одговор +++; не зна одговор – запис датума и области) *Свеобухватност одговора (област; скала по нивоима) *Самосталност у извршавању задатака (област; скала по нивоима) *Листе: сарадња у групи (сви чланови су укључени, сви имају задато забележено у свескама...) -Квалитативно и квантитативно процењивање резултата рада група (пано, табела...) - Панои: добровољно учешће у разним активностима. Праћење и оцењивање (време) Формативно - свакодневно бележење

	– ПД.ОО1.Н.1.4. Аргументују еколошку оправданост употребе обновљивих ресурса и рационалног коришћења необновљивих ресурса. – ПД.ОО1.Н.3.1. Аргументују своје идеје и доносе закључке о процесима и појавама у природи и друштву који су засновани на научним чињеницама	и информацијама 4.Дигитална компетенција 5.Решавање проблема 6.Сарадња 8.Одговоран однос према здрављу 11.Предузимљивост и оријентација ка предузетништву.			делатности (пољопривреда, образовање, здравство и сл.). У контексту поменутих делатности уводи се и појам сабраћаја и његове улоге у превозу путника и терета, односно преносу информација. И даље се ради на оспособљавање ученика за безбедно учешће у саобраћају (на саобраћајницама у крају). Садржаји о својствима воде проширују се на различита агрегатна стања ове течности, као и на упознавање ученика са процесом који	Пресек стања на месечном нивоу; Пресек стања након обрађене области; Пресек стања по тромесечјима; Провера на крају школске године.

					три стања воде – кружењем воде у природи. Разматрају се и промене које настају при загревању и хлађењу још једног елемента неживе природе – ваздуха. У том смислу, путем једноставних практичних активности ученици уочавају да се ваздух на топлоти шири, а на хладноћи сабија (промена запремине), што у природи доводи до кретања ваздуха, односно ветра. Услови за живот (сунце, вода, ваздух и земљиште) сада се уводе у	

					контексту, као специфични услови за живот у животним заједницама (копненим и воденим). Уводи се појам *ланац исхране* као основни однос међу живим бићима у животним заједницама, ослањајући се на сазнања из другог разреда о подели животиња према начину исхране. Посебну пажњу треба дати животним заједницама специфичним за крај у коме ученици живе, као и њиховој заштити. Садржај и о човеку, односно о људском телу сада се односе на уобичајене заразне	

					(грип, заразна жутица, варичеле) које се лако шире у колективу, као и болести које преносе животиње (крпељи, вашке). Акценат је на упознавању ученика са основним мерама заштите против ових болести и одговорном односу према сопственом здрављу и здрављу људи из окружења (на пример, не треба долазити у школу уколико смо болесни ради сопственог здравља и очувања здравља осталих ученика и запослених у школи).	

простору помоћу компаса и оријентира из природе/окружења; – опише пут којим се може стићи од једне до друге тачке помоћу плана насеља; – идентификује географске објекте у свом крају користећи географску карту Републике Србије;	– ПД.ОО1.О.3.3. Оријентишу се у времену користећи часовник и календар и у непосредном окружењу помоћу карактеристичних објеката. -ПД.ОО1.О.2.5. Проналазе кључне географске објекте на карти Србије. **Средњи ниво:** – ПД.ОО1.С.3.3. Оријентишу се у простору користећи план насеља и географску карту. – ПД.ОО1.С.2.6. Користећи карту Србије описују географске карактеристике простора. **Напредни ниво:** – ПД.ОО1.Н.2.4. Користе карту Србије за објашњавање повезаности природно-географских карактеристика Србије са размештајем становништва, изгледом насеља и делатностима		**Оријентација у простору и времену (11часова)** Главне стране света. Умањено приказивање објеката и приказивање из ,,птичије" перспективе. План насеља. Географска карта Републике Србије: картографске боје, картографски знаци). Мој крај на географској карти Републике Србије. Временске одреднице (датум, година, деценија и век).	Стране света, План насеља , Географска карта Временске одреднице	трећем разреду уводи се оријентација помоћу главних страна света. Акценат је на оспособљавању ученика да одреде стране света помоћу компаса, Сунца и оријентира из природе/окружења (маховине, годови на пању, цркве и сл.) Оспособљавање ученика да разумеју информације приказане на географској карти (,,птичија перспектива") Увођење временских одредница надовезује се на оне које су већ уведене у прва два разреда и проширује се	

					одредницама – *деценија* и *век*.	
– користи временске одреднице (година, деценија, век) у свакодневним ситуацијама и приликом описивања догађаја из прошлости; – прикупи и представи податке о прошлости породице и краја;	– ПД.ОО1.О.3.3. Оријентишу се у времену користећи часовник и календар и у непосредном окружењу помоћу карактеристичних објеката.– ПД.ОО1.О.2.6. Описују сегмент живота у прошлости на основу тумачења једноставног историјског извора. – ПД.ОО1.О.2.7. Учествују у тимском раду, уважавају-ћи мишљење других. **Средњи ниво:** – ПД.ОО1.С.1.6. На различите начине представљају редослед којим су се јављале важне појаве, личности и историјски догађаји. – ПД.ОО1.С.1.7. Објашњавају везу између прошлости и садашњости на примерима из свакодневног живота. – ПД.ОО1.С.2.7.		**Наставна тема : Прошлост (5 часова)** Историјски извори (материјални, писани и усмени). Садашњост, прошлост, будућност: догађаји, људи и промене у мом крају. Породична прошлост (преци и потомци) и знаменити људи краја. Начин живота данас и у прошлости – занимања, одевање, исхрана, дечије игре.	Историјски извори Садашњост, прошлост, будућност, Породична прошлост (преци и потомци)	Тема *Прошлост* започиње у трећем разреду увођењем историјских извора као основних извора сазнања о прошлости. У том смислу, увођење поделе историјских извора (материјални, писани и усмени) није само себи циљ, већ указује на различите изворе информација о прошлим временима.	

	податке о прошлости помоћу различитих историјских извора и на основу тога формулишу краћа објашњења. **Напредни ниво:** – ПД.ОО1.Н.1.2. Разликују узроке од последица важних догађаја који су се десили у прошлости и објашњавају утицај тих догађаја на садашњост. – ПД.ОО1.Н.2.1. Групишу/класификују прикупљене податке и у дискусији са другим ученицима доносе закључке. – ПД.ОО1.Н.3.1. Аргументују своје идеје и доносе закључке о процесима и појавама у природи и друштву који су засновани на научним чињеницама					

– повеже јачину деловања на тело са његовим пређеним растојањем; – доводи у везу брзину падања тела са његовим обликом; – разликује природне и вештачке изворе светлости; – повеже промену величине и положаја сенке са променом положаја извора светлости; – повеже промену јачине звука са променом удаљености од његовог извора;	**Основни ниво:** – ПД.ОО1.О.1.6. Разликују и именују облике кретања тела и очигледне факторе који утичу на то кретање. – ПД.ОО1.О.1.7. Препознају и именују различите материјале и њихова основна својства (укључујући и воду, ваздух и земљиште). – ПД.ОО1.О.2.4. Изводе једноставне огледе/експерименте на основу упутства – ПД.ОО1.О.2.3. Описују природне и друштвене појаве и процесе на основу непосредног посматрања. – ПД.ОО1.О.3.1. Испољавају радозналост за свет који их окружује, односно за различите научне области. – ПД.ОО1.О.1.11. Идентификују изворе опасности по живот и здравље људи и објашњавају		**Кретање** **(12 часова)** Кретање тела по путањи (правилинијско и криволинијско). Утицај јачине деловања на пређено растојање тела. Дејство Земљине теже – падање тела. Утицај облика тела на брзину падања. Извори светлости (природни и вештачки). Како настаје сенка – облик и величина сенке. Кретање производи звук: треперење затегнуте жице, гласних жица; различити звуци у природи. Звук као информација. Заштита од буке.	Кретање, путања тела, Земљина тежа, Извори светлости, звук	Тема *Кретање* представља сегмент о коме ученици имају богато искуство, а задатак наставника је да та несистематизована, искуствена знања буду структурисана и освешћена и да омогуће ученику боље спознавање света који их окружује. Уводи се и падање као специфичан начин кретања тела условљен дејством Земљине теже. Још један аспект кретања представљају садржаји о светлости и	

– разликује повратне и неповратне промене материјала; – уочи сличности и разлике међу течностима – тече, променљивост облика; провидност, боја, густина; – одабере материјале који по топлотној проводљивости највише одговарају употреби у свакодневном животу; – објасни како рециклажа помаже очувању природе; – изведе једноставне огледе/експериме	заштите. **Средњи ниво:** – ПД.ОО1.С.1.4. Повезују својства и промене материјала са њиховом употребом у свакодневном животу. – ПД.ОО1.С.1.5. Идентификују мање очигледне факторе који утичу на кретање тела (средина, отпор ваздуха приликом падања). – ПД.ОО1.С.2.3. Користе различите изворе информација, мерне инструменте и другу опрему за прикупљање података и креирају белешку о природним и друштвеним феноменима по задатој структури – ПД.ОО1.С.2.4. Представљају спроведено истраживање – писано, усмено, помоћу ленте времена и/или цртежом, укључујући и коришћење ИКТ-а. – ПД.ОО1.С.2.5.		**Наставна тема Материјали** **(11 часова)** Промене материјала: повратне (истезање, савијање, ширење/скупљање; испаравање,	Материјали, Промене	Светлост се изучава из два аспекта: извори светлости (природни и вештачки) и сенка (облик и величина сенке). Експериментисање, намерно модификоване активности, огледи које изводи сам ученик (електрицитет и	

резултат са објашњењем/закључком; – сарађује са другима у групи на заједничким активностима; – представи резултате истраживања (писано, усмено, помоћу ленте времена, Power Point презентацијом и/или цртежом и др); повеже резултате рада са уложеним трудом.	чије се дејство мери или контролише током огледа/ експеримента. **Напредни ниво:** – ПД.ОО1.Н.1.1. Објашњавају узрочно-последичне односе у конкретним природним процесима и појавама. ПД.ОО1.Н.2.2. Анализирају једноставно приказане податке и информације (табеле, графикони) да би уочили обрасце и односе у изучаваним феноменима. – ПД.ОО1.Н.2.3. Осмишљавају једноставан експеримент на основу кога се може доћи до закључка о истраживаном феномену.		топљење/очвршћавање) и неповратне (сагоревање, рђање). Сличности и разлике међу течностима (вода, уље, детерџент за прање судова, мед, млеко, сок од лимуна). Вода и друге течности као растварачи. Зависност брзине растварања од уситњености материјала, температуре течности и мешања. Топлотна проводљивост материјала. Ваздух као топлотни изолатор у природи и свакодневном животу (крзно и перје; слојевито облачење, вунене рукавице, грађевински блокови, термос-боца). Значај рециклаже. Разврставање отпада од пластике, стакла, папира, метала. Рационална потрошња. Међусобни утицај	Промене материјала Топлотна проводљивост материјала. Ваздух као топлотни изолатор у природи рециклажа	својства материјала; - Истражују различите смеше из окружења (течности, храна, земљиште, ваздух) и практикују различите начине раздвајања састојака тих смеша (просејавање, одливање, цеђење, испаравање). –Сакупљање – прављење колекција, збирки, албума из природног и друштвеног окружења; – Испитивање електричне проводљивости материјала реализује се помоћу једноставног струјног кола са батеријом и сијалицом, путем којег ученици стичу прву слику о току електричне струје, деловима	

			(начин на који човек мења окружење), утицај на здравље и живот кроз правила понашања који доприносе одрживом развоју.		(извор, проводник, потрошач електричне струје). –Истраживање – испитивање својстава и особина, веза и узрочно-последичних односа сагоревање, повратне и неповратне промене;	

ЛИКОВНА КУЛТУРА

Назив предмета	**Ликовна култура**
Циљ	**Циљ** наставе и учења Ликовне културе је да се ученик, развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и да изграђује позитиван односпрема култури и уметничком наслеђу свог и других народа.

Разред	**Трећи**
Годишњи фонд часова	**72 часа**

Редни број теме	НАСТАВНА ОБЛАСТ/ТЕМА	ТИП ЧАСА		Укупно
		Обрада	Остали облици (утврђивање, вежбање, систематизација, провера)	
1.	Материјали	21	7	**28**
2.	Композиција	16	8	**24**
3.	Споразумевање	4	8	**12**
4.	Простор	6	2	**8**
УКУПНО		**47**	**25**	**72**

ПРЕДМЕТНИ ИСХОДИ	СТАНДАРДИ	ОПШТЕ МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	НАЗИВ ТЕМЕ / САДРЖАЈ	КЉУЧНИ ПОЈМОВИ САДРЖАЈА	Начини и поступци остваривања програма (Дидактичко-методичко упутство)	*Начин провере остварености исхода*
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: – поштује инструкције за припремање, коришћење, одржавање и одлагање материјала и прибора; – повеже уметничко занимање и уметнички занат са одговарајућим	-	**Естетичка компентенција -** препознаје и развија сопствене стваралачке способности и креативност **Компетенцијасарадња** – активно и конструктивно учествује у раду групе или пара	**I МАТЕРИЈАЛИ**	Својства материјала. Својства материјала за ликовно обликовање – тврдоћа, еластичност, растворљивост или постојаност (промене у току сушења, у контакту са светлошћу, у контакту са различитим супстанцама и подлогама...), материјали који	-Примена материјала и техника у сликању и вајању различитих облика које ученици познају (животиње, предмети, људи..) - Анализом свог рада -Анализом радова осталих ученика -Цртањем употребних предмета - Час у природи посматрање	Однос према раду: (ученик је припремљен за час, одговорно користи материјал, прибор и алатке, одржава прибор и радни простор...); – однос према себи (поставља питања, труди се, учи на грешкама, самосталан је у индивидуалном раду, истрајан је...); – однос према другима (поштује договорена правила понашања,

продуктом; – преобликује, самостално или у сарадњи са другима, амбалажу и предмете за рециклажу мењајући им употребну функцију; – изрази своје доживљаје, емоције, имагинацију и запажања одабраним материјалом, прибором и техникама.				могу да се користе као алатке (пера,длака, лишће, дрвца...). Изглед материјала – основне и изведене боје, природне и створене текстуре. Технике. Однос материјала, ликовне технике и идеје. Производи уметничких заната (накит, уметничке лутке, шешири, таписерије, ћилими, осликани текстил, собне светиљке и сенила, грнчарија, дуборез, гравуре...).	ближе околине; школског дворишта; објеката) Цртањем простора у коме ученици бораве свакодневно (своје собе, куће, школе) Цртањем употребних предмета и извештавање о њиховој намени. Посета оближњим продавницама, (посматрање производа на рафовима) Одељенским изложбама радова.Уређивањем паноа коришћењем различитих ликовних и неликовних	спреман је да помогне и да сарађује, уважава туђе радове, начин размишљања, доживљавања, опажања...); – разумевање (разуме задатак, разуме појмове, разуме процес, разуме визуелне информације...); – повезивање (повезује и пореди познате и нове информације, људе, места, догађаје, идеје, дела...); – оригиналност (оригиналан је у односу на туђе радове, оригиналан је у односу на своје претходне радове...); – вербално изражавање (учтиво комуницира, кратко и јасно

				Значај рециклирања, уметничка рециклажа.	материјала урадити дораду типа Роршахове мрље да би добили слику користећидругу врсту материјала – слободно одабранупотребни или неупотребни предмет као изапочети цртеж преобликовати користећиразличите материјале **Облик рада**: фронтални, групни, индивидуални **Методе рада**: вербална, демонстративна, дијалошка, илустративна, истраживачка, практичан рад **Корелација: Природа и друштво**- Од	образлаже свој рад, замисао, утисак, опажање, емоције...); – употреба техника (примењује одговарајући процес, контролише однос воде и боје, бира подлогу у односу на технику, бира материјал и технику у односу на идеју). Прикупљање информација из различитих извора: свакодневна посматрања, активност на часу, однос према раду, однос према себи, однос према другима,разумевање,повезивање,оригиналност, вербално изражавање, употреба техника.

					чега су предмети око насМатеријали и њихова својства (меко, тврдо;провидно, непровидно; храпаво, глатко) **Место извођења**: Учионица	
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: -укаже на сличностии разлике које опажа у уметничким делима и традицији различитих народа; –изрази одабране садржаје изразом лица,		**Естетичка компентенција** -препознаје и развија сопствене стваралачке способности и креативност;уче ник влада озновним значењем појма култура **Компетенцијасарадња** –активно и конструктивно учествује у раду групе или пара	**II КОМПОЗИЦИЈА**	Композиција. Дводимензиона лн е и тродимензиона лн е композиције, организација композиције, равнотежа. Орнамент. Традиционална и савремена употреба орнамената, симетрија.	**Облик рада:** фронтални, групни, индивидуални, у пару **Методе рада:** вербална, демонстративна илустративна **Корелација:** Српски језик, ликовна култура, музичка култура,пројектн а настава **Место извођења:** учионица	Прикупљање информација из различитих извора: свакодневна посматрања, активност на часу, однос према раду, однос према себи, однос према другима,пазумевањ е,повезивање,о ригиналност, вербално изражавање, употреба техника.

положајем тела, покретима или кретањем;						
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: –изрази своје доживљаје, емоције, имагинацију и запажања одабраним материјалом, прибором и техникама; –користи одабране податке и информације као подстицај за	-	**Компетенцијасарадња** – активно и конструктивно учествује у раду групе или пара **Дигитална компентенција**- уме да претражује и користи ИКТ	**III СПОРАЗУМЕВА-ЊЕ**	Говор тела. Поглед, израз лица, држањетела, гест и кретање, однос вербалне и невербалне комуникације. Тумачење визуелних информација. Визуелне карактеристике биљака и животиња, знаци, симболи, униформе, заставе, ношње...	Гледање цртаних филмова (посматрање, анализа; стицање знања о настанку цртаног филма; његове намене) Формирањем целине од више делова(илустровање приче, бајке кроз слике.) Читање стрипа (његово посматрање, анализа, разумевање	Прикупљање информација из различитих извора: свакодневна посматрања, активност на часу, однос према раду, однос према себи, однос према другима,пазумевање,повезивање,оригиналност, вербално изражавање, употреба техника – однос према раду (ученик је припремљен за час, одговорно користи материјал, прибор и алатке,

стваралачки рад; –протумачи једноставне визуелне информације и поруке из свакодневног живота;				Пејзаж, портрет, аутопортрет. Слика, текст, звук. Кратки анимирани филмови, рекламе, билборди... Лепо писање – плакат, позивнице, честитке...	постојања истог, његове намене) Цртање и бојење амбалаже и рекламног материјала Прављење плаката,билборда **Облик рада**: фронтални, групни, индивидуални,рад у пару **Методе рада**: вербална, демонстративна, дијалошка, илустративна **Корелација: Природа и друштво:** Производи **Српски језик** Прича по низу слика **Место извођења**: учионица	одржава прибор и радни простор...); – однос према себи (поставља питања, труди се, учи на грешкама, самосталан је у индивидуалном раду, истрајан је...); – однос према другима (поштује договорена правила понашања, спреман је да помогне и да сарађује, уважава туђе радове, начин размишљања, доживљавања, опажања...); – разумевање (разуме задатак, разуме појмове, разуме процес, разуме визуелне информације...); – повезивање (повезује и пореди познате и нове

						информације, људе, места, догађаје, идеје, дела...); – оригиналност (оригиналан је у односу на туђе радове, оригиналан је у односу на своје претходне радове...); – вербално изражавање (учтиво комуницира, кратко и јасно образлаже свој рад, замисао, утисак, опажање, емоције...); – употреба техника (примењује одговарајући процес, контролише однос воде и боје, бира подлогу у односу на технику, бира материјал и технику у односу на идеју).

По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: – разговара са вршњацима о доживљају простора, дизајна, уметничких и ученичких радова, уважавајући различитости; – учествује у обликовању и уређењу простора у школи, код куће или у окружењу; – разматра, у групи, шта и како је учио/ла и где та знања може применити.	-	**Компентенција одговорно учешће у демократском друштву** -негује своју културну баштину, понаша се одговорно у друштву.. **Естетичка компентенција** -препознаје и развија сопствене стваралачке способности и креативност;уче ник влада озновним значењем појма култура **Компетенцијасарадња** –активно и конструктивно учествује у раду групе или пара	**IV ПРОСТОР**	Облици у простору. Непокретни објекти у отвореном и затвореном простору (споменици, уметничка дела, експонати...). Композиција у простору – поставка изложбе, уређење просторије, уређење школе, уређење околине у локалној заједници... Оптичке илузије на дводимензиона лн ој подлози, специјални ефекти на сцени, у филмовима, игрицама...	Посета значајних објеката изнајближег окружења Посета библиотеци Посета позоришту Час у природи (посматрање ближе околине; школског дворишта; објеката) Цртањем употребних предмета и извештавање о њиховој намени. Анализа ученичких радова Доживљај током боравка на планини, мору... описивање,илуст рац ија **Облик рада**: фронтални,	Прикупљање информација из различитих извора: свакодневна посматрања, активност на часу, однос према раду, однос према себи, однос према другима, пазумевање, повезивање,оригин алност, вербално изражавање, употреба техника– однос према раду (ученик је припремљен за час, одговорно користи материјал, прибор и алатке, одржава прибор и радни простор...); – однос према себи (поставља питања, труди се, учи на грешкама, самосталан је у индивидуалном раду, истрајан

				Кретање. Покрет и кретање у природи, окружењу и уметничким делима.	групни, индивидуални,рад у пару **Методе рада**: вербална, демонстративна, дијалошка, илустративна **Корелација:Природа и друштво:**Групе људи: породица,школска заједница, разред, одељење, суседи.Права и обавезе чланова група.Правилапонашања појединаца и групе. **Место извођења**: учионица	је...); – однос према другима (поштује договорена правила понашања, спреман је да помогне и да сарађује, уважава туђе радове, начин размишљања, доживљавања, опажања...); – разумевање (разуме задатак, разуме појмове, разуме процес, разуме визуелне информације...); – повезивање (повезује и пореди познате и нове информације, људе, места, догађаје, идеје, дела...); – оригиналност (оригиналан је у односу на туђе радове, оригиналан је у односу на своје претходне

						радове...); – вербално изражавање (учтиво комуницира, кратко и јасно образлаже свој рад, замисао, утисак, опажање, емоције...); – употреба техника (примењује одговарајући процес, контролише однос воде и боје, бира подлогу у односу на технику, бира материјал и технику у односу на идеју).

МУЗИЧКА КУЛТУРА

Назив предмета	**Музичка култура**
Циљ	**Циљ** наставе и учења Музичке културе је да код ученика развије интересовање и љубав премамузици кроз индивидуално и колективно музичко искуство којим се подстиче развијање креативности, естетског сензибилитета и духа заједништва, као и одговорног односа према очувању музичкогнаслеђа и културе свога и других народа.
Разред	**Трећи**
Годишњи фонд	**36 часова**

часова

ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

Редни број теме	НАСТАВНА ОБЛАСТ/ТЕМА	ТИП ЧАСА		Укупно
		Обрада	Остали облици (утврђивање, вежбање, систематизација, провера)	
1.	Слушање музике	19	2	**21**
2.	Извођење музике	10	4	**14**
3.	Музичко стваралаштво	1		**1**
УКУПНО		**30**	**6**	**36**

ПРЕДМЕТНИ ИСХОДИ	СТАНДАРДИ	ОПШТЕ МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	НАЗИВ ТЕМЕ / САДРЖАЈ	КЉУЧНИ ПОЈМОВИ САДРЖАЈА	Начини и поступци остваривања програма (Дидактичко-методичко упутство)	*Начин провере остварености исхода*
По завршетку разреда ученик ће бити у стањуда: – објасни својим речима утиске о слушаном делу, особине тона, доживљај прегласне музике и њеног утицаја на тело; – разликује различите инструменте по боји звука и	-	**Компетенција комуникација** -Уме јасно да се изрази усмено и писано, у складу са потребама и карактеристикама ситуације. -Изражава своје ставове, мишљења, осећања, напозитиван, конструктиван и аргументован начин. -Користи на одговарајући	**СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ**	Уметничка музика у цртаним и анимираним филмовима. Однос звук-лик, музика-радња. Композиције које илуструју различита осећања. Звук и тон (извори) – звуци из природе	**Облик рада:** фронтални, групни, индивидуални, у пару **Методе рада:** вербална, демонстративна илустративна **Корелација:** Српски језик, Ликовна култура, Природа и	Посматрање ангажованости на часу Препознавање слушане музике Разговор са учеником Усмено испитивање.

изражајним могућностима; – издвоји основне музичке изражајне елементе; – препозна музичку тему или карактеристични мотив који се понавља у слушаном делу; – повезује карактер дела са изражајним музичким елементима и инструментима.		и креативан начин језик и стил који је специфичан за различите дисциплине. **Компетенцијаодговорно учешће у демократском друштву** -Негује своју националну културну баштину. -Промовише позитивне вредности друштва у разлишитим активностима (културно.уметничке акције). **Компетенцијасарадња** - Активно и конструктивно учествује у раду групе или пара. **Дигитална компетенција** -Ефикасно користи ИКТ за комуникацију и сарадњу.		и окружења. Тон: боја (различити гласови и инструменти), трајање (кратак-дуг), јачина (гласан-тих), висина (висок-дубок). Композиције које илуструју различите боје људског гласа и инструмената. Музички дијалог (хор, глас и хор, глас и инструмент, двагласа, два инструмента, један свирач, група свирача, оркестар). Различити жанрови везани за ситуације	друштво **Место извођења:** учионица	

				значајне у животу ученика. Музичка прича. Композиције различитог карактера и елементи музичке изражајности (мелодијска линија, темпо, ритам, динамика). Музички бонтон. Музика и здравље. Носиоци звука (цеде плејер, рачунар...).		
По завршетку разреда ученик ће бити у стањуда: – изговара бројалице у ритму, уз покрет; – пева по слуху песме различитог садржаја и	-	**Компетенцијакомуникација** - Уме јасно да се изразиусмено и писано, у складу са потребама и карактеристикама ситуације. - Изражава своје ставове,мишљења,	**ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ**	Изговор бројалице у ритму уз покрет. Звучне ономатопеје и илустрације Правилан начин певања –	-ПЕВАЊЕ ПЕСАМА - изражајно читање текста песме и изражајно певање песме, понекад и демонстрирање ,	Посматрање ангажованости на часу Разговор са учеником Усмено испитивање Певање бројалица и песама по

расположења; – изводи уз покрет музичке и традиционалне игре; – примењује правилан начин певања и договорена правила понашања у групном певању и свирању; – свира по слуху ритмичку пратњу уз бројалице и песме, једноставне аранжмане, свирачке деонице у музичким играма; – повезује почетне тонове песама-модела и једноставних наменских песама са бојама; – повезује ритам са графичким приказом;		осећања, на позитиван, конструктиван и аргументован начин. - Користи на одговарајући и креативан начин језик и стил који је специфичан за различитедисциплине. **Компетенцијаодговорно учешће у демократском друштву** - Негује своју националну културну баштину. - Промовише позитивне вредности друштва у различитим активностима (културно.уметничке акције). **Компетенција за учење** - Има позитиван и одговоран однос према учењу. **Компетенцијасарадња** - Активно и		држање тела и дисање. Правилна дикција – изговарање брзалица и бројалица. Певање песама по слуху различитог садржаја и карактера. Певање песама уз покрет – песме уз игру инародне песме. Певање модела и наменских песама и повезивање њихових почетних тонова уз боју (а1 бела,ха1 љубичаста боја). Дечји и алтернативни инструменти иначини свирања на њима.	(учитељ), ученици са учитељем певају песму по строфама, певање песме уцелини,изражајно певање песме без пратње); -надпевавање по групама; -ИЗВОЂЕЊЕ БРОЈАЛИЦЕ - учитељ изводи бројалицу у целини, затим по деловима, ученици са учитељем изводе бројалицу по деловима, затим је спајају у целину, могу је пратити штапићима, звечкама,	слуху. Извођење одговарајуће пратње уз песму (руке, тело)Свирање по слуху пратње уз бројалице и песме. Певање и извођење музичких игара уз свирање на дечјим инструментима.

– објашњава својим речима доживљај свог и туђег извођења; – учествује у школским приредбама и манифестацијама .		конструктивно учествује у раду групе илипара. **Естетичка компетенција** - Препознаје естетичке елементе у различитим контекстима као што су: уметничко стваралаштво, национална и светска културна баштина. - Показује позитиван однос према сопственој и култури других заједница, упознаје и разуме њихове вредности. - Препознаје и развија сопствене стваралачке		Инструменталн апратња по слухууз бројалице и песме – пулс, ритам,груписа ње удара. Певање и извођење музичких игарауз свирање на дечјим инструментима – песме уз игру, дидактичке игре, музичке драматизације. Свирање инструменталн их аранжмана на дечјим ритмичким инструментима ина алтернативним изворима звука. Музички бонтон.	конзервама; -МУЗИЧКА ИГРА - ученици прате и изводе упутства учитеља; -СВИРАЊЕ НА НАПРАВЉЕНИМ МУЗИЧКИМ ИНСТРУМЕНТИМА (штапићи, звечке, конзерве....) **Облик рада**: Фронтални, групни, индивидуални, практичан рад и радионица **Методе рада**: монолошка,дијалошка, слушање аудио примера,игровне активности,истраживачки рад,метода	

					стваралачког рада **Наставна средства**: текстовна наставна средства, аудитивна наставна средства, помоћна техничка средства **Корелација: Српски језик**- Мој друг,моја другарица (Говорна вежба); Играмо се гласовима, словима, речима;.**Природа и друштво**-Јесен, Зима, Пролеће, Празници**Физичко и здравствено васпитање-** Иде маца око тебе, Ко	

					пре до мене, Разбрајалице за игру- наставни садржаји који могу да се прилагоде теми- ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ **Место извођења**: учионица	
По завршетку разреда ученик ће бити у стањуда: – осмисли покрете уз музику; – осмисли ритмичку пратњу за бројалице, песме и музичке игре помоћу различитих извора звука; – осмисли одговор на музичко питање;	-	-	**МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО**	Креирање сопствених покрета уз музику. Стварање једноставне ритмичке пратње коришћењем различитих извора звука. Музичка питања и одговори и музичка допуњалка. Стварање звучне	-Подстицање и развијање жеље за изражајнијим певањем; -Обележавање појединих речи или фраза током извођења мелодије звуком неких инструмената , према избору ученика; -Опонашање звукова из	Прикупљање информација из различитих извора: свакодневна посматрања, активност на часу, степен ангажовања,

– осмисли једноставну мелодију на краћи задати текст; – према литерарном садржају изабере од понуђених, одговарајући музички садржај; – поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике; – користи самостално или уз помоћ одраслих, доступне носиоце звука.				приче од познатих музичких садржаја, звучних ономатопеја и илустрација на краћи литерарни текст.	околине, спонтано или договореном импровизацијом (звуци у кући, звуци града, звуци у природи); -Смишљање малих ритмичких целина остварених говором или спонтано изговорених група гласова; -Потпуно слободна звучна импровизација остварена рукама или ногама, односно дечјим инструментима ; -Слободан, импровизован звучни разговор остварен једним од	уложен труд и лично напредовање сваког ученика у складу са његовим музичким могућностима.

					претходно наведених начина; -Мале, договором састављене музичке игре уз покрет; **Облик рада**: фронтални, рад у групи, индивидуални **Методе рада**: монолошка, дијалошка, слушање аудио-примера, илустративно-демонстративна метода **Наставна средства**: Текстовна наставна средства, аудитивна средства,помоћна техничка средства,илустративно-демонстративна средства	

					Корелација: Физичко васпитање- Народне игре **Српски језик-** наставни садржаји који могу да се прилагоде теми- МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО **Место извођења**: учионица	

Назив предмета	**Физичко и здравствено васпитање**
Циљ	**Циљ** наставе и учења Физичког и здравственог васпитања је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здрављаи примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.
Разред	**Трећи**
Годишњи фонд часова	**108 часова**

Редни		ТИП ЧАСА	

број теме	НАСТАВНА ОБЛАСТ/ТЕМА	Обучавање	Увежбавање	Укупно
1.	Физичке способности	НА СВИМ ЧАСОВИМА 6		**6**
2.	Моторичке вештине	42	60	**102**
3.	Физичка и здравствена култура	НА СВИМ ЧАСОВИМА		
УКУПНО		**42**	**66**	**108**

ПРЕДМЕТНИ ИСХОДИ	СТАНДАРДИ	ОПШТЕ МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	НАЗИВ ТЕМЕ / САДРЖАЈ	КЉУЧНИ ПОЈМОВИ САДРЖАЈА	Начини и поступци остваривања програма (Дидактичко-методичко упутство)	*Начин провере остварености исхода*
По завршетку разреда ученик ће бити у стањуда: – примени једноставне, двоставне општеприпремне вежбе (вежбе обликовања); – правилно изводи вежбе, разноврсна природна и изведена кретања; комбинује усвојене моторичке	ФВ.1.1.1.Унапређује моторичке способности ФВ.1.1.2.Правилно изводи једноставније вежбе обликовања, са и без реквизита ФВ.1.1.3.Разуме значај правилног држања тела за здравље ФВ.2.1.1.Примењује самостално научени комплекс јутарње	**Компетенција за учење;** Способан је да самостално и у сарадњиса другимаистражује,открива и повезује нова знања; користимогућност ваншколског учења, негује и развија лична интересовања**.** Има позитиван и одговоран однос према учењу.	**ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ**	Вежбе за развој снаге. Вежбе за развој покретљивости. Вежбе за развој издржљивости. Вежбе за развој брзине. Вежбе за развој координације. Примена националне батерије тестова за праћење	**Облик рада**: Фронтални Групни Индивидуални Рад у пару **Методе рада**: Демонстративна, дијалошка,метода практичног вежбања, метода усменог излагања **Наставна средства**: Разни предмети, објекти непосредне стварности, палице, лопте,реквизити,	Прикупљање информација из различитих извора: свакодневна посматрања, ниво ангажованости (активност) и однос ученика према обавезама у физичком и здравственом васпитању који обухвата: – вежбање у адекватној спортској

вештине у игри и свакодневном животу; – одржава равнотежу у различитим кретањима; – разликује правилно од неправилног држања тела; – успостави правилно држање тела; – правилно дише током вежбања.	гимнастике ФВ.3.1.1. Правилно изводи најмање један комплекс вежби обликовања и приказује вежбе за поједине делове тела	Има позитиван став према учењу. Користи различитеизво ре информација и има критички однос према њима. **Комуникација;** Уважава саговорника реагујући оно што говори, а не на његову личност. Уме да саслуша саговорника до краја и без упадица. **Одговоранодносп према околини;** Одговоран је према квалитету сопственог живота, што обухвата и однос према околини и однос према		физичког развоја и моторичкихсп особности.	клупа, греда, струњаче, разне справе, столице, кутије, школске торбе, књига, ластиш, ЦД, шведска клупа, канап, трака, картони са бројевима, мараме, шал, санке, грудве, вратило,козлић,сандук,обруч и,касета,вијаче, лоптица, табла, листови хартије,штоперица **Корелација: Математика:**геометрија,бројеви, мерење и мере **Српски језик:**Вођени и слободниразговор.Говорни предлошци.Усмена порука.Разговорне,	опреми; – активно учествује на часовима физичког и здравственог васпитања; – вежбање и играње у слободно време. Приказ једног комплекса усвојених општеприпремних вежби (вежби обликовања), без реквизита. Постигнућа у моторичким вештинама. Индивидуални напредак ученика.

		здрављу. **Одговоран однос према здрављу;** Бира стил живота и навике имајући у виду добре стране и ризике тог избора. Разуме да је стил живота ствар личног избора и преузима одговорност за свој избор. **Сарадња;** **Естетичка компетенција:** Препознаје естетичке елементе у различитим контекстима као што су: уметничко стваралаштво, културна баштина, језичка култура (			ситуационе и језичке игре. **Природа и друштво :**Основна осећања (радост, страх, туга и бес).Основне животне потребе (дисање, храна, вода,спавање и потреба за тоалетом).Здрав начин живота: становање, одевање, исхрана,лична хигијена, рад, одмор.Кретање и сналажење у простору у односу напросторне одреднице: напред-назад, лево-десно, горе-доле и карактеристичне објекте. Сналажење у времену у односу на	

		свакодневни говор у приватном и јавном животу).			временскеодредни це: делови дана, обданица и ноћ, дани у недељи, пре, сада, после, јуче, данас, сутра, прекјуче, **Музичка култура:**Изговор бројалице у ритму уз покрет –пљескање, пуцкетање прстима, корачање,дланом о надланицу, ударом о клупу.Звучне ономатопеје и илустрације.Држа ње тела и дисање – правилан начинпевања.Пра вилна дикција – изговарање брзалица ибројалица.Певањ е песама по слуху	

					различитог садржајаи карактера.Певање песама уз покрет – песме уз игру инародне песме.Креирање сопствених покрета уз музику којасе изводи или слуша.	
По завршетку разреда ученик ће бити у стањуда: – изведе кретања, вежбе и кратке саставе уз музичку пратњу; – изведе дечји и народни плес; – користи основну терминологију вежбања; – поштује правила понашања у и на просторима за	ФВ.1.2.1.Правилно трчи варијантама технике трчања на кратке, средње и дуге стазе и мери резултат ФВ.1.2.2.Зна правилно да скаче удаљ згрчном варијантом технике и мери дужину скока ФВ.1.2.3.Зна правилно да скаче увисваријантом	**Компетенција за учење;** Способан је да самостално и у сарадњиса другимаистражује,открива и повезује нова знања; користимогућност ваншколског учења, негује и развија лична интересовања**.** Има позитиван и одговоран однос према учењу.Има	**МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ**	**-Ходање и трчање-Садржај:** Ходање: – кратким корацима, – дугим корацима, – у различитом ритму, – ходање опружањем стајне ноге, – ходање са реквизитом, – ходање са променом правца и смера,	**Облик рада**: Фронтални Групни Индивидуални **Методе рада**: Демонстративна, дијалошка, метода практичног вежбања, метода усменог излагања **Наставна средства**: Разни предмети, објекти непосредне стварности, палице,	Прикупљање информација из различитих извора: свакодневна посматрања, ниво ангажованости (активност) и однос ученика према обавезама у физичком и здравственом васпитању који обухвата: – вежбање у адекватној спортској

вежбање; – поштује мере безбедности током вежбања; – одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима у просторима за вежбање; – поштује правила игре; – навија и бодри учеснике у игри на начин којим никога не вређа; – прихвати победу и пораз као саставни део игре и такмичења.	технике маказице ФВ.1.2.4.Правилно изводи вежбе на тлу ФВ.1.2.5.Правилно изводи вежбе на греди и шведској клупи ФВ.1.2.6.Познаје правила спортских елементарних игара ФВ.2.2.1.Правилно изводи прескоке ФВ.2.2.2.Правилно изводи вежбе на вратилу ФВ.2.2.3.Игра Мини - рукомет, “Футсал”- мали фудбал и “Између четири ватре”, примењујући основну технику, неопходна правила и	позитиван став према учењу.Користи различитеизворе информација и има критички однос према њима. **Комуникација;** Уважава саговорника реагујући оно што говори, а не на његову личност.Уме да саслуша саговорника до краја и без упадица. **Одговоранодносприма околини;** Одговоран је према квалитету сопственог живота, што обухвата и однос према околини и однос према здрављу.		– ходање комбиновано са различитим покретима, – ходање преко ниских препрека, – елементарне игре са ходањем. Техника трчања: – трчање преко препрека, – трчање са променом ритма , – трчање са променом правца и смера, – брзо трчање стартом из различитих почетних положаја, – трчање 30 m – елементарне игре са трчањем. **-Скакање и прескакање-**	лопте,реквизити, клупа, греда, струњаче, разне справе, столице, кутије, школске торбе, књига, ластиш, ЦД, шведска клупа, канап, трака, картони са бројевима, мараме, шал, санке, грудве, вратило,козлић,сандук,обруч и,касета,вијаче, лоптица, табла, листови хартије,штоперица **Корелација: Математика: (геометрија**) Геометријске фигуре: круг,правоугаоник, квадрат и троугао Права, крива и изломљена линија.Затворена	опреми; – активно учествује на часовима физичког и здравственог васпитања; – вежбање и играње у слободно време. Приказ једног комплекса усвојених општеприпремних вежби (вежби обликовања), без реквизита. Постигнућа у моторичким вештинама. Индивидуални напредак Ученика.

	сарађује са члановима екипе изражавајући сопствену личност уз поштовање других ФВ.2.2.4.Правилно изводи основне ритмичке вежбе са лоптом и вијачом ФВ.2.2.5.Правилно изводи плес и народно кола предвиђена за трећи разред ФВ.3.2.1.Игра Мини - рукомет, “Футсал”- мали фудбали “Између четири ватре”, примењујући виши ниво технике, већи број правила, једноставније тактичке комбинације и уз висок степен	**Одговоран однос према здрављу;** Бира стил живота и навике имајући у виду добре стране и ризике тог избора.Разуме да је стил живота ствар личног избора и преузима одговорност за свој избор. **Сарадња;** **Естетичка компетенција:** Препознаје естетичке елементе у различитим контекстима као што су: уметничко стваралаштво, културна баштина, језичка култура (свакодневни говор		Прескакање вијача, палица и других реквизита поређаних на тлу једноножним и суножним одскоком. Комбинације скокова, Скок удаљ и увис из места и залета. Скок са повишене површине. Припремне вежбе за прескок: игре уз коришћење различитих облика скакања и прескакања. **-Бацање и хватање-** Ходање и трчање са котрљањем лопте. Бацање лоптице из	и отворена линија.Тачка и линија. Дуж.**(бројеви**) Бројање, писање и читање бројева.Редни бројеви.(**мерење и мере)**Мерење дужине нестандардним јединицама мере.**Српски језик:(језичка култура**) Вођени и слободни разговор.Говорни предлошци.Усмена порука.Разговорне, ситуационе и језичке игре. Природа и друштво**:(ја и други**) Основна осећања (радост, страх, туга и бес).Основне животне	

	сарадње са члановима екипе изражава сопствену личност уз поштовање других.	упривatном и јавном животу).		места у даљину и у циљ. Бацање лоптице из кретања. Бацање лопте увис без и са окреом за 360степени. Вођење лопте једном и другом руком у месту и кретању. Додавање лопте једном и другом руком. Вођење лопте у ходању и трчању. Гађање лоптом у импровизовани кош, ниски кош и гол. Елементарне игре са вођењем,	потребе (дисање, храна,вода,спавање и потреба за тоалетом).**(здравље и безбедност)**Здрав начин живота: становање, одевање, исхрана,лична хигијена, рад, одмор.(**орјентација у простору и времену**)Кретање и сналажење у простору у односу напросторне одреднице: напред-назад, лево-десно, горе-доле и карактеристичне објекте.Сналажење у времену у односу на временскеодреднице: делови дана, обданица и	

				додавањем и гађањем лоптом у циљ. Штафетне игре и друге елементарне игре лоптом (вођење, хватање, додавање). **Пузања, вишења, упори и пењања** Помицање на дохватном вратилу са погрченим ногама у вису предњем. Помицање у вису предњем окретањем за 180степени, са укрштеним хватом. Њихање уз помоћ. Проширени садржаји	ноћ, дани у недељи, пре, сада, после, јуче, данас, сутра, прекјуче, **Музичка култура: (извођење музике)** Изговор бројалице у ритму уз покрет – пљескање, пуцкетање прстима, корачање,длаком о надланицу, ударом о клупу.Звучне ономатопеје и илустрације.Држање тела и дисање – правилан начинпевања.Правилна дикција – изговарање брзалица ибројалица.Певање песама по слуху	

				Узмак корацима уз косу површину. Бочно пењање уз лествe са наизменичним прехватањем и опирањем истовремено обема ногама. **Вежбе на тлу** Основни садржаји Два повезана колута напред. Колут напред и скок пруженим телом. Колут назад из чучња у чучањ, низ косу површину. Колут назад. Састав од научених елемената. Игре усвојених	различитог садржајаи карактера.Певање песама уз покрет – песме уз игру инародне песме.(**музичко стваралаштво)**Креирање сопствених покрета уз музику којасе изводи или слуша.**Место извођења**: Фискултурна сала, школско двориште, учионица.	

				вежби. Проширени садржаји Колут напред из упора стојећег опружених ногу. Колут преко лопте. Одељењско такмичење са задатом комбинацијом вежби. **Вежбе равнотеже** Основни садржаји Мала вага на тлу, клупи и ниској греди. Ходање привлачењем на целом стопалу и успон. Ходање опружањем стајне и предножењем замајне ноге.		

				Ходање уназад на греди. Састав из другог разреда допунити наученим вежбама. Проширени садржаји Наскок кораком на греду. Чучањ и окрет у чучњу за 90степени и 180степени. Састав из другог разреда допунити вежбама ходањем уназад и окретом у чучњу за 180степени. Одељенско такмичење. **Вежбе са реквизитима** Вежбе		

				обликовања сареквизитима. Трчања, поскоци и скокови уз коришћење реквизита. Прескакање вијаче на различите начине. Дизање и ношење предмета и реквизита на различите начине. Елементарне игре са реквизитима. Игре са ластишом. Полигон и елементарне игре уз коришћење реквизита **Плес и ритимика** Основни садржаји Народно коло		

				и дечији плес по избору. Повезивање елемената из првог разреда у композицију – састав. Основни ритмички покрети са реквизитима. Проширени садржаји Прескакање вијаче уназад. Комбиновано прескакање вијаче напред-назад. Ходање и трчање са бацањем и хватањем лопте и обруча. Вежбаса вијачом **Полигони** Кобиновани полигон од усвојених		

				вештина (вежби)		
По завршетку разреда ученик ће бити у стањуда: – уредно одлаже своје ствари пре и након вежбања; – уочава улогу делова тела у вежбању; – уочи промене у расту код себе и других; – препозна сопствено болесно стање и не вежба када је болестан; – примењује	ФВ.1.3.1.Зна основне појмове везане за физичко вежбање ФВ.1.3.2.Познај е основна начела безбедности у сали, на игралишту и учионици ФВ.1.3.3.Приме њује здравствено-хигијенске мере ФВ.2.3.1.Зна основна правила Мини - рукомета,	**Компетенција за учење;** Способан је да самостално и у сарадњиса другимаистражује,открива и повезује нова знања; користимогућн ост ваншколског учења, негује и развија лична интересовања**.** Има позитиван и одговоран однос према учењу.Има позитиван став	**ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА**	Моје здравље и вежбање. Мишићи, зглобови и костимога тела. Телесниразвој.. Лична хигијена. Хигијена простора за вежбање. „Шарени-разноврсни оброк” – правилна исхрана. Значај воде за организам	**Облик рада**: Фронтални Групни Индивидуални **Методе рада**: Демонстративна, дијалошка, метода практичног вежбања, метода усменог излагања **Наставна средства**: Разни предмети, објекти непосредне стварности, палице, лопте,реквизити,	Прикупљање информација из различитих извора: свакодневна посматрања, ниво ангажованости (активност) и однос ученика према обавезама у физичком и здравственом васпитању који обухвата: – вежбање у адекватној спортској опреми;

здравствено-хигијенске мере пре, у току и након вежбања; – одржава личну хигијену; – учествује у одржавању простора у коме живи и борави; – наведе врсте намирница у исхрани; – препознаје везу вежбања и уноса воде; – повеже ходање и трчање са позитивним утицајем на здравље; – препозна лепоту покрета у вежбању; – се придржава правила вежбања; вреднује успех у вежбању.	“Футсала” и “Између четири ватре” ФВ.2.3.2.Позитивно вреднује успешне потезе и уложени труд свих учесника у игри, уз подстицање свих учесника у игри ФВ.3.3.1.Зна утицај физичког вежбања	према учењу.Користи различитеизворе информација и има критички однос према њима. **Комуникација;** Уважава саговорника реагујући оно што говори, а не на његову личност.Уме да саслуша саговорника до краја и без упадица. **Одговоран однос према околини;** Одговоран је према квалитету сопственог живота, што обухвата и однос према околини и однос према здрављу.		и вежбање.	клупа, греда, струњаче, разне справе, столице, кутије, школске торбе, књига, ластиш, ЦД, шведска клупа, канап, трака, картони са бројевима, мараме, шал, санке, грудве, вратило,козлић,сандук,обруч и,касета,вијаче, лоптица, табла, листови хартије,штоперица **Корелација: Математика: (геометрија**) Геометријске фигуре: круг,правоугаоник, квадрат и троугао Права, крива и изломљена линија.Затворена и отворена линија.Тачка и	– активно учествује на часовима физичког и здравственог васпитања; – вежбање и играње у слободно време. Приказ једног комплекса усвојених општеприпремних вежби (вежби обликовања), без реквизита. Постигнућа у моторичким вештинама. Индивидуални напредак ученика.

		Одговоран однос према здрављу; Бира стил живота и навике имајући у виду добре стране и ризике тог избора.Разуме да је стил живота ствар личног избора и преузима одговорност за свој избор. **Сарадња; Естетичка компетенција:** Препознаје естетичке елементе у различитим контекстима као што су: уметничко стваралаштво, културна баштина, језичка култура (свакодневни говор			линија. Дуж. **(бројеви)** Бројање, писање и читање бројева.Редни бројеви. **(мерење и мере)** Мерење дужине нестандардним јединицама мере. **Српски језик: (језичка култура)** Вођени и слободни разговор.Говорни предлошци.Усмена порука.Разговорне, ситуационе и језичке игре. **Природа и друштво: (ја и други)** Основна осећања (радост, страх, туга и бес).Основне животне потребе (дисање, храна,вода,спавањ	

		упривaтном и јавном животу).			е и потреба за тоалетом). **(здравље и безбедност)** Здрав начин живота: становање, одевање, исхрана,лична хигијена, рад, одмор. (**орјентација у простору и времену**) Кретање и сналажење у простору у односу напросторне одреднице: напред-назад, лево-десно, горе-доле и карактеристичне објекте.Сналажење увремену у односу на временскеодреднице: делови дана, обданица и ноћ, дани у недељи, пре, сада, после,	

					јуче, данас, сутра, прекјуче, **Музичка култура: (извођење музике)** Изговор бројалице у ритму уз покрет – пљескање, пуцкетање прстима, корачање,дланом о надланицу, ударом о клупу.Звучне ономатопеје и илустрације.Држање тела и дисање – правилан начинпевања.Правилна дикција – изговарање брзалица ибројалица.Певање песама по слуху различитог садржајаи карактера.Певање	

					песама уз покрет – песме уз игру инародне песме. (**музичко стваралаштво)** Креирање сопствених покрета уз музику којасе изводи или слуша. **Место извођења**: Фискултурна сала, школско двориште, учионица	

ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

Назив предмета	**Грађанско васпитање**
Циљ	**Циљ** наставе и учења програма Грађанско васпитање је подстицање развоја личности која је одговорна према својим правима и правима других, отворена за договор и сарадњу и спремна да активноучествује у животу школске заједнице, уважавајући принципе, процедуре и вредности демократскогдруштва.
Разред	**Трећи**
Годишњи фонд часова	**36 часова**

ПРЕДМЕТНИ ИСХОДИ	СТАНДАРДИ	ОПШТЕ МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	НАЗИВ ТЕМЕ / САДРЖАЈ	КЉУЧНИ ПОЈМОВИ САДРЖАЈА	Начини и поступци остваривања програма (Дидактичко-методичко упутство)	*Начин провере остварености исхода*
По завршеном разреду ученик ће бити у стању да: – својим понашањем показује да прихвата различитост других; – препознаје у свом окружењу примере неједнаког поступања према некој особи или групи на основу неког		**Компетенција комуникација** Изражава своје ставове,мишљења,осећањ а. Уме да слуша излагање саговорника до краја и без упадица. **Компетенција одговорно учешће у демократском друштву** Зна дечја и основна људска права и одговорности,уме да препозна њихово кршење.	**ЉУДСКА ПРАВА**	Различитост Живот у заједници у којој би сви људи били исти (по полу, узрасту, вери, националности, образовању, интересовању). Различитост као богатство једне друштвене заједнице. Отвореност и затвореност за различитости. Различитости у нашој локалној заједници. Равноправност	Интерактивна Радионица. Представља ње покретом , цртежомПрављ ење беца,стрипаИгр овне активностиИск уствено учење кроз размену у групи Играње улога **Облик рада**: - фронтални - индивидуални - рад у пару - групни **Методе рада**: - дијалошка - илустративно-демонстративн	Могу се пратити следећи показатељи: начин на који ученик учествује у активностима, како прикупља податке, како аргументује, евалуира, документује. Посебно поуздани показатељи су квалитет постављених питања, способност да се нађе веза међу појавама,

њиховог личног својства; – се понаша на начин који уважава сопствене и туђе потребе, права и осећања у свакодневним ситуацијама.				мушкараца и жена Уважавање разлика уз једнакарава, одговорности и могућности. Дечаци и девојчице – сличности и разлике, иста права и могућности. Осетљиве друштвене групе Групе којима је услед специфичних разлика потребна додатна подршка како би имале исте шансе и могле равноправно да се укључе у живот заједнице и остваре своје потребе и	а - интерактивна - истраживачка - игра улога **Наставна средства**: Уџбеник, потребан материјал **Корелација:** **Природа и друштво:**Ја и други, Породични дом, школа . **Српскијезик:**Разговорне,ситуа ционе и језичке игре. Сценска инпровизација. Вођени и слободни разговор. **Музичка култура:** Кад си срећан. **Ликовна култура:**Ликовна култура и окружење.	наведе пример, промени мишљење у контакту са аргументима, разликују чињенице од интерпретације, изведе закључак, прихвати другачије мишљење, примени научено, предвиде последице, дају креативнарешења. Наставник, такође, прати и вреднује како ученици међусобно сарађују, како решавају сукобе мишљења, како једни другима помажу, да ли испољавају иницијативу,

				права. Стереотипи и предрасуде Упрошћено, поједностављено, генерализовано и најчешће нетачно приказивање некога (сви дечаци су, све девојчице су, сви Роми су). Негативно мишљење појединаца о некоме ко се не познаје довољно. Стереотипи ипредрасуде као основ за дискриминацију. Дискриминација Неједнако поступање	Односи у видном пољу **Место извођења**: учионица	како превазилазе тешкоће, да ли показују критичко мишљење или критицизам, колико су креативни.

				према особи или некој групи на основу неког њиховог личног својства (пол, узраст, вера, националност, образовање, инвалидитет), што за последицу има нарушавање њихових права и достојанства. Једнако поступање према неједнакима као вид дискриминацији.Етикетирање, ружни надимци као вид дискриминације.		

По завршеном разреду ученик ће бити у стању да: – укаже вршњацима на особе или групе у свом окружењу којима је потребна помоћ и подршка; – објасни разлику између саосећања, солидарности и сажаљења на датом примеру; – укаже на упрошћено, поједностављено, генерализовано и најчешће нетачно приказивање некога на приказаним примерима; – наведе неколико институција у		**Компетенција одговорно учешће у демократском друштву:**Понаша се одговорно,хумано и толератно. **Компетенција сарадња:** Одговорно и савесно извршава заједничке активности стављајући интересе групе изнад сопствених. Поштује правила заједничког рада и препознаје своје место и улогу у групи или пару.	**ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО**	Локална заједница Место где грађани задовољавају највећи број својих потреба и остварују највећи број својих права. Потребе и права које деца задовољавају у локалној заједници – за образовањем, здравственом заштитом, одмором, игром, учествовањем у спортским, кулурним и уметничким активностима. Комуналне	Интерактивне радионице. Искуствено учење кроз размену у групиПредстављање покретомЦртање на задату темуПрављење паноаИгровне активности Играње улога **Облик рада**: - фронтални - индивидуални - рад у пару - групни **Методе рада**: - дијалошка - илустративно-демонстративна - интерактивна - истраживачка - игра улога **Наставна средства**: Уџбеник,	Могу се пратити следећи показатељи: начин на који ученик учествује у активностима, како прикупља податке, како аргументује, евалуира, документује. Посебно поуздани показатељи су квалитет постављених питања, способност да се нађе веза међу појавама, наведе пример, промени мишљење у контакту са аргументима, разликују

свом окружењу које брину о потребама и правима грађана, посебно деце; – наведе шта би волео да има у својој локалној заједници што сада недостаје; – тражи помоћ у ситуацијама кршења својих или туђих права; – наведе једно удружење грађана у свом окружењу и опише чиме се бави; – опише на које све начине деца његових/њених година могу да брину о својој локалној заједници.				услуге Услуге од општег интереса за све грађане локалне заједнице – вода, превоз, путеви, паркинг, отпад, Локалне заједнице у области образовања, културе, здравља, спорта и рекреације, очувања околине, безбедности, верске организације. Активности и допринос удружења грађана у локалној заједници. Наша локална заједница Брига наше локалне	потребан материјал **Корелација: Природа и руштво:** Породични дом, школа,локална заједница **Српски језик:** Разговорне,ситуационе и језичке игре.Сценска инпровизација. Вођени и слободни разговор. **Музичка култура:** Другарство. **Физичко васпитање:** Бацања и хватања. **Место извођења**: учионица	чињенице од интерпретације, изведе закључак, прихвати другачије мишљење, примени научено, предвиде последице, дају креативна решења. Наставник, такође, прати и вреднује како ученици међусобно сарађују, како решавају сукобе мишљења, како једни другима помажу, да ли испољавају иницијативу, како превазилазе тешкоће, да ли показују критичко мишљење или критицизам,

				заједнице о потребама и правима својих грађана,. Брига наше локалне заједнице о деци различитих својстава (пол, узраст, сиромаштво.		колико су креативни.
По завршеном разреду ученик ће бити у стању да: – препознаје примере солидарности у свом окружењу, причама, филмовима; – укаже вршњацима на особе или групе у свом окружењу којима је потребна помоћ		**Компетенција одговорно учешће у демократском друштву:** Понаша се одговорно,хумано и толератно. **Компетенција сарадња:** Одговорно и савесно извршава заједничке активности стављајући интересе групе изнад сопствених. Поштује правила заједничког рада	**ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ**	Солидарност Потреба узајамне бриге и одговорности међу људима. Лажна солидарност. Разлика између саосећања, сажаљења и солидарности. Примери акција солидарности у нашој локалној заједници (мобе,	Интерактивне Радионице. Искуствено учење кроз размену у групиПредстављање покретомЦртање на задату темуИгровне активностиИграње улога **Облик рада**: - фронтални - индивидуални - рад у пару	Могу се пратити следећи показатељи: начин на који ученик учествује у активностима, како прикупља податке, како аргументује, евалуира, документује. Посебно поуздани показатељи су квалитет постављених

и подршка; – објасни разлику између саосећања, солидарности и сажаљења на датом примеру; – укаже на упрошћено, поједностављено, генерализовано и најчешће нетачно приказивање некога на приказаним примерима; – наведе неколико институција у свом окружењу које брину о потребама и правима грађана, посебно деце; – наведе шта би волео да има у својој локалној заједници што сада недостаје; – тражи помоћ у ситуацијама кршења својих		и препознаје своје место и улогу у групи или пару. **Компетенција-комуникација** Уме да слуша излагање саговорника до краја и без упадица. Изражава своје ставове,мишљења,осећањ а, на позитиван, конструктиван и аргументован начин. Познаје различите облике комуникације и њиховеодлике.		добровољно давање крви и хуманитарне акције за лечење болесних, СМС акције прикупљања новца). Ситуације у којима свакоме може бити потребна помоћ (болест, сиромаштво, ратови, поплаве, земљотреси, пожари, миграције). Медији као подршка солидарности. Волонтирање Добровољно ангажовање појединаца и група у пружању помоћи људима,	- групни **Методе рада**: - дијалошка - илустративно-демонстративна - интерактивна - истраживачка - игра улога **Наставна средства**: Уџбеник, потребан материјал **Корелација:** **Српски језик:** Вођени и слободни разговор. Разговорне,ситуационе и језичке игре. Сценска инпровизација. Природа и друштво: Групе људи-удружења **Ликовна култура:** Ликовна култура и окружење.	питања, способност да се нађе веза међу појавама, наведе пример, промени мишљење у контакту са аргументима, разликују чињенице од интерпретације, изведе закључак, прихвати другачије мишљење, примени научено, предвиде последице, дају креативна решења. Наставник, такође, прати и вреднује како ученици међусобно сарађују, како решавају

или туђих права; – наведе једно удружење грађана у свом окружењу и опише чиме се бави; – опише на које све начине деца његових/њених година могу да брину о својој локалној заједници; – пажљиво слуша саговорника, слободно износи мишљење, образлаже идеје, даје предлоге и прихвата да други могу имати другачије мишљење; – испољава заинтересованост за сарадњу и учешће у групном раду; – заједно са осталим ученицима				животињама, биљкама. Мотиви волонтера – веровање у снагу узајамне помоћи, човекољубље и хуманост. Волонтерске акције ученика/ученица школе у локалној заједници (чишћење јавних површина, сађење биљака, помоћ старим људима, удомљавање напуштених кућних љубимаца). Активности волонтера Црвеног крста у нашој локалнојзаједн	Односи у видном пољу. **Место извођења**: Учионица	сукобе мишљења, како једни другима помажу, да ли испољавају иницијативу, како превазилазе тешкоће, да ли показују критичко мишљење или критицизам, колико су креативни.

учествује у проналажењу особа којима је потребна помоћ, у изради плана и реализацији акције, њеној промоцији и вредновању.				ици.		
По завршеном разреду ученик ће бити у стању да: – наведе неколико институција у свом окружењу које брину о потребама и правима грађана, посебно деце; – наведе шта би волео да има у својој локалној заједници што сада недостаје; – тражи помоћ у ситуацијама		**Компетенција комуникација** Уме да слуша излагање саговорника до краја и без упадица. Изражава своје ставове, мишљења,осећања. **Компетенција одговорно учешће у демократском друштву:** Понаша се одговорно,хумано и толератно. **Компетенција сарадња:** Одговорно и савесно извршава	**ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ**	Планирање и извођење акције солидарности у локалној заједници Утврђивање коме је у заједници потребна помоћ. Одређивање циља акције. Припрема плана акције – подела улога, договор о роковима,	Избор теме/проблема/активности којом ћемо се бавити.Одређивање циља и израда плана акције – подела улога, договор о роковима, начину реализације.Извођење и документовање акције – видео, фотографије,	Могу се пратити следећи показатељи: начин на који ученик учествује у активностима, како прикупља податке, како аргументује, евалуира, документује. Посебно поуздани показатељи су квалитет постављених питања, способност да

кршења својих или туђих права; – наведе једно удружење грађана у свом окружењу и опише чиме се бави; – опише на које све начине деца његових/њених година могу да брину о својој локалној заједници; – пажљиво слуша саговорника, слободно износи мишљење, образлаже идеје, даје предлоге и прихвата да други могу имати другачије мишљење; – испољава заинтересованост за сарадњу и учешће у групном раду; – заједно са осталим		заједничке активности стављајући интересе групе изнад сопствених. Поштује правила заједничког рада и препознаје своје место и улогу у групи. Критички процењује свој рад и рад чланова групе,и уме да представи резултате рада. **Компетенција предузетништво:** Развија нове вештине и примењује их у практичном раду.Учествује у самосталним и тимским пројектима.		начину реализације.	текстови и сл.Промоција акције на нивоу школе – приказивање другим одељењима, родитељима и сл.,прављење постера или паноа.Вредновање акције – чиме смо задовољни, шта је могло бити боље.**Облик рада**: - фронтални - индивидуални - рад у пару- групни **Методе рада**: - дијалошка - илустративно - демонстративна - интерактивна - истраживачка	се нађе веза међу појавама, наведе пример, промени мишљење у контакту са аргументима, разликују чињенице од интерпретације, изведе закључак, прихвати другачије мишљење, примени научено, предвиде последице, дају креативна решења. Наставник, такође, прати и вреднује како ученици међусобно сарађују, како решавају сукобе мишљења, како

ученицима учествује у проналажењу особа којима је потребна помоћ, у изради плана и реализацији акције, њеној промоцији и вредновању.					- игра улога **Наставна средства**: Уџбеник, потребан материјал **Корелација: Српски језик:**Сценско извођење текста. Писање обавештења,писма. **Природа и друштво:** Човек ствара. **Ликовна култура:** Ликовна култура и окружење. **Место извођења**: учионица.	једни другима помажу, да ли испољавају иницијативу, како превазилазе тешкоће, да ли показују критичко мишљење или критицизам, колико су креативни.

(православни катихизис) Годишњи фонд часова: 36

Недељни фонд часова: 1

Циљ наставе православног катихизиса (веронауке) у основном образовању и васпитању јесте да пружи целовит православни поглед на свет и живот, уважавајући две димензије: историјски хришћански живот (историјску реалност Цркве) и есхатолошки (будући) живот (димензију идеалног). То значи да ученици систематски упознају православну веру у њеној доктринарној, литургијској, социјалној и мисионарској димензији, при чему се хришћанско виђење живота и постојања света излаже у веома отвореном, толерантном дијалогу са осталим наукама и теоријама о свету, којим се настоји показати да хришћанско виђење (литургијско, као и подвижничко искуство Православне Цркве) обухвата сва позитивна искуства људи, без обзира на њихову националну припадност и верско образовање.

Редни број теме	**Тема/област**	**обрада**	**понављање**	**вежбе**	**систематизација**	**укупно**	**МЕСЕЦИ**									
							IX	**X**	**XI**	**XII**	**I**	**II**	**III**	**IV**	**V**	**VI**
I	УВОД	1	/	/	/	1	I 1									
II	БОГ СТВАРА СВЕТ И ЧОВЕКА	5	2	/	/	7	II 3	II 4								
III	БОГ НАС ВОЛИ	5	2	/	/	7		III 1	III 4	III 2						
IV	ЗАЈЕДНИЦА БОГА И СВЕТА КРОЗ ЧОВЕКА	4	3	/	/	7				IV 2	IV 3	IV 2				
V	ЛИТУРГИЈА-ПРЕОБРАЖЕНИ СВЕТ	5	2	/	/	7							V 4	V 3		

VI	ЧОВЕК И ПРИРОДА	3	3	/	1	7								VI 1	VI 4	VI 2
УКУПНО	**6**	23	12	/	1	**36**	4	5	4	4	3	2	4	4	4	2

Кључни појмови: стварање, свет, Бог, човек, Литургија, Васкрсење, љубав, заједница, дарови, икона, молитва, чување.

Редни број	Исходи	Теме/ области	Садржаји програма	Међупредметне компетенције	Начин и поступци остваривања програма

I	По завршетку теме ученик ће бити у стању да: *Когнитивни аспект:* •сагледа садржаје којима ће се бавити настава Православног катихизиса у току 3. разреда основне школе; •уочи какво је његово предзнање из градива Православног катихизиса обрађеног у претходном разреду школовања. *Афективни аспект:* •жели да активно учествује на часовима верске наставе.	УВОД Реализацијом програма у 3. разреду треба да се покаже: да свет није самобитан, већ да га је створио Бог Отац слободно, из љубави, и то као конкретне врсте и бића и да постојање света зависи од воље другог, односно од Божије воље. Овим се постиже веома важан услов за даље разумевање хришћанске науке, а што се огледа у следећем: •Бог је створио свет као конкретне врсте ни из чега (узрок постојања света јесте Божја слобода); •Последице створености по природу и њено постојање (конкретност врста и бића значи њихову међусобну раздељеност – индивидуалност, али и њихову потенцијалну пропадљивост, смрт); •Бог Отац је слободно и из љубави створио свет заједно са Сином и Духом, са жељом да свет вечно постоји у заједници слободе и љубави с Богом преко човека; •Стварање човека на крају свега створеног по "икони и подобију	*Компетенција за учење* •Има позитиван и одговоран однос према учењу. *Комуникација* •Уважава саговорника реагујући на оно што говори, а не на његову личност. *Сарадња* •доприноси решавању разлика у мишљењу и ставовима поштујући друге као равноправне чланове тима или групе.	Катихизација као литургијска делатност-заједничко је дело катихете (вероучитеља) и његових ученика. Катихета (вероучитељ) би требало стално да има на уму да катихеза не постоји ради гомилања информација („знања о вери"), већ као настојање да се учење и искуство Цркве лично усвоје и спроведу у живот кроз слободно учешће у богослужбеном животу Цркве. На почетку сваке наставне теме ученике би требало упознати са циљевима и исходима наставе, садржајима по темама, начином остваривања програма рада, као и са начином вредновања њиховог рада. *Врсте наставе* Настава се реализује кроз следеће облике наставе: ● теоријска настава (34 часова) ● практична настава (2часа) *Место реализације наставе* ● Теоријска настава се реализује у учионици; ● Практична настава се реализује у цркви – учешћем у литургијском сабрању.

II	•препознати неке елементе библијске повести о стварању света; •моћи да препозна и именује иконе на којима су представљени дани стварања света, на основу библијске повести; • моћи да увиди да је свет скуп конкретних врста живих бића која су уједињена, једна другима потребна и да она чине велику заједницу љубави – Цркву; • моћи да објасни да је свет створен љубављу Божјом; • моћи да разуме да се права слобода изражава као љубав према другим људима, природи и Богу; •уочити да је човек сличан Богу.	БОГ СТВАРА СВЕТ И ЧОВЕКА	1. Чињеницом да је Бог створио свет слободно, указујемо на то да је биће, односно постојање природе, израз слободе једне личности, односно личности Бога. Тиме се биће, односно постојање, ослобађа нужности, тј. природне детерминисаности и постаје израз слободе личности. 2. Будући да је Бог Отац створио свет из љубави, то значи да је тај свет Богу врло драг и да га је створио да буде вечан. Зато уништавање природе значи грех и мржњу према Творцу. 3. Стварање света ни из чега, као скуп конкретних врста и бића која су раздељена међу собом временски и просторно, указује да су створена бића друге природе у односу на Божанску (нису створена из Божије природе, створена су ни из чега) и да су зато смртна по природи. Свет, зато што је створен ни из чега, не може постојати сам за себе, мимо заједнице са Богом, зато што створена бића немају природних сила које би могле да их држе у бескрајном постојању,	*Компетенција за учење* •Мотивисан је и оспособљен да самостално планира, организује, спроводи и вреднује учење; разликује битно од небитног, изражава и образлаже идеје. *Естетичка компетенција* •Препознаје и развија сопствене стваралачке способности и креативност у свим уметничким и неуметничким пољима свог деловања. *Комуникација* •Изражава своје ставове, мишљења,	Током реализације програма наставе и учења примењиваће се следећи поступци, начини и облици рада: -Реализација програма требало би да се одвија у складу с принципима савремене активне наставе, која својом динамиком подстиче ученике на истраживачки и проблемски приступ садржајима тема. У току реализације стављати нагласак више на доживљајно и формативно, а мање на сазнајно и информативно. -Квалитет наставе се постиже када се наставни садржаји реализују у складу са савременим педагошким захтевима у погледу употребе разноврсних метода, облика рада и наставних средстава.

III	*Когнитивни аспект:* •знати да је Бог створио свет из љубави и да објасни како зна да Бог воли свет; •препознати да Бог брине о свету и да наведе примере Божјег старања о свету; •увидети кроз своје креативне способности да је човек сличан Богу; •увидети да Бог жели да свет постоји вечно; •увидети да су Бог, људи и природа различити, али да нису потпуно раздељени; •увидети различитост која постоји између Бога и створеног света; •знати да је Бог из бриге према свету и човеку послао свога Сина у свет;	БОГ НАС ВОЛИ	4. То што је Бог на крају створио човека по "икони и подобију Божијем", указује на то да природа не може вечно да постоји без човека, односно без личности, да је човек створен са циљем да он сједини сва бића међу собом и да их сједини са Богом тако што ће се сам сјединити с Њим. Човек је икона Божија и разликује се од свих других бића зато што је слободан - личност, односно што има моћ да преко слободе, изражене као љубав према другим бићима, чини та бића апсолутним, непоновљивим и делом своје личности. Истовремено, човек као личност, тј. У заједници слободе изражене као љубав према Богу, постаје и део Божије личности, а преко човека то постаје и читава природа. У том искуству љубави према другој личности човек је једино биће које види ограниченост и смртност створене природе, односно њену угроженост небићем. Зато тежи да такво стање превазиђе, услед чега се јавља потреба за Богом и заједницом с Њим, али из такве тежње проистиче и стварање историје, уметности, односно	*Компетенција за учење* •Способан је да самостално и у сарадњи са другима истражује, открива и повезује нова знања; користи могућности ваншколског учења; негује и развија лична интересовања. *Одговорно учешће у демократском друштву* •Понаша се одговорно, хумано и толерантно у друштву. *Одговоран однос према околини* •Сагледава које активности (обрасци понашања), на	-Имаући у виду захтеве наставног програма и могућности транспоновања наставног садржаја у педагошко дидактичка решења, наставник би требало да води рачуна и о психолошким чиниоцима извођења наставе – узрасту ученика, нивоу психофизичког развоја, интересовањима, склоностима, способностима и мотивацији ученика. - У остваривању савремене наставе наставник је извор знања, креатор, организатор и координатор ученичких активности у наставном процесу. -Настава је успешно реализована ако је ученик спреман да Цркву схвати као простор за остваривање своје личности кроз заједничарење са ближњима и Тројичним Богом који постаје извор и пуноћа његовог живота.

IV	*Когнитивни аспект:* •уочити да је човек посредник између Бога и природе и да Бог са природом разговара преко човека; •проширити своје знање о служењу Светога Саве Богу и нашем народу; •уочити да нема љубави без служења ближњима; •упознати библијску повест о Христовом служењу Апостолима. *Афективни аспект:* •бити подстакнут да љубав препознаје као служење; •знати да кроз чињење дела љубави према ближњима, постаје сличан Христу и светитељима Божјим.	ЗАЈЕДНИ-ЦА БОГА И СВЕТА КРОЗ ЧОВЕКА	За реализацију овог програма треба користити: дечја искуства која указују на то да кад нешто из љубави направимо, онда је то за нас најлепше; да нам је увек тешко кад се растајемо од оног кога волимо, као и да кад волимо неког, не примећујемо да нам нешто недостаје, односно у тој личности као да је све садржано. Треба градити свест о томе да је вера човека у бесмртност основ целокупне људске прогресивне цивилизације. У реализацији програма треба пре свега имати на уму литургијско искуство постојања света, као заједнице с Богом преко једног човека, Исуса Христа, начелника на Литургији.	*Одговорно учешће у демократском друштву* •Понаша се одговорно, хумано и толерантно у друштву. *Естетичка компетенција* *Комуникација* •Изражава своје ставове, мишљења, осећања, на позитиван, конструктиван и аргументован начин. *Одговоран однос према околини* •Сагледава које активности (обрасци понашања), на личном нивоу, нивоу заједнице и глобалном нивоу,	-Вредновање самосталног рада ученика; -Праћење рада на часу; -Комбиновање више врста дидактичког материјала; -Илустрација, шеме, мапа ума; -ППТ презентације; -Коришћење веб алата;

V	*Когнитивни аспект:* • препознати да је Литургија захвалност Богу; • уочити да се захвалност Богу показује кроз наше дарове; • уочити да наши дарови хлеб и вино представљају свет у малом; • увидити везу Литургије и спасења човека и света; • проширити своја знања о празнику Васкрсења; • увидити шта за створену природу значи Христово Васкрсење; • усвојити текст и мелодију песме „Људи ликујте“ *Афективни аспект:* •бити подстакнут да учествује на	ЛИТУРГ И-ЈА ПРЕОБРА-ЖЕНИ СВЕТ	Тему Стварање човека... треба обрадити такође на основу Св.Писма, али за њено тумачење треба користити и другу помоћну литературу. Оно што је важно да ученици уоче у вези са стварањем човека јесте то да је човек у природној вези са свим оним што је Бог претходно створио, као и да се разликује од свих створених бића. Та разлика се огледа и у томе што је човек слободан, а та слобода се манифестује на тај начин што човек жели да постоји слободно у односу на природу која га окружује, као и у томе да кад човек воли једно биће, онда жели да то биће буде вечно, односно бесмртно, и зато се не мири са његовом смрћу и губитком; да је човек створен на крају и да има свој задатак због кога је створен, а то је да се брине о свим створењима, да их сједини са собом, а на крају и са Богом, на тај начин што ће он сам бити у јединству с Њим.	*Одговорно учешће у демократском друштву* • Промовише позитивне вредности друштва у различитим активностима. *Одговоран однос према здрављу* *Рад с подацима и информацијама*	У раду са ученицима користиће се разноврсни облици рада прилагођени садржајима који се обрађују: -Фронтални; -Индивидуални; -Дијалошки; -Тимски; -Групни; -Илустративни; -Практични.

VI	*Когнитивни аспект:* • препознати личну одговорност за творевину; •увидити да се загађењем наше околине, загађује цео свет; •увидити да се на православним иконама стварања света и човека, приказује зависност природе од човека; •препознати представе које приказују догађаје везане за стварање света; •уочити у којој мери је напредовао и савладао градиво Православног катихизиса трећег разреда основне школе. *Афективни аспект:* •бити подстакнут на очување природе и своје животне	ЧОВЕК И ПРИРОД А	Тему Евхаристија као свет у малом треба реализовати кроз опис литургијске структуре на основу кога ће се закључити да је човек створен са циљем да уједини сву природу и да је преко себе сједини са Богом чиме ће се превазићи смрт уприроди, што значи да је човек створен да буде свештеник у природи. Опис Литургије треба довести у везу са описом стварања света и човека који се налази у 1.Мој.1и2. Православна иконографија природу увек доводи у везу са човеком и зависност од човека. Показујући иконе ученицима, треба указати на оне елементе који то потврђују. Природа никад није насликана као самостална, већ су, на пример, планине, као и дрвеће, увек нагнути ка центру иконе где је Христос или неко од светитеља.	*Одговорно учешће у демократском друштву* • Понаша се одговорно, хумано и толерантно у друштву; • Негује своју националну културну баштину и активно учествује у интеркултуралном дијалогу. *Комуникација* •Уме да саслуша излагање саговорника до краја и без упадица. *Рад с подацима и информацијама* *Дигитална компетенција*	Евалуација наставе Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: ● процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; ● провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова. Оцењивање Непосредно описно оцењивање ученика може се вршити кроз: ● усмено испитивање; ● писмено испитивање; ● посматрање понашања ученика;

Међупредметно повезивање

По садржајима верске наставе, међупредметно повезивање се може остварити са садржајима наставних предмета: Српски језик, Природа и Друштво**,** Ликовна култура, Музичка култура.

<table>
<tr><td colspan="5">План провере остварености исхода</td></tr>
<tr><td colspan="2">Шта пратимо</td><td>Поступак оцењивања</td><td>Иструенти оцењивања</td><td>Време</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Процењу се: вештине изражавања и саопштавања; разумевање, примена и вредновање научених поступака; рад са подацима и рад на различитим врстама текстова; уметничко</td><td rowspan="2">Непосредно опиисно оцењивање ученика може се вршити кроз:
● Усмено испитивање;
● Писмено испитивање;
● Посматрање понашања ученика;
● Редовно доношење домаћег задатка;
● Прегледање свеске;
● Вођење евиденције од стране наставника о јављању на часовима

<s>Оцену истиче се добија ученик који:</s>

-лако логички повезује чињенице и појмове;

-самостално изводи закључке који се</td><td>- Свакодневно бележење активности ученика на часу у свеску евиденције наставника.
- Формативно свакодневно оцењивање усмених одговора ученика.</td><td>Број јављања:
За јављање +
За јављање више пута ++
За више јављања, одговоре, активност/ истиче се
Ко не зна одговор -</td><td>Свакодневно бележење током године</td></tr>
<tr><td>-Комисија ученика и Наставника.</td><td>Активност на часу (учесталост и квалитет јављања на часу по месецима);
Учесталост по месецима.</td><td>Пресек стања по тромесечју</td></tr>
</table>

изражавање; вештине и решавање задатака.	заснивају на подацима; -решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђујуе; -показује изузетну самосталност уз изузетно висок степен и ангажовања; -показује одговоран однос према раду/ припремљен је за час. <u>Оцену добар добија ученик који:</u> -у великој мери показује способност примене знања и логички повезује чињенице и појмове; -самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; -решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у знатној мери критички расуђује; -показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања. <u>Оцену задовољава добија ученик који:</u>	-Усмено одговарање.	Свеобухватност одговора; Хронолошка и појмовна прецизност; Хоризонтално и вертикално повезивање градива; Самосталност у одговарању.	По потреби, бар једном у полугодишту
		-Описно оцењивање.	На основу целокупног рада ученика током полугођа.	На крају полугодишта и школске године
		-Редовност доношења домаћег.	За три недоношења домаћег минус у свеску, а након опомене и у дневник као активност.	Свакодневно током године, праћење/ пресек стања на тромесечју
		-Прегледање свески.	Уредност; Све забележено са часова.	Три пута у једном полугођу
		- Писане провере (једном у полугођу), свеска евиденције.	На основу целокупног рада ученика током полугодишта.	По потреби

	-у довољној мери покаује способност употребе информација; -у знатној мери логички повезује чињенице и појмове; -већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме; -у довољној мери критички расуђује; -показује делимични степен активности и ангажовања.	- Групни рад (посматрање наставника, излагање група), свеска евиденције. - Рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика). - Вредновање самосталног рада ученика: ППТ, истраживање о датој личности-догађају. - Провера знања које ученици усвајају на часу и испитивање ставова. -Формативно оцењивање.	Сарадња у групи (сви чланови су укључени, сви имају задато забележено у свескама...) Степен знања свих чланова групе Квалитативно и квантитативно процењивање резултата рада, продуката група (пано, табела...) Хоризонтално и вертикално повезивање градива -Број и квалитет добровољног учешћа у разним наставним и ваннаставним активностима (израда паноа, кратко предавање, вођење квиза, израда асоцијација...)	По потреби

Ангажовање ученика у настави: Процењује се: одговоран однос према раду, постављеним задацима, и исказано интересовање и мотивацију за учење и напредовање; активно учествовање у настави и сарадњу са другима.	− показује изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања (истиче се) − показује делимични степен активности и ангажовања (добар) − показује мањи степен активности и ангажовања (задовољава)	Вођење евиденције од стране наставника: -Јављању на часовима (учесталост и активност); -Успешности у групном раду, раду у пару (ангажовање, продукти); -Посета културно-историјским институцијама и догађајима; -Израда паноа, ПП презентација, различитих врста излагања.	-Све што је рађено на часу налази се у свескама и уредно је написано; -Учесталост јављања и активност по месецима; -Учествује, помаже другима, израђује самостално или у сарадњи са другима продукте рада; -Број и квалитет добровољног учешћа у разним наставним и ваннаставним активностима (такмичења, израда паноа, кратко предавање, вођење квиза, израда асоцијација...); -Иницијатива и квалитет продукта	На сваком часу током школске године. Пресек стања по тромесечјима.

ДИГИТАЛНИ СВЕТ

Назив предмета	**ДИГИТАЛНИ СВЕТ**
Циљ	**Циљ** наставе и учења предмета Дигитални свет јесте развијање дигиталне компетенције ученика неопходне за безбедну и правилну употребу дигиталних уређаја за учење, комуникацију, сарадњу и развијање основа алгоритамског начина размишљања.
Разред	**трећи**
Годишњи фонд часова	**36 часова**

ПРЕДМЕТНИ ИСХОДИ	ОПШТЕ МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	НАЗИВ ТЕМЕ / САДРЖАЈ	КЉУЧНИ ПОЈМОВИ САДРЖАЈА	Начини и поступци остваривања програма (Дидактичко-методичко упутство)	*Начин провере остварености исхода*

			систематизација, провера)	
1.	ДИГИТАЛНО ДРУШТВО	9	11	20
2.	БЕЗБЕДНО КОРИШЋЕЊЕ ДИГИТАЛНИХ УРЕЂАЈА	3	2	5
3.	АЛГОРИТАМСКИ НАЧИН РАЗМИШЉАЊА	4	7	11
УКУПНО		16	20	36

теме,ученик ће могући да: – унесе текст (речи и реченице) помоћу физичке и/или виртуелне тастатуре у програму за обраду текста; – селектује и измени (обрише, дода) текст; – именује, сачува и поново отвори текстуалну датотеку; – допише текст на слику коришћењем едитора за текст у програму за обраду слике; – именује, сачува и поново отвори графичку датотеку; – објасни својим речима сврху	**учење** - Ослањајући се на претходна знања и искуства ученик уме да планира време за учење и да организује процес учења и управља њим. - Ефикасно користи различите стратегије учења, прилагођава их природи градива и циљевима учења. - Уме да процени сопствену успешност у учењу; идентификује тешкоће у учењу и зна како да их превазиђе самостално или у групи. **Рад с подацима и информацијама** - Анализира и критички приступа садржајима на интернету. - Дигиталне садржаје пронађене на интернету користи на етички начин. - Бира информације које објављује јер њима гради свој дигитални углед. **Дигитална компетенција** - Приликом решавања проблема бира одговарајућа ИКТ средства. - За приступ потребним дигиталним садржајима ефикасно користи	**ДИГИТАЛНО ДРУШТВО** Унос краћег текста помоћу физичке и виртуелне тастатуре (функције Shift, Enter, Space bar, Caps Lock, Delete, Backspace тастера). Селектовање и основно едитовање текста (брисање, додавање). Чување текстуалног документа, именовање и поновно отварање. Додавање текстуалног објашњења на слику, чување, именовање и поновно отварање. Претраживање интернета (прегледачи, претраживачи, кључне речи,	текста, обрада слике, претраживање интернета, дигитални материјали.	достизања наведених исхода, покренути одабрани програм за унос и обраду текста и, не улазећи у детаље радног окружења, показати ученицима простор (виртуелни лист папира) у оквиру којег ће се приказати слова и знакови откуцани помоћу физичке или виртуелне тастатуре. Увести појам *курсор,* како се куца велико слово (Shift + слово), размак између речи (Space bar), сва слова велика (Caps Lock), прелази у нови ред (Enter), указати на могућности измене текста.,показати основно	оријентисаној на процес учења и достизање исхода учења вреднују се процес и продукти учења. Устаљене методе процене постигнућа ученика, које наставници примењују у другим обавезним предметима и изборним програмима, могуће је примењивати и у настави овог предмета. Ипак, изазови попут чињенице да процена постигнућа заснована само на резултатима практичних задатака које ученици раде није довољан показатељ онога што они знају и умеју, или да је, при сарадничком раду, врло тешко идентификовати

прегледача и претраживача за приступ садржајима светске мреже; – осмисли кључне речи на основу којих ће на интернету тражити потребне дигиталне садржаје; – објасни својим речима на који начин се формирају резултати претраге интернета; – објасни својим речима због чега треба критички прићи садржајима који се налазе на интернету; – објасни својим речима због чега је неопходно да дигиталне садржаје пронађене на	интернета. - Бира начин комуникације путем интернета која највише одговара контексту у коме се комуникација дешава. **Сарадња** - Конструктивно, аргументовано и креативно доприноси раду пара/групе, усаглашавању и остварењу заједничких циљева. - Активно слуша и поставља релевантна питања поштујући саговорнике и сараднике, а дискусију заснива на аргументима. - Конструктивно доприноси решавању разлика у мишљењу и ставовима и при томе поштује друге као равноправне чланове групе. - Ангажује се у реализацији преузетих обавеза у оквиру групног рада на одговоран, истрајан и креативан начин. - Учествује у критичком, аргументованом и конструктивном преиспитивању рада групе и доприноси унапређењу рада групе. **Предузимљивост и предузетничка**	томе како су резултати претраге одабрани и рангирани; критички однос према резултатима претраге). Етичко коришћење туђих дигиталних материјала. Коришћење технологије ван школе-примери дигитализације у свакодневном животу у чијој је основи вештачка интелигенција. .		текста', селектовање текста и његово брисање Демонстрирати поступак именовања и чувања текстуалне датотеке На часовима утврђивања ученици треба да вежбају уносећи сложеније текстове. На крају сваког часа потребно је издвојити 10 минута како би ученици пажљиво прочитали откуцани текст и кориговали грешке. Показати унос текста на слику наглашавајући да се акције примењиване у програму за обраду текста на исти начин спроводе у програму за	појединца, доводи до потребе за издвајањем неколико техника које се посебно препоручују за примену у оквиру предмета Дигитални свет (превасходно зато што у највећој мери корелирају са његовом природом): **– самопроцена**: неговање праксе исказивања рефлексивних коментара током представљања онога што су урадили прилика је за развој самоувида и саморегулације у учењу и основа за процену властитог постигнућа ученика; **– вршњачка процена**: ова врста процене постигнућа ученика

користимо на етички начин; – наведе примере дигитализације у свакодневном животу током којих се стиче утисак да се дигитални уређај понаша интелигентно; – објасни шта је дигитални углед и како се он изграђује; -наведе могућности за размену материјала, комуникацију и заједнички рад (учење) које су настале захваљујући умрежавању дигиталних уређаја;	- Исказује и заступа своје идеје, утиче на друге кроз развој вештине јавног говора, преговарања и решавања конфликата.			Ученицима давати задатке који подразумевају додавање текста на слике ради додатног појашњавања онога што је на сликама приказано. Добро би било да слике имају директну везу са наставним садржајима које ученици изучавају у оквиру других наставних предмета. Демонстрирати поступак именовања и чувања графичке датотеке, а на следећем часу поступак отварања претходно сачуване датотеке, у којој ће ученици да наставити да уносе и едитују текст. Обраду наставних	надовезује на процес самопроцене – ученици раде у пару или групи на истом задатку и имају могућност да, делећи одговорност, стварају и исправљају решења, те пружају конструктивне повратне информације. (Ова метода широко је распрострањена у ИТ индустрији од стране професионалних програмера (програмирање у пару) и лако ју је превести у учионицу.); **– отворена питања** : знање ученика о концептима који су обухваћени програмом неће увек бити лако уочљиво. Постављање отворених

				односе на претраживање интернета треба започети демонстрацијом начина на који приступамо садржајима светске мреже. Разрадити начин претраживања интернета помоћу *кључних речи* и показати примере коректно дефинисаних кључних речи и оних које садрже непотребне везнике или се недовољно прецизно односе на конкретан предмет претраге. Наставник треба да предочи да садржајима са интернета морамо да приђемо критички. Објаснити да *критичко мишљење* није исто што	од начина на који наставник може да процени постигнућа својих ученика, али и да допринесе продубљивању њиховог разумевања конкретног концепта. **– Већ знам** – **Желим да научим - Научио/ла сам**: коришћење рубрика за идентификацију онога што већ знају, шта желе да науче и, накнадно, онога што су научили, корисна је техника коју ученици могу да користе за подршку самосталном учењу, а наставник за процену њихових постигнућа. Примењујући предложене методе процене

				Указати и на то да су резултати претраге означени ознаком *Оглас* плаћене рекламе и да такви резултати нису нужно поуздани у погледу тачности или квалитета садржаја. На крају теме се треба осврнути на етичко понашање када су садржаји светске мреже у питању. Садржаји на интернету имају своје власнике. У том смислу, није дозвољено присвајати их. Уколико, за потребе наставе и учења, користимо материјале пронађене на интернету, у обавези смо да наведемо одакле смо их преузели. Такође, није дозвољено да	ученика наставник креира и конзистентно гради персонализовано и подстицајно образовно окружење. Он прати постигнућа ученика из улоге активног посматрача и ментора. Избегнута је формална ситуација процењивања (наставник не прозива и не пропитује ученике), чиме је ниво стреса ученика битно смањен (потенцијално и елиминисан). Јачање самопоуздања ученика и саморегулације у учењу посебна је добробит која произилази из наведеног.

				материјалну корист од туђих материјала преузетих са интернета осим уколико то није јасно назначено.	
По завршетку теме,ученик ће моћи да: -објасни добитке и ризике који произилазе из комуникације путем дигиталних уређаја; -разликује неприхватљиво од прихватљивог понашања при комуникацији на интернету; -реагује на одговарајући начин ако дође у додир са непримерен	**Естетичка компетенција** - Анализира и критички вреднује дигитални производ у контексту естетике и корисничког доживљаја. **Одговоран однос према здрављу** - Ученик анализира и критички вреднује дигиталне садржаје у вези са прилагођености његовом узрасту и могућности штетних садржаја по његово здравље. **Рад с подацима и информацијама** - Дигиталне садржаје пронађене на интернету користи на етички начин **Сарадња** - Конструктивно, аргументовано и креативно доприноси	**II БЕЗБЕДНО КОРИШЋЕЊЕ ДИГИТАЛНИХ УРЕЂАЈА** Дигитални углед. Усклађеност дигиталних садржаја са узрастом корисника. Дигитално насиље. Примерена комуникација у дигиталном окружењу. Израда личног плана коришћења дигиталних уређаја.	понашање у дигиталном окружењу.	Приликом обраде ове наставне теме, кренути од свакодневног, „извандигиталног” искуства ученика. Ученици треба да издвоје једну особу из свог окружења која има углед и да објасне шта је то углед и на основу чега су формирали позитивну или негативну слику о тој особи Указати на чињеницу да сваки корисник интернета има свој дигитални углед. Дељењем информација на интернету,	У настави оријентисаној на процес учења и достизање исхода учења вреднују се процес и продукти учења. У овом предмету продукти ученичких активности имају посебан значај. Процена постигнућа заснована само на резултатима практичних задатака које ученици раде није довољан показатељ онога што они знају и умеју, као и за идентификовање доприноса сваког појединца сарадничком раду. Ученике

дигиталним садржајем, непознатим, злонамерним особама или особама које комуницирају на неприхватљив начин; -наведе неке од начина на које корисници дигиталних уређаја остављају личне податке у дигиталном окружењу; -организује сопствено учење у онлајн окружењу на начин који не угрожава здравље и личну безбедност, као и сигурност дигиталног уређаја; -предложи	усаглашавању и остварењу заједничких циљева. - Активно слуша и поставља релевантна питања поштујући саговорнике и сараднике, а дискусију заснива на аргументима. - Конструктивно доприноси решавању разлика у мишљењу и ставовима и при томе поштује друге као равноправне чланове групе. - Ангажује се у реализацији преузетих обавеза у оквиру групног рада на одговоран, истрајан и креативан начин. - Учествује у критичком, аргументованом и конструктивном преиспитивању рада групе и доприноси унапређењу рада групе.			*талне трагове* који се тешко могу обрисати. Оно што поделимо на интернету доступно је великом броју особа (познатих и непознатих) и једном када нешто поделимо губимо контролу над тим (неко може да то сачува и касније злоупотреби). Пре него што било шта (о себи или другима) поделимо или објавимо на интернету, веома је важно да застанемо и размислимо шта објављујемо, због чега, ко ће то моћи да види (вршњаци, родитељи, наставница), шта ће други мислити о нама, да ли тиме што објављујемо или шаљемо можемо некога да	оспособљавати и охрабривати да процењују сопствени напредак у остваривању исхода предмета, као и напредак других ученика. Инструменти за проверавање остварености прописаних исхода (разговор, посматрање, самопроцена, вршњачка процена, отворена питања, рубрика за идентификацију онога што већ знају, шта желе да науче и, накнадно, онога што су научили,). Примена инструмената прикупљања података и њихово поређење са прописаним исходима.

одлагања електронског отпада који не угрожавају животну средину; – одабира дигиталне садржаје на основу PEGI ознаке у складу са својим узрастом; – препозна дигитално насиље и реагује на одговарајући начин; – направи лични план коришћења дигиталних уређаја уз помоћ наставника; – означи начин комуникације путем интернета који највише одговара контексту у коме се комуникација				ће се осећати особе на које се то односи итд. О свом дигиталном угледу водимо рачуна тако што не објављујемо ништа у тренуцима када смо љути, бесни или тужни. Приликом коришћења интернета, веома је важно да водимо рачуна о свом дигиталном угледу, али и о дигиталном угледу других особа. Ученици треба да наведу примере особа са интернета које су њима блиске (нпр. јутјубере) и које имају позитиван/негативан дигитални углед. Наставник може да покаже ученицима кратак видео *Лепо понашање на интернету*:	вођење белешки Праћење постигнућа на основу усменог излагања: разговор, дискусија, расправа Праћење постигнућа на основу практчних задатака (продуката рада) Портфолио ученичких радова Праћење учешћа ученика у кооперативним облицима рада (учешће и ангажовање у групном облику рада и раду у паровима.

				vodic.ucpd.rs/crtani-filmovi/, а такође може у оквиру неког другог предмета (нпр. Ликовног васпитања) да зада ученицима да креирају постер о лепом понашању на интернету.	
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: – решава алгоритамски једноставан проблем у визуелном програмском језику чије решавање може да захтева понављање (програмски циклус); – утврди шта је резултат извршавања датог једноставног алгоритма/програма који	**Решавање проблема** - Ученик проналази/осмишљава могућа решења проблемске ситуације. - Ученик упоређује различита могућа решења проблемске ситуације сходно релевантним критеријумима, објашњава шта су предности и слабе стране различитих решења. - Ученик припрема примену изабраног решења, прати његову примену усклађујући се са новим сазнањима које стиче током примене датог решења и успева да реши проблемску	**III АЛГОРИТАМСКИ НАЧИН РАЗМИШЉАЊА** Осмишљавање алгоритама са гранањем који води до решења једноставног проблема. Оператори поређења и аритметички оператори. Креирање рачунарског програма у визуелном програмском језику. Анализа	алгоритам, програмирање у визуелном програмском језику	У оквиру овог дела теме, ученици у специфичним окружењима за блоковско програмирање локализованих на српски језик (попут code.org) решавају једноставне проблеме чије решавање захтева понављање (програмске циклусе). Наставник треба да представи узрасту примерен алгоритам/програм који садржи понављање (нпр.	

понављање; – уочи и исправи грешку у једноставном алгоритму/програму који садржи понављање; – решава алгоритамски једноставан проблем у визуелном програмском језику чије решавање може да захтева гранање; – наведе неке од оператора поређења (мање, веће и једнако) и у конкретном примеру предвиди резултат њиховог извршавања (тачно, нетачно); – наведе аритметичке операторе (+, -,	- Ученик вреднује примену датог решења, идентификује његове добре и слабе стране и формулише препоруке за наредно искуство са истим или сличним проблемским ситуацијама **Компетенција за учење;** - Користи различите изворе информација и има критички однос према њима - Способан је да самостално и у сарадњи са другима истражује, открива и повезује нова знања. **Дигитална компетенција;** - Приликом решавања проблема уме да одабере средство ИКТ-а и да га користи на одговарајући начин. **Рад с подацима и информацијама;** - Користи информације у различитим симболичким модалитетима (табеларни, графички, текстуални	програма креираног у визуелном програмском језику и тумачење функције блокова од којих је сачињен. Уочавање и исправљање грешака у програму.		исцртава се испрекидана линија, срце пулсира) и постави ученицима питање: „Ако бисмо сложили блокове на овакав начин, шта би се њиховим извршавањем добило?”. Ученици треба да аргументују своје одговоре и дебатују о тачности изнетих одговора. Након тога, наставник треба да прикаже узрасту примерен алгоритам/програм који садржи понављање, али садржи грешку. Након саопштавања сврхе програма, наставник треба да постави питање: „Да ли блокови сложени на овакав начин	

конкретном примеру предвиди резултат њиховог извршавања; – примени блокове оператора поређења при креирању програма у визуелном програмском језику, који садрже гранање; – објасни потребу употребе гранања и понављања у програмима својим речима.	примењује их , повезујући их са претходним знањем из различитих области. **Естетичка компетенција** - Препознаје природну и културну баштину **Сарадња** - Активно и конструктивно учествује у раду групе или пара, - Критички процењује свој рад и рад чланова групе, доприноси унапређивању рада групе и уме да представи резултате рада			описаног решења? Да ли је могуће поправити програм?”. Ученици тада треба да предложе решења и по потреби дебатују о њима. Појам гранања у програмима наставник не треба да уведе експлицитно, већ кроз проблемски оријентисан приступ. Најбоље је да се ученици сусретну са овим принципом кроз рад у неком од специфичних окружења за блоковско програмирање локализованих на српски језик (попут code.org), у оквиру којих ће се бавити једноставним проблемима чије решавање захтева гранање.	

				одабраног језика за визуелно програмирање који је локализован на српски језик наставник треба да прикаже ученицима неколико примера програма који садрже блокове који омогућавају гранање (блок *Ако је-Онда* и/или блок *Ако је-Онда-У супротном*). Приликом дефинисања услова у овим програмима наставник треба да користи томе намењене блокове (на пример, *Ако си на рубу*, *Ако је тастер притиснут*, *Ако се објекти додирују*), као и операторе поређења (мање, веће и једнако), које том	

				представља ученицима Наставник иницира разговор са ученицима о основним аритметичким операцијама (сабирању, одузимању, множењу и дељењу) и облицима њиховог записа у математици. Затим представља блокове у визуелном програмском језику који представљају аритметичке операторе (+, -, * и /) и приказује како се помоћу њих граде аритметички изрази. Главни акценат током ових активности треба да буде на формирању израза на основу текстуалне формулације задатка тј. на	

				проблема, док рачунар у потпуности преузима задатак израчунавања вредности израза. Иницирати хеуристички разговор о питањима употребе гранања и понављања у програмима – шта се тиме постиже, на који начин се програм унапређује и сл. Подстицати ученике да ове концепте примене при програмирању физичких уређаја, у блоковском окружењу за програмирање локализовано на српски језик, ћириличко писмо.	

ПЛАН ЕВАЛУАЦИЈЕ

- ❖ 20-30% У потпуности разуме градиво. Процењује могућности у реалним ситуацијамапри чему бира и вреднује пут доношења закључака. Аргументује своје ставове и дискутује користећи одговарајући речник. Истражује различите начине решавања проблема.Уме да дискутује о добијенимрезултатима и анализира их.

- ❖ 50-70% Ученика разуме градиво. Прикупља,селектује податке и изводи одговарајуће огледе, образлаже шта је уочио и до каквог је решења дошао. Тумачи природне и друштвене појавекористећи стечена знања и вештине.Одговарајућим усвојеним појмовима и симболима саопштава своје ставове.

- ❖ 70-90% Ученика решава задатке основног нивоа. Доноси одлуке у једноставним ситуацијама када су упутства јасно формулисан .Користећи основне појмове о природним и друштвеним појавама изводи једноставне закључке и примењује их.

Време евалуације и инструменти

❖ Континуирано се, током читаве школске године, прати и процењује напредак ученика, опште ангажовање и рад. Ученици се стално обавештавају о резултатима наставникове процене и подстичу да напредују.
❖ Оцењивање интензитета и квалитета активности на часу.
❖ Свакодневним посматрањем и бележењем запажања у личној евиденцији.
❖ Проверава се редовност и квалитет израде домаћих задатака.
❖ Прегледају се свеске ученика.

Ученичка самоевалуација и њихова евалуација часа:

❖ Ученици на крају часа раде самоевалуацију остварених циљева које су поставили себи на почетку часа, шта су ново научили, или колико су савладали научено, које су вештине стекли и где научено могу применити.
Нпр. „Сада знам да направим алгоритам“, или „Сада знам да правилно користим дигиталне уређаје“...
❖ Ученици на крају часа изражавају задовољство часом и разумевање онога што је обрађено, или нејасност градива и потребу додатних објашњења рекапитулацијом градива у завршном делу часа, разговором, спонтано и на захтев.
❖ Задовољство ученика на часу- спонтано и на захтев, вербализовано (не)задовољство, нпр. „Било је забавно.“, „Уживао сам!“, „Није ми јасно“ и сл.Дизањем „смајлића“- насмејан, забринут или равнодушан.
❖ Самооцењивање ученика-анкета: како је задовољан својим радом на часу, својим постигнућима, да процени свој рад и постигнућа у односу на друге.

ЧАС ОДЕЉЕЊСКОГ СТАРЕШИНЕ

Назив предмета	**Час одељењског старешине**
Циљ	**Циљ** наставе је развој моралних особина и ставова и уверења ученика, својим примером учитељ упознаје ученикеса школским животом и односима који уважавају друге. Упућује на естетска осећања, формирање културно-хигијенских и здравствених навика и формирање става о заштити животне средине.
Разред	**Трећи**
Годишњи фонд часова	**36 часова**

Програм рада за часове одељењског старешине

ПРЕДМЕТНИ ИСХОДИ	ОПШТЕ МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	НАЗИВ ТЕМЕ / САДРЖАЈ	Начини и поступци остваривања програма (Дидактичко-методичко упутство)
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: -развијање одговорности, критичности и самокритичности -наведе у чему је успешан и у чему жели да напредује поштује правила понашања у школи и одељењу	Компетенција комуникација; Компетенција одговорно учешће у демократском друштву; Компетенција сарадња;	**КАКО ДО ДОБРОГ УСПЕХА И ПРИМЕРНОГ ВЛАДАЊА**	-одређивање циља повезан са битним странама дечјег живота -усмереност ка адаптацији на нову средину и нова правила школског живота
- препознаје примере поштовања и кршења права детета у свом окружењу, причама, филмовима -развије сазнања о себи, сопственим осећањима и потребама, свести оличном идентитету развијати самопоштовање и самопоуздање	Одговоран однос према здрављу.	**ЖИВОТ У ШКОЛИ-ДЕЧЈА НЕДЕЉА-ДЕЧЈА ПРАВА**	-упућивање на обавезе и права - препознавање поштовања и не поштовања обавеза и права

- развија одговоран однос према другима		**ЈА И ДРУГИ-ХУМАНИТАРНЕ АКЦИЈЕ**	-упућивање на друге и начине помоћи и сарадње
-развија одговоран однос према свом здрављу - Користи стечена знања о правилној и здравој исхрани, а све у циљу очувања здравља		**МОЈЕ ЗДРАВЉЕ**	-упућивање на значај здравља -начини превенција болести
- Развија одговоран однос према животној средини - Развија свест о важности здравог биљног и животињског света за човека		**ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ**	-развити свест важности заштите животне средине -повезати са уништавањем животне средине и сопственог опстанка

-Искажешта осећа, мисли, има свест о себи и свом идентитету.		**СВЕСТ О СЕБИ**	-указивање и упућивање на самоохрабривање -указивање на самокритичност и начине превазилажења проблема
-Договара се и сарађује,поштује дата правила -уважавање мишљења других -развијање креативности		**КУЛТУРНО, ЗАБАВНЕ СПОРТСКЕ АКТИВНОСТИ**	-упутити на значај културе за друштво -упутити на значај спорта за развој толеранције и задравље.
- разликује различитим пословима/занимањима непосредно - Формирање правилног односа према раду, развијање радних навика		**ПРОФЕСИОНАЛНА ОРИЈЕНТАЦИЈА**	-упознавање са различитим занимањима и њиховим значајем за развој друштва као целине.

-Препознаје и реагује на различите врсте насиља -Дефинисање правила понашања са ученицима		**ЗАШТИТЕ ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА И ПРОГРАМИ ПРЕВЕНЦИЈЕ**	-упознавање са различитим -нивоима насиља -препознавање насиља и начичи реакције.

ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ

Назив предмета	**Ваннаставне активности**
Циљ	**Циљ** је подстицања индивидуалних склоности и интересовања, садржајног и квалитетног коришћења слободног времена, ради богаћења друштвеног живота и разоноде, развијања и неговања другарства и пријатељства, дружење са вршњацима кроз заједничко делање, исказивањеспособности, осамостаљивање, развој неких вештина и друго.
Разред	**Трећи**
Годишњи фонд часова	**36 - 72 часова**

ПРЕДМЕТНИ ИСХОДИ	ОПШТЕ МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	НАЗИВ ТЕМЕ / САДРЖАЈ	Начини и поступци остваривања програма (Дидактичко-методичко упутство)
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: - разуме сарадњу са локалном заједницом - има свести о здравом начину живота - поштује разлике и уважава своје и туђе потребе	Компетенција комуникација; Компетенција одговорно учешће у демократском друштву; Компетенција сарадња;	**ДРУШТВЕНЕ АКТИВНОСТИ**	Активности поводом обележавања: Међународни дан река, Светски дан породице, Дан заштите животне средине.

- покаже креативност, уредност, прецизност, - има изграђен став према загађењу животне средине	Одговоран однос према здрављу.	**ТЕХНИЧКЕ АКТИВНОСТИ**	- Уређење школског простора - Израда честитки поводом значајних датума
- буде хуман - поштује разлика и разуме туђе потреба - развије такмичарски дух		**ХУМАНИТАРНЕ АКТИВНОСТИ**	- Акције поводом Дечје недеље - Јесењи крос - Сарадња са Црвеним крстом - Помоћ болесном другу
- развије такмичарски дух - унапреди моторику и спретност		**СПОРТСКЕ АКТИВНОСТИ**	Организовање спортских такмичења: - одељенска - међуодељенска - међушколска

- развије општу културу - развије стваралачке способности - унапреди машту и оригиналност - има смисла за лепо		**КУЛТУРНЕ АКТИВНОСТИ**	Посете: - позоришту - музеју - учествовање у активностимаповодом школскихпразника

НАСТАВА У ПРИРОДИ

Назив предмета	**НАСТАВА У ПРИРОДИ**
Циљ	**Циљеви** наставе у природи су: – очување, подстицање и унапређивање укупног здравственог стања ученика, њиховог правилног психофизичког и социјалног развоја; – стварање основа за усвајање активног, здравог и креативног начина живота и организовања и коришћењаслободног времена; – проширивање постојећих и стицање нових знања и искустава о непосредном природном и друштвеном окружењу; – развијање еколошке свести и подстицање ученика на лични и колективни ангажман у заштити природе; – социјализација ученика и стицање искустава у колективном животу, уз развијање толеранције и одговорног односа према себи, другима, окружењу и културном наслеђу; – развијање позитивних односа према националним, културним и естетским вредностима; – развијање способности сагледавања развоја привредних могућности краја, односно региона који се обилази.
Задаци	**Задаци наставе у природи** остварују се на основу плана и програма наставе и учења, образовно-васпитног рада и

	школског програма и саставни су део годишњег плана рада школе. **Задаци** који се остварују реализацијом програма наставе у природи су: – побољшање здравља и развијање физичких и моторичких способности ученика; – задовољавање основних дечијих потреба за кретањем и игром; – очување природне дечије радозналости за појаве у природи и подстицање интересовања и способности за њихово упознавање кроз одговарајуће активности; – развијање способности запажања основних својстава објеката, појава и процеса у окружењу и уочавање њихове повезаности у конкретним природним и друштвеним условима; – подстицање самосталности у процесу стицања знања кроз непосредне истраживачке задатке; – развијање свести о потреби заштите, неговања, чувања и унапређивања природне и животне средине и изграђивање еколошких навика; – упознавање природно-географских, културно-историјских знаменитости и лепоте места и околине; – упознавање са начином живота и рада људи појединих крајева; – упознавање разноврсности биљног и животињског света појединих крајева, уочавање њихове повезаности и променљивости; – упознавање са карактеристикама годишњих доба у природи и смењивање временских прилика; – развијање способности сналажења тј. оријентисања у простору и времену; – оспособљавање ученика за безбедан и правилан боравак у природи; – развијање правилних хигијенско-здравствених навика и подстицање самосталности у обављању личне хигијене и бриге о себи; – подстицање и стварање навике за неговање редовне физичке активности и за што чешћи боравак у природи; – формирање навика редовне и правилне исхране; – навикавање на правилно смењивање рада, одмора и сна; – разумевање и уважавање различитости међу појединцима; – подстицање групног рада, договарања и сарадње са вршњацима и одраслима кроз одговарајуће активности.
Разред	**Трећи**
Годишњи фонд часова	**7 дана**

Садржај и активности	Трајање	Активности ученика	Активности наставника	Носиоци припреме
– уочавање облика рељефа и површинских вода у околини и природно-географских одлика Републике Србије; – посматрање карактеристичних биљака и животиња (обилазак станишта биљака и животиња); – посете заштићеним природним подручјима (национални паркови, резервати, споменици природе и др.); – упознавање с прошлошћу и културном баштином завичаја и отаџбине (обилазак музеја, културно-историјских	Седам дана	-ученици се унапред упознају са местом у које одлазе, условима живота у којима се организује настава у природи, облицима и садржајима рада, начином превоза и понашањем у току пута, потребним књигама, прибору, одећи, обући, појединим спортско-рекреативним активностима које ће се тамо реализовати. -ученици, подељени угрупе, уз помоћ наставника припремајукратке реферате о областима и местима која посећују.	- договора се око правила понашања током извођења наставе у природи - координира остваривање садржаја иактивности предвиђених програмом наставе у природи, стара се о безбедности и понашању ученика. -прати и спроводи програм који се односи наостваривање постављених образовно-васпитнихциљева и задатака и одговарајућих садржаја наставе у природи - организовање родитељских састанака и пружање информација о основним географским карактеристикама и	Директор, стручни вођа, наставници разредне наставе

споменика, етно- села, спомен-кућа знаменитих људи – научника, књижевника, уметника, војсковођа, државника и др.); – развијање способности оријентације у простору и времену; – обилазак разних типова пољопривредних површина и сточарских фарми (упознавање с производњом здраве хране); – обилазак привредних друштава и јавних предузећа (прерада природних сировина, упознавање с различитим делатностима људи, заштита животне средине и др.).			климатским условима краја у коме се организује настава у природи -договара се о времену одласка, дужини боравка, цени, документацији коју треба припремити, условима смештаја, исхране, здравствене заштите, условима живота и рада ученика, могућностима комуникације са децом и сл. -добро информисање наставника о географским и геолошким карактеристикама краја, о флори и фауни, историјским подацима, значајнимкултурним, привредним и другим објектима који се могу посетити, обичајима и етнографским карактеристикама	

			подручја и места на коме ће се одвијати настава у природи -брине се о безбедности деце - уважава индивидуалне карактеристике ученика, разлике у њиховим потребама и могућностима, да подстиче сарадњу и тимски рад, самосталност и личну одговорност.	

Настава у природи се организује и изводи, уз претходну писмену сагласност родитеља, односно другог законског заступника. Избор агенције за реализацију наставе у природи спроводи се у складу са законом који уређује јавне набавке.